

Dialectica

JOANNIS SE-
TONI CANTABRIGI-

ENSIS, ANNOTATIO-

NIBVS PETRI CAR-

teri, vt clarissimis, ita breui-

simis explicata.

THVIC ACCESSIT,

OB ARTIVM INGE-

niarum inter se cognationem, Cu-

lielmi Bucchi Arithmetica.

LONDINI.

Apud Thomam Marshum,

Anno à virgineo partu

1572.

Ἰωάννης Χΐμος.

Οὐ κρείττον οὐλέν ἐστι τῆς διαλεκτικῆς,
 ἐν θρεγνῶν εἶναι τῶν τέχνων Πλάτων λέγει.
 ταύτην Σέτων Θ' πανὺ καλῶσε καγαθὰς
 τοῖς φιλοπόνοις νέοισιν ἐσηγῆσατο
 Σαφῶς συντομῶσε καὶ μάλα τεχνικῶς.
 ταύτην γινῶσκ. κῆν, καὶ προθύμος μάνθανε.
 Διδάσκαλον αὐτὸν οὐχ ἓνα τῶν πολλῶν ἐρεῖς,
 Χρυσίππῳ ἢ τὸν Αἰριστελῆ μάλλον φράσεις.

Ρήχαρδ Θ' ὁ Στέφαν Θ' ἀγίλ Θ' Γέτρα
 τῷ Καρτέρῳ εὖ πράττειν.

Κάρτερε μακροτρόφοις πολὺ φίλτατε φίλε ποιηταῖς.
 τῆς λογιῆς ῥητῶν ὅχ' ἐλάχισε σοφᾶν,
 Ναῖσ' οὖγε πολλὰ μόγησας, Αἰριστελῆς περὶ τέχνης
 χρεῖσιμα πολλὰ γράφων, λυσιτελεῖτε νέοις.
 ὥστ' ἐς ἐπισήμας προμαχον κ' ἡγήτορα σεμνὰς
 σαυτὸν αἰεὶ παρέχειν ταῖς μελέτησιμ' ἄγαν.
 τῆς σπουδῆς ἀγαμαί, τῆς εἵνεκερ ὅχι τυχῶσας
 ἄξιός, ἐσοὶ τυχεῖν, Κάρτερε καλέ, τύχης.

CLARISSIMO PRAE-
SVLIEPISCOPO VVIN-

tonienſi ſummo huius Academiæ

Cancellario.

REVERENDAM TVAM DOMI-
nationem (ampliſſime præſul) nobis multis nomi-
nibus deſideratâ, ad Michaelis feſtû auidè expe-
ctamus, fore putâtes te præſente (quo nihil ha-
bet hic orbus diſertius) vt literarum ſtudia, quæ iam diu deſen-
ſorû inopia penè emarcuerant, iâ denuo velut vere uouo arboris
inſtar, reſtoſceret. Huic ſic exoptato aduentui tuo, hunc qualè-
cunq; de re logica libellum, licet tanto præſule indignum, ador-
nauiſimus. Cui enim potius quâ tibi Cancellario noſtro honorando
dicarem, cuius viuis iudicio quàm mille cæterorum calculis mal-
lem approbari? Nec quicquàm equidem hinc venor aliud, quâ
vt gratam animi erga dominationem tuam ſignificationem de-
clararem. Neceſſitate eram coactus hæc olim aggredi lucubrati-
ones ante ſeptennium, cum in noſtris adibus publici prælectoris
officio præſiciebar. Nâ poſteaquam regio decreto proſtigata fuit
dialecticorum turba, nullum habui ad manum idoneum autho-
rem, quem ſtudioſe inuentuti (quam inſtituendam ſuſcepſiſſem)
prælegerem. Ariſtoteles licet ſummus nature interpres, tamen
difficili quadam ſublimitate tæriores, qui recens logicam auſ-
picabatur, deterruit, nec quemuis lectorem deſiderat, ſed acutû,
ingenioſum, eruditum, multaq; lectione imbutum, aliòquî ſi hæc
deſint, fruſtra euoluitur. Rodolphus ex profeſſo inuentionem, al-
teram tantum dialectices partem, tractat: nec is paruulorum in-
genijs, qui paruos adhuc in literis progreſſus fecerunt, facilis.
Melancthon ſtylum ſuum non tam ad diſcentem quàm docen-
tem, videtur adtemperaffe. Reliqui verò recentiores, dum rerum
ſoſculos & orationis delicias perſequuntur, lectorem nominatim
quàm inani potius oblectamento delinire, quàm rem ipſam do-
cere ſtudent. Ariſtolelem autem quo nihil ſubtilius, ſolidius,

ant nervosus, ipsi qui tantæ doctrinæ videbantur capaces, sum
interpretatus, interim furtivis horis hanc operâ his lucubrati-
onibus impediens, in hunc præcipuè usum, ut Aristotelem meo stu-
dio redderem faciliorem, & adolescentibus magis familiarem.
Non dum absoluto opere, cæptus est iuuenum manibus teri hic
libellus quinquennium, frustra me interea loci ad editionē sol-
licitantibus venerandis viris Medcalfo, Daio, & Talero, colle-
gij nostri præpositis. Magna erat (fateor) horum in me authori-
tas, non paruipendebam tam insignium virorum consilium, nec
inuidebam iuuentuti suum commodum. Verum necessitatis po-
tius, quàm fame acquirende gratia, hic à me susceptus erat la-
bor. Tandem ubi cæpit hic liber & aliena intrare collegia, iu-
uentutisque manibus passim teri, adeunt me amici mei Chæcus &
Vatisonus, viri singulari eruditione, & complures alij pererudi-
titi, minantur non deesse, qui me invito hoc opus euulgare, & ty-
pographis credere student. Sæpenumero hanc mihi, sed surdo, ce-
sinere cantionem. Kevvikus verò, qui mihi in officio successit,
vir doctus & prudens, scribentium mendis diu pertesus, supra
modum efflagitavit editionem, addens (quod & ipse prius ani-
maduerteram) pulchrè profecisse eos, qui hactenus huic ediscendo
libello insudauerant, nec dubitare quis longe maiore cum fru-
ctu legeretur, si typis semel excuderetur.

Quid multa? victus tandem tot importunis amicorum admoni-
tionibus & precibus, opus ipsum his Natalitijs ferijs non minori
profecto diligentia, quam prius in initio fuit editum, recogno-
ui. Quod si tue clarissimæ dominationi vlla ex parte probatum
iri intelligam, voto meo abundè erit satisfactum. Imo verò ani-
mos dabis, maiora aliquando (Deo volente) aggrediendi. Interim
amplissimam tuam dominationem CHRISTVS OPT.
MAX. seruet nobis, precor, diu in summa dignitate incolumè.
Decimo octavo calendæ Februarij. Cantabrigiæ ex collegio diuio
Ioanni dicato.

Reuerendæ tue dignitatis Studiofissimus
Ioannes Setonius dicti Collegij socius.

HONORATISSIMO
& clarissimo viro ac Domino, D. Edouar-

do, Duroventanae provinciae comiti, Mone insulae Hebridum
celeberrime regulo, nobilissimi Garteriorum ordi-
nis equiti aurato. &c. literarum Patro-
no benignissimo.

.*.

LN MAGNO PVDORE (HO-
noratissime vir) quo primum eram suffusus,
dum ad te tam clarum & illustrem, planè
ipse humilis & ferè omnibus ignotus, scri-
bere tecum decrevissem, duo ista maximo
mihi solatio fuerunt, quòd & huiusmodi
obseruantiae erga celsitudinem tuam officium nequàquam à pri-
dente quopiam reprehendendum fore sperabam, & quòd te ip-
sum, pro more vestrae nationis nobilium, bonarum artium preci-
pue quòdam amore flagrare intelligerem, ut cum illarum studiis
in alijs excitare & erigere, tum eadem etiam singulari quodam
patrocinio corroborare non desistas. Itaq; illis magnopere recrea-
tus ab illa prima verecundia, istas ad summam Amplitudinem
tuam perbreues literas, quamvis rudi (quod aium) & pingui
Minerva, scribere sum ausus: quas quidem confido te, quae es &
ga omnes humanite, inprimisq; benignitate, & favore erga stu-
diosos, ex animi potius notione intima mensurum esse, quam ex
hac ingenij mei imbecillitate, quam legendo animaduertere fa-
cillime potes, aestimaturum. Feci tamen pro facultate extitit, quae
in me est, ut non omni ex parte haec Epistola, necdum nihil aliud
nisi verba communis officij, & apud omnes celebrati continerent,
inanis & nuda videri possit. Quare illas etiam lucubrationes, &
annotationes meas in Dialecticam Setoni per triennium iam in-
tegrum impensus, & diligenti cum Aristotelis omnium Philo-
sophorum iure optimo principis, tum aliorum collatione in ea
discipline

*Disciplina genere doctissimorum, absolutas adiunxi, ut habeat à
me Dominatio tua indicium minime incertum in se futura ob-
servantia, cuius specimen aliquod præteriti hi anni dederunt.*

*Quod ego id totum, quicquid in me est, sine fisco, sincere, & ex
animo receptio: Deum optimum maximum rogans, ut id indies
magis magisque facere possim, ut cum Celstudinis tue in me, ami-
cosq; meos beneficia consequi nunquam queam, voluntate tamen
& diligentia aliquanto propius accidere videar: à quo etiam
per assiduas preces efflagitabo, ut tibi, tuisq; omnibus salutem &
incolumitatem quam diutissime concedat.*

Cambrigie. iij. Calendis Ianuarij.

*Honori tuo deditissimus P. Carterus soci-
us Collegij S. Iohannis Evangeliste.*

Ad lectorem Petri Carteri

Hexasticon.

Candide primitias nostrorum fume laborū,

Signa q̃ sudantis maxima, lector, habe.

Hæc sunt de Logica, quam si laudare parare,

In pelagus videar fundere stultus aquas.

At te de Logica si, quæ damus, ista iuvabunt,

Quæ profint, animos scribere plura dabis.

In Annotationes Carteri.

THOMAS DRANTA.

Πρωτοσέφως Socrates claris florebat Athenis,
Tradidit & tenero Logices præcepta Platoni.
Ter doctus Plato Socratis dictata magistri
Contulit in melius melioraq; pascua pandit.
Noster Aristoteles voluit sic dicere summa,
Hunc ut summam, non multum dicere dicant.
Namque suos Logicos priuavit luce libellos.
Ipsius hunc proprias (fama est) contemnere leges.
Esse hunc exclamant magnum sine vertice truncum.
Non sensum expedit, non si centum tibi mentes.
Non si tu possis centeno guttere niti.
Sed neq; sic satis est tantum calcare magistrum:
Sint tenebrae, sit difficilis, sit non caput, aut pes,
Vt cunq; est, certè est Dialecticus ille Monarcha.
Namq; filix logices eius mansuescit aratro:
Hoc omnes fassi, cuncti simul ore frememus.
Porphyrius princeps, princeps Dialecticus esset,
Sed vix progressus, verba imperfecta relinquit.
Agricolæ pulchrum est opus immortale Rodulphi,
Assidua versato manu studiosa iuuentus.
Aures atque animi comptus Perionius opplet,
Res agit, & dictis non deest facundia rebus.
Sturmius ornato format sermone loquentes,
Hic docet, hic discit vero distinguere falsum.
Ammoniusq; & Matthæius, non multa locutus
Psallus, Alexander, Boëthius, Hummius, Hamo,
Arboreus, Faber, Cæsarius, Hospinianus,
Valerius, Niphus, Glarianus, Falla, Philippus,
Gasperus

Gasperus, & Crusius, Curio, Trapezuntinus edunt.
Quis recte, quis non, per me sub iudice lis sit.
Clictonius balbus nobis Dialectica trudit,
Thomas, & Scotus, Tartaret, Dorbellaquè, Duns;
Dicere cum poterunt, maiori iure docebunt.
Vtilis ast Ramus, quasi solus fructifer esset,
Protrudit lætos (Phæbo ridente) racemos,
Hunc exemplorum virtus, hunc finis, & vsus,
Hunc ars, & voces ornant & lucidus ordo.
Fructibus istius Rami, nil dulcius esu.
Vilsonus nostras, nostrati voce locutus
Claret adhuc nouitate rei, Musaq; Britanna.
Nec (SETONE) tuium planè est ignobile factum,
Nec (CARTERE) tuium: decus est in utroq; labore.
Est aliquid doctis succedere posse merendo,
Est aliquid superesse diu post funera famam,
Omnia nec tacito simul importare sepulchro.
Et palma tu dignus, & hic, & quisquis in altâ
(Pluribus ut profit) gnauus descendit arenam.

DE IUDICIO

ALTERA PARTE

Dialectices.

Ialectica est sciētia probabili-
ter de quouis themate disses-
rendi. Huius munus est rectē
diuidere, dēfinire, & ratiocina-
ri: quorum singula maximi
sunt momenti, & studio nostro dignissima.
In hac autem arte, tria veniunt præcipue
consideranda, nimirum, vox simplex, pro-
positio, & argumentatio. De his omnibus
ordine, quā poterimus apertissimē, bre-
uissimēq; dicemus.

Vox est animantis sonus, gutture, alijsq;
oris partibus æditus, vt, Deus.

Vox articulata est, quæ syllabicam com-
positionem recipit, vt Coelum.

Inarticulata vox, que literarum notis ne-
quit comprehendi, vt Hinnitus equorum.

Vox significatiua est, quæ audientem
rem aliquam docet, vt Caput, Vrbs.

Non significatiua, quæ nulli rei signifi-
candæ destinatur, vt Onium balatus.

Consignificatiuam dicimus eam, que non

A

nisi

Seton

Iohannis Setoni

nisi alijs adiuncta significat, vt, omnis, nul-
lus.

Vox significans ad placitum quæ fingen-
tis arbitrium sequitur, vt, Aurum, Sylua.

Naturalis vox est, quæ eandem apud om-
nes naturalem affectionem præ se fert, vt
risus.

Vox incomplexa, est dictio simplex per
se elata, vt, Iusticia, præceptor.

Complexa, quæ ex duabus, vel pluribus
simplicibus conflatur, vt Aeterna virtus,
Turpe vitium.

Superior, suam inferiorem & quiddā am-
plius complectitur, vt, Animal ad hominem;

Inferior, quædam, sed non omnia quæ sua
superior continet.

Conuertibiles, quæ nec plura nec paucio-
ra significant, appellamus, vt, Homo, & risi-
bile.

Dissentaneæ sunt, quarum omnino di-
uerfa est significatio, vt, Lapis & Sol.

Præterea singularis dicitur, quæ vni tan-
tum rei competit, vt, Cato, Cantabrigia,
Olympus, hæc papyrus.

Communis est, cuius nomen pluribus
congruere natum est, vt, Scientia, Vinum.

Diale-

Dialecticæ, Lib. I.

Dialectica est artificium, docens de quauis materia probabiliter differere, hâc in duas secant partes, nimirum inueniendi, & iudicandi. De priori diligenter & satis copiose scripsit Rodolphus De altera verò nos (volente deo) dicere aggrediemur. Huius summa est utilitas, & ad omnes penè artes necessaria cognitio, quippe quæ tum rectè diuidendi, & disiuendi, tum argumentandi modum docet. Tria sunt hîc cognitû præcipua: Vox simplex, quæ terminus dicitur, Propositio, & argumentatio. Recipit vox sex diuisiones, non quòd non sunt plures, sed quòd in initio nimium multis non sunt obruendi tenelli puerorum animi, quibus hæc potissimum scripsimus. Prima vocis diuisio est in articulatam, & inarticulatam: Altera est articulata in significatiuâ, & in significatiuam, & non significatiuam. Significatiuarum, aliæ ad placitum, aliæ naturaliter significant. Vox significans iuxta primi fingentis placitum, diuiditur in complexam, & incomplexâ. Potest tamen quandoq; eadem dictio voce esse simplex, & complexa significatione: vt, Polypus, Taurus. Diuiditur vox in superiorem, inferiorem, conuertibilem, & dissentaneam, quæ citra relationem quandam non possunt intelligi: eadem enim vox alij, atque alijs collata, nunc inferior, nunc superior existit: vt, Equus ad brutum inferior, ad Bucephalum fit superior: atque ita etiam equus ad hinnibile conuertibilis, ad bouem dissentanea vox est. Diuiditur iterum incomplexa in communem & singularem. Communis in prædicabilium genera consumitur, vt in proxima tabula apertè liquebit. Iam reuertere, & contemplare tabulam illam de vocis speciebus illic velut

Iohannis Setoni

in speculo quodam hæc omnia clare perspicies ob oculos posita, si non ipsas definitiones tradideris obliuioni: Multum iuuat considerare, quæ voces in quas diuidantur, & quæ velut inutiles ab hac arte reijciantur. Poterunt & plura vocis membra assignari, vt vniuocæ & æquiocæ, sed volui contextum ipsum breuem esse, nec quicquam præter definitiones, diuisiones, & necessarias regulas continere: quæ desiderabuntur, in his scholijs adijcientur.

Terminus communis, qui & prædicabilis dicitur, omnibus huius artis candidatis summa cura venit adnotandus. Aduerte igitur, lector, dum hic tibi prædicabile definiamus, ac in suas species diuidamus. Nam nomen & verbum, etiam si ab incomplexa voce derinantur, commodior tamen explicandi locus sese offert in proximo libro, qui de propositione instituetur, cuius sunt præcipuæ partes.

Dialectica. Lib. 1.

Annotationes Petri Carteri,

in primum librum Dialecticæ

Iohannes Setoni.

*Dialectica est scientia differendi de qua
vis re probabili, & in utraque partem.*

Cart.

Dialectices partitio.

Dialectices duæ sunt } Inuentio.
partes. } Iudicium.

1. *Inuentio est, quæ certos locos continet, ex quibus
argumenta depromuntur, ad quamquam confirmandam,
vel refellendam.*

2. *Iudicium est argumentorum, quæ ex locis de
prompta sunt, certo ordine collocandorum scientia.*

Questio.

*Inuentio ordine naturæ & doctrinæ prior est
& antiquior: iudicium posterius est.*

*Inuenire est intellectus agentis: iudicare, intellectus
patientis: actio, passionis causa est.*

*Inuentio similis est materiæ: iudicium formæ, Ratio.
ut inquit Boetius, Materia forma prior est.*

*Inuentio petitur ex locis: iudicium ex cognitione
syllogismorum dependet.*

*Setonius inscripsit librum suum de iudicio, quia
præcipuè eam Dialectices partem tractat.*

A iij

De

Iohannis Setoni

De materia Dialectices.

OMnis scientia, Rhetorica excepta, habet certam materiam in qua versatur: Ut, Arithmetica in numeris, Geometria in magnitudinibus, Dialectica non habet certam materiam, sed potest & sua, & aliena principia probare. Hac enim omnibus artibus & scientiis subseruit, Ut testatur Arist. i. Topicor.

Define Dialect.

Finis Dialectices est probabiliter differere de questione probabili.

Ars differendi Dialectica est, ars dicendi Rhetorica est: hac enim latior est, illa est strictior.

Dialectica affecta est ad Logicam, tãquam pars ad totum. Calius Secundus.

Quomodo Dialect. est scientia, & quomodo est ars.

Dialectica est scientia respectu materia, ex qua constat: est ars respectu materia quam tractat & in qua versatur. Vel, Ut apertius dicam, Dialectica est scientia secundum sua principia, quae semper certa sunt: est ars, Ut disputat probabiliter de questione probabili.

Definitio scientiae communiter sumptae.

Scientia, est comprehensio quorundam praeceptorum, ad aliquem finem utilem.

Pro-

Dialectice. Lib. I.

Probabiliter differere quid?

Probabiliter differere, est aliquid probabili ratione concludere.

Prima diuifio Thematis.

Thema duplex { Simplex.
Compositum.

Alia diuifio Thematis.

Thema duplex est { Manifestè verum.
Manifestè falsum.
Probabile.

Manifestè verum & manifestè falsum, aliena sunt à Dialectica: probabile autem ibema est materia circa quam versatur Dialectica.

De Officijs Dialect.

Tria sunt numerata { Diuidere
Definire
Dialectices. Ratiocinari.

Diuidere, est diducere genus in suas species per differentias diuifivas: Vt, vocum alia est articulata, alia inarticulata.

Definire, est breuiter explicare quid sit res, Vt, interroganti, Quid sit homo, Respondendum est, Est animal rationale mortale.

A. iiii

Ratio

Iohannis Setoni

Ratiocinari, est propositiones ad notam illationam connectere: Vt, iusticia est virtus, ergo est laudabilis.

Quando à definitione, & quando à diuisione exordiendum est?

Si obscurum & multiplex sit, à diuisione: si obscurum tantum, à definitione exordiendum.

Regula.

Obscura definienda: vniuersa diuidenda: argumentu vera confirmanda, falsa refellenda sunt.

Tria sunt in Dialect. præcipue consideranda.

*Vox simplex,
Propositio.
Argumentatio.*

Vox simplex, est dictio simplex per se elata: Vt, virtus.

Propositio est oratio, verum vel falsum significans.

Argumentatio est oratio, concludens vnâ propositionem per alteram, per aliquam cõiunctionem illationam.

Ordo istorum librorum.

In primo libro, de voce simplici, quia vox simplex est materia propositionis. i. propositio fit ex vocibus simplicibus.

Dialectica. Lib. I.

In secundo libro, de propositione, quia est materia argumentationis.

In tertio libro, de argumentatione: Quia argumentari est finis Dialectices.

De vocibus.

Differentiam inter vocem & sonum.

Sonus est quicquid ab auditu precipitur: vox id solum dicendum est, quod nouem illis natura instrumentis aditur: gutture, lingua, palato, quatuor dentibus prioribus, & duobus labijs simul.

Sonus est qualitas, auditu perceptibilis, proueniens ex aeris collisione inter bina corpora.

Tria requiruntur ad sonum. { Corpus percutiens.
Corpus percussum.
Aër motus.

Cautio.

Aliquando aër fungitur vice corporis percussit, simul & medij collisi: Vt in ruptura panni, duae partes aeris se mutuo collidentes efficiunt sonum.

Regula,

Omnia

Iohannis Setoni

Omnis sonus fit, vel { Percussione:
 scissione corporum
 moto aëre.

De diuisione vocum.

Recipit vox sex diuisiones, non quòd non plures sunt (vt inquit Setonus) sed quòd in initiationis mium multis non sunt obruenda tenella puerorum ingenia.

Diuisio vocum.

Vox.

Articulata

Inarticulata

Articulata:

Significatiua, non significa. consignificatiua.

Significatiua:

Ad placitum

Naturalis.

Ad placitum:

Incomplexa

Complexa.

Incomplexa:

Superior, Inferiori: Conuertibilis, Dissentanea.

Incomplexa:

Singularis,

Communis.

Communis.

In

Dialectica. Lib. I.

In quinq; prædicabilia.

Regula.

Ha diuisiones vocum perfecta omnino non sunt, sed docendi gratia adhibentur. Nam vox non significatiua articulata nõ est; nec omnis vox significans ad placitum significatiua est. Reliquæ diuisiones perfecta sunt.

Vox articulata hominis tantum est, inarticulata bruti.

De voce consignificatiua.

Vox consignificatiua, comprehendit in se omnes orationis partes, præter nomen substantiuum pronomen substantiuum, & verbum.

De voce complexa & incomplexa.

Incóplex- arú vocum quædam.	{	Voce tantum Re tantum Re & voce	{ est }	Voce cóplexa Re complexa.
-----------------------------------	---	---------------------------------------	---------	------------------------------

Re tantum incomplexa, cuius nomina diuersa sunt, res autem vna; Vt definitio vniuscuiusq; rei, Vt, subiectum per se accidentium.

*Voce tantum incomplexa, cuius nomen vnum est, diuersa tamen sunt nominis significationes:
Vt ome*

Iohannis Setoni

Ut omnes Voces æquiuocæ, videlicet. Canis.

Re & Voce incomplexa, cuius nomen simplex est, & eadem nominis significatio, ut Iusticia.

Regula.

Re tantum incomplexa, est Voce complexa. Voce tantum incomplexa, est re complexa. Re & Voce complexa est, quæ ex duabus vel pluribus simplicibus conflatur.

De voce inferiori.

Inferior, quædam, sed non omnia, quæ sua superior, continet. Hac definitio non intelligenda est de omni Voce inferiore: sed tantum de Voce inferiore communi, quæ predicabile est.

De voce conuertibili.

Voces conuertibiles:

Definitio & definitum.

Proprium & species.

Genus, & membra de eidentia simul sumpta.

Differentia constitutiua, composita, & species.

Descriptio & descriptum:

Interpretas & interpretatum, & ea omnia quæ referuntur ad predicatum definitionis.

Nulla est vox, neque superior, neque inferior, neque conuertibilis, neque dissentanea per se, nisi re respectu alterius.

De voce singulari, siue de indiuiduo.

Indiui-

Dialectica. Lib. I.

Individuum quid.

Individuum est, quod constat ex huiusmodi proprietatibus, quarum collectio nunquam in alio quopiam reperitur.

Individuum sive singulare.	{	Determinatum Vagum. Demonstratiuum. Ex Hypothesi.	{	vt	{	Hector & oīa propria noīa. Quidā homo. Hęc virtus, Aeneæ filius ex Creusa.
-------------------------------	---	--	---	----	---	---

Individuum determinatum est, quod rem certam significat.

Individuum vagum, dicitur singulare, de quo fit mentio: Vt, quidam homo.

Individuum ex demonstratione, cum vox communis cum pronomine demonstratio sumitur, ad aliquam rem certam significandam.

Individuum ex hypothesi est, quod per se commune terminus est: sed facta suppositione, fit, ut de vno solo dicatur.

PRAEDICABILE.

Seton

Genus.	{ Generalissimum, vt Substantia, quantitas.	
	{ Subalternum.	
Species.	{ vt virtus ad	
	{ Subalterna,	
	{ Ima, vt Tigris.	
Differentia	{ vt sensibile ad	
	{ Diuisiva.	
	{ Constitutiva.	
	{ Viuens.	
	{ Animal,	
Proprium ¹	{ homini.	
²	{ bipedem esse.	
³	{ canescere in senio.	
	{ humibile.	
	{ sentire.	
⁴	{ per se subsistere	
	{ Generalissimum.	
	{ Transcendens.	
	{ Habere essentiam	
Accidens.	{ vt Calor	
	{ Aquae.	
	{ Inseparabile	
	{ Igni,	

Dialectica. Lib. I.

De prædicabilibus.

Prædicabile est nomen simplex, quod de pluribus enunciari potest.

In quinque membra consumitur, genus, speciem, differentiam, proprium, & accidens.

Genus, est prædicabile de pluribus differentibus specie in quid; vt, Flos, virtus, metallum.

Generum { *Generalissimum,*
aliud est. { *Subalternum.*

Generalissimum est genus capacissimum, quod nunquam queat esse species, vt ipsa prædicamenta, de quibus mox plura accipies.

Subalternum genus est, quod potest esse species, vt virtus.

Species est prædicabile de pluribus differentibus numero tantum inquit: vt, Narcissus, Fortitudo.

Subalterna species aliquando generis formam induit, a quo sola ratione discrepat.

Imam speciem vocamus, quæ semper species, & nunquam fit genus: vt, Leo.

Differentia, est prædicabile de pluribus essentialiter in quale: Vt Rationale.

Differentia diuisiua est, qua genus in suas species diuiditur.

Con-

Iohannis Setoni

Constitutiuā est, quæ ad speciem suam refertur.

Proprium, est prædicabile, quod vni tantum speciei, & omni, & semper accidentaliter inest, vt, Rudibile, gannibile.

Accidens est, quod tum adesse, tum detrahi alteri potest, saluo interim subiecto, vt Calor, Frigus.

Quod subiecto adimi licet, separabile dicunt: Quod actu nequit adimi, inseparabile.

PRÆDICABILE nihil aliud est, quam vox cōmunis, vt dictū est, vnde facile liquet, ex quo prioris tabulæ ramo educuntur prædicabilium genera. Superioribus enim ista sunt cognata, id quod etiā in omnibus sequētibz licet animaduertere. Nam priusquā de istis quicquam scripsimus, generalem quidam tabulam fluminis instar, in mille riuulos decurrentem, ac singula, quæ in his tribus libris continentur concatenata, completētē depinximus. Quam rem in primis studiosis vtilem futuram existimo, si ingenij vires tentent, quā apte possint omnia in compendium redigere & inuicem colligare.

Prædicabile, est vox simplex communis, quæ de multis dici potest vniocē. Quinq; sunt prædicabilium genera: Genus, Species, Differentia, proprium, & Accidens, quæ sunt definiendi materia.

Genus est prædicabile quod de pluribus speciebus dicitur in quid, vt Arbor, Frumentum. Genus aliud generalissimum, aliud subalternum. Generalissimum est supremum genus, vt ipsa prædicamenta

Dialectica, Lib. I.

camēta. Subalternum genus potest esse species, quoties, versa vice, ad superiora confertur.

Species, est prædicabile de pluribus in quid, numero tantum differentibus, vt, Aurum. Aequitas.

Subalterna species potest esse genus, si habitudo, vt vocant, mutetur, quantum enim ad rem attinet, cum genere prorsus conspirat: ratione tamen, multum inter se distant. Ima species (quam vulgò appellant specialissimam) est quæ semper species & nunquam genus vlla collatione fit, vt, Linea, fraxinus.

Differentia, est prædicabile de pluribus essentialiter in quale, vt, Sensibile. Differentia diuisiua est, qua diuidimus genus in suas species. Constitutiua est, quæ ad speciem suam, quam cum genere definit, refertur. Ita rationale ad animal diuisiua, ad hominem constitutiua dicimus. Alij dicunt differentiam in quale quid prædicari, quod idem sonat ac si dicas in quale essentialiter. Notandum est suprema genera constitutiuis carere, & imas species diuisiuis: rarò aut nunquam inueniuntur veræ & germanæ differentiæ.

Proprium, est prædicabile quod cōuersim, & accidentaliter de sua specie dicitur, vt, Rudibile leonibus, gannibile vulpibus, mugibile bobus, id est posse mugire. Nam huiusmodi verba potentiam potius quam actum designant Prophyrius in Isagoge sua quadrifariam diuidit proprium. At nos hic quartam tantum speciem definiuimus, quod reliquæ accidentia veriùs quam propria, sunt censenda. Proprium etiam speciale, subalternum, generalissimum, & transcendens, breuitatis causa omitto. Quorum singula sunt propria quarto modo, & conuersim prædicantur: vt, Gannibile proprium

B

est

Iohannis Setoni

est speciale, si ad vulpem: sensibile proprium subalternum, si ad animal: per se subsistere, proprium generalissimum, si ad substantiam, habere essentiam propriam transcendens, si ad ens referatur, cū quibus conuersim prædicantur.

Accidens est quod cum adesse, tum abesse potest extra subiecti corruptionem, Quædam accidentia ita substantiæ inherant vt inde re expelli nequeant, vt, Calor igni, nigredo coruis: Cogitatione tamen, quod satis est, adimuntur. Quod a subiecto adimilicet, separabile dicunt: vt, Candor chartæ. Quod actu nequit adimi, inseparabile dicunt: vt, Leuitas igni, humor aquæ. Omne prædicabile, aut in quid, aut in quale prædicatur. Percontanti enim quid sit Plato, aut Socrates hominem, respondemus: roganti autem quid homo, aut bos, animal respondemus. Ita qualis sit homo, interroganti dicimus rationalem, resibilem, vel clementem esse.

Duplex est ergo interrogatio qualis essentialis, & accidentalis: hanc proprium, & accidens illam vero differentia sibi vendicant.

Indiuiduum, quod dictum est vni tantum rei cōpetere ijs omnibus quinque vocibus vniuersalibus propriè subiicitur: Vt, Bucephalus est equus, est animal, est irrationalis, est hinnibilis, est velox: & tamen Bucephalus non est genus, nec species, nec differentia, proprium, aut accidens, sed, vt prædictum est, indiuiduum, & ijs omnibus subijcibile. Attende ergo, quicquid de prædicabili, de prædicamento, de propositione, definitione, argumentatione, & alijs artis vocabulis diximus, aut dicemus, id de rerum vocibus esse intelligendum. Alij primam, & secundam intentionem dicunt, quæ nos artium & rerum vocabula appellamus. Exempla omnia per vocabula rerum danda sunt, & quarum.

Dialecticæ, Lib. I.

rumcunque regularum verificationes. At præceptiones & ipsæ regulæ à contrario, per artium voces potissimum traduntur.

De voce communi.

Vox communis diuiditur in quinque species. *Cart.*
prædicabilis.

De prædicabilibus.

Prædicabile est nomen simplex, quod de pluribus enunciari potest vniuocè. i. prædicabile est vox communis & incomplexare.

Regula.

Omne prædicabile de pluribus prædicatur.

Obiectio.

Sol, Luna, Phœnix non prædicantur de pluribus: ergo Omne prædicabile nõ prædicatur de pluribus.

Respons.

Sol, Luna, Phœnix, quoad nomen prædicantur de pluribus, licet ob defectum rei non possunt, quia vnum tantum continent.

Regula.

Omne prædicabile prædicatur vniuocè.

*Vniuocæ
prædicatio
triplex.*

*{ Vniuocè, non æquiocè:
Vniuocè nomine & ratione.
Vniuocè non secundum magis &
minus.*

B ij

Primum

Iohannis Setoni

Primum genus vniuoca predicationis intelligitur in definitione prædicabilis. Secundum genus: non intelligitur, quia genus, species, & differentia tantum prædicantur nomine & ratione. Neq; tertium intelligitur, quia accidens in concreto prædicatur, secundum magis & minus.

Eorum quæ sunt quædam prædicantur.

De pluribus, { vt } Prædicabilia.
De vno solo { } Individuum, quod improprie prædicabile est.

De genere vniuersaliter sumpto.

Genus triplex {
1. Primo modo, quod est principium vniuscuiusq; generationis, siue à patria, siue à parente, vt Romulus pater Romanorum.
2. Secundo modo, genus dicitur multitudo collecta ab vno principio.
3. Tertio modo genus Dialecticum dicitur quod de pluribus speciebus prædicatur in quid. De hac generis acceptione loquuntur Dialectici.

Diuisio generis Dialectici.

Genus triplex {
Generalissimum,
Subalternum.
Quæuis vox superior.

Genus

Dialectica. Lib. I.

Genus generalissimum, est genus capacissimum quod nunquam queat esse species, scilicet alicuius generis uniuoci: sed equiuoci generis potest esse species. Ut, substantia est res, tamen res non est verum genus substantia, sed equiuocum genus, non enim predicatur de substantia nomine & ratione.

Regula.

Dicuntur genera generalissima, quia inter uniuoca nihil est superius genere generalissimo

Genus generalissimum nunquam potest esse species: nec ima species unquam genus.

Genera subalterna quæ sunt.

Ea dicuntur genera subalterna, quæ sita sunt inter supremum genus, & Imam speciem, quæ subalternatim genera & species sunt.

Genus quid.

Genus est predicabile de pluribus differentibus specie in quid: De pluribus scilicet, quia omne genus est plurium specierum genus.

Differentibus, scilicet, quia singula species eiusdem generis specie inter se differunt. In quid, quia genus apte respondet ad questionem factam per quid.

Iohannis Setoni

Quæ differunt specie?

Et dicuntur differre specie, quæ sunt diuersa in diuidua diuersarum specierum, vel diuersæ species generis eiusdem.

Obiectio.

Aliquid redundans ponitur in definitione generis: ergo, Mala est definitio.

Ratio.

Valla.

Genus est, quod prædicatur de differentibus specie in quid. Ergo, Aliquid superfluum ponitur in definitione generis, nimirum, pluribus.

Respons.

Nihil superfluum ponitur in definitione generis, sed vnum alterius est expositio.

De specie,

Species duplex. { *Forma vniuscuiusq; rei, vt formâ hominis, pulchritudo,
Dialectica species, quæ generi proxime subijcitur.*

De specie Dialectica.

Species Dialectica. { *Subalterna,
Ima.*

Subal.

Dialecticæ, Lib. 1.

Subalterna respectu superioris est species, respectu inferioris est genus, Ut animal ad viuens, species: ad hominem relatum, genus est.

Species est prædicabile de pluribus differenti-
bus numero tantum in quid. Hæc definitio intel-
ligenda est de Ima specie tantum.

Quæ differunt numero?

Ea dicuntur differre numero, quædam numera-
rantur, sunt inter se diuersa.

Ima species semper est species: nam si referatur
ad superiora, est species superiorum: si ad inferio-
ra referatur, est species inferiorum: Ut, Fortitudo
respectu virtutis, est species virtutis, tãquam sui
generis. Respectu fortitudinis istius vel illius ho-
minis, est species indiuiduorum suorum.

Dubitationis solutio.

Notio vniuscuiusque speciei, natura communis
est: propter tamen defectum rei, actu non potest
in esse pluribus. Ut phoenix, &c. quod tribus ratio-
nibus effici potest.

Cum tota natura & essentia speciei continetur
in vno indiuiduo.

Quando illud vñ indiuiduum per se, & sua Ratio. 2.

Iohannis Setoni

Natura sufficiens est, *vt* Sol, Luna.

Quando plura individua non requiruntur quam
vnum, ad generationem & conseruationem spe-
ciei, *vt* in Phanice.

Differentia.

Diuisio differentiae vniuersa-
liter acceptae.

Differentia } Communis, accidens separabile.
triplex. } Propria, accidens inseparabile.
} Maxime propria, differentia diui-
sua, & constitutiva.

Differentia maxime propria quid.

Differentia est pradicabile de pluribus essentia-
liter in quale.

Expositio.

Differentia constitutiva subalterna speciei, pra-
dicatur de vna subalterna specie propria, & de
pluribus speciebus: & indiuiduis, *vt* sensite.

Differentia constitutiva composita pradicatur
de vna specie, & de pluribus indiuiduis.

Pradicari in } Essentialiter, differentiae tan-
quale duplex } tum est.
} Accidentaliter, proprii & ac-
cidentis.

Diuisio

Dialectica. Lib. I.

Diuisio differentia Dialectica.

Differentia duplex est {
Diuisiua.
Constitutiuu.

Differentia diuisiua, diuidit genus in suas species, Vt Rationale, adiuncto irrationali, diuidit animal in hominem & brutum.

Constitutiuu differentia est sua speciei procreatrix: Vt rationale, hominis.

Regula.

omnis differentia diuisiua superioris, est constitutiuu inferioris: Vt, Rationale ad animal, est diuisiua: ad hominem, est constitutiuu.

De proprio.

Deuisio proprii.

Proprium quadru.	1.	Soli, sed non omni, vt nautam esse,	} homin.
	2.	Omni sed non soli, bipedem effem.	
	3.	Omni, soli, sed nō sem per, canescere in senio	
	4.	Omni soli & semper, risibile,	

Diui-

Iohannis Setoni

Diuisio proprij. 4. modo.

Ima speciei,	{ vt }	Mugibile bouis.
Subalternæ		Sensibile animalis,
speciei		Per se subsistere, sub-
Generis ge-		stantiæ.
neraliss.		Habere essentiam, pro-
Transcen.		prium rei.

{ Subdiuisio proprij. 4. modo.
Simplex, vt capax disciplinæ.
Compositum dicitur descriptio : vt,
animal natura mansuetum, proprium
hominis.

De accidente.

*Accidens est, quod potest adesse & abesse sine
interitu subiecti, vel actu, vel cogitatione.*

*Accidens separabile actu, id est, quod reuera
separari potest a subiecto : tamen quando separa-
tur, accidens non est.*

*Accidens inseparabile, non reuera, sed tantum
cogitatione separatur a subiecto, quod in accidente
satis est.*

Secunda diuisio accidentis.

Accidens	{ Vniuersale }	{ vt }	{ Albedo:
duplex			

Regula

Dialectica, Lib. I.

Regula.

Accidens vniuersale predicabile est: singulare non est, quoniam de pluribus non predicatur.

Tertia diuisio § Prædicabile,
accidentis, § Prædicamentale.

Vniuersale axioma,

Quicquid est: aut est substantia, aut accidens prædicamentale.

Prædicabilium proprietates & differentie notiores.

Genus & species, in quid:
Reliqua tria in quale.
Genus species & differentia essentialiter:
Reliqua duo accidentaliter.
Proprium de specie conuersim:
Cætera non conuersim.
Genus, species, & differentia nomine & ratione:
Reliqua solum nomine.

Seton

Prædicantur.

Genus, differentia, & proprium cognata sunt speciei & eam necessario sequuntur.

Accidens non ita speciem comitatur, ut eam sequi sit necesse.

Genus

Iohannis Setoni

Genus & differentia, ad diffinitiones conducunt.

Proprium & accidens, ad descriptiones sunt aptiora.

Proprium, præcipuè speciebus suis inest ac deinde specierum indiuiduis.

Accidentia è regione primum & præcipuè competunt indiuiduis: & minus principaliter deinde speciei & generi.

Omne superius ad suum inferius relatum faciem generis induit, & eundem ferè locū in argumentando obtinet.

Hæc conuenientiæ differentię vtilissimæ sunt cognitu. Aliæ etiam sunt, sed non ita necessariae. Quamuis proprium & accidens ad descriptiones sunt aptiora, tamen iisdem in definiendo, differentiarum defectu, creberrimè vti cogimur. Rodolphus vocat omne superius, genus, quod à genere & superioribus similiter oriuntur argumenta. Nos tamen, ne vocum pararetur confusio, hic non abs re genus à specie, & proprium à differentia separauimus. Diligenter enim nauare operam debent dialecticam auspicaturi, vt statim in initio ipsa vocabula cognoscant ad vnguem, atq; ea superstitione admodum decernant. Primum ergo de regulis in vtranque partem pueris est disputandum. Deinde animaduertendum quo pacto altioribus, hoc est, scribendi dicendique vsui obseruiant.

Sed quoniam diu erit (exigente id huius libri ordine) priusquam ad propositionem, & argumentationem

Dialectica. Lib. I.

rationem ipsam peruenitur, sine quibus haud facile poterunt reliqua intelligi: hinc visum est quendam ex secundo & tertio libro desumpta inferere.

Propositio, est oratio indicans verum, vel falsum: vt, Deus est author omnium bonorum. Propositio vera est, quæ vt res est, significat, vt, Adamas trahit ad se ferrum: Falsa, quæ aliter quàm res se habet significat, vt, Omnis senex est liberalis.

Propositio affirmatiua est, vbi principale verbū affirmatur:

Negatiua, vbi negatur. Exemplum affirmatiuæ, vt, Pueri amant otium: Negatiuæ, vt, Venter non habet aures.

Argumentatio est propositiōum ad illatiuam notam connexio: tria sunt in argumentatione notanda, Antecedens, copula, & consequens.

Antecedens, est prior pars argumentationis copulam præcedens.

Copula, est nota illatiua, unde infertur consequens.

Consequens est posterior pars argumentationis, notam subsequens.

Argumentatio bona, est cuius antecedens necessariò, infert consequens: vt, Cernit, ergo oculos habet.

Mala est, cuius antecedens potest esse verum, consequente existente falso: vt, Adulescens est, ergo prodigus. Facile poterit hoc loco præceptor illi, qui hæc dignabitur docere, plures ex secundo & tertio libro propositionis & argumentationis diuisiones colligere, quò cætera citius à tenellis intelligantur, & postea ordinem ipsum contextus seruare.

Iohannis Setoni
De proprietatibus Præ-
dicabilium.

Cart. **P**radicari in quid, vel in quale, est responde-
re ad hanc questionem factam per quid, vel
quale.

Prædicari in quid duplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Completè, definitionis est tan-} \\ \text{tùm.} \\ \text{Incompletè, generis \& speciei.} \end{array} \right.$

Prædicari in quid completè, est absolvere totam naturam rei interrogata.

Prædicari in quid incompletè, est absolvere aliquam partem rei interrogata.

Genus, species, \& differentia essentialiter, id est: Sunt de essentia earum rerum de quibus dicuntur: Ut genus est de essentia specierum \& individuorum: Differentia de essentia speciei \& individuorum: species de essentia individuorum, Reliqua duo accidentaliter, id est, Proprium primo modo, \& per se non est de essentia speciei: Accidens nullo modo de essentia subiecti.

Proprium de specie conuersim, cetera non conuersim, i. proprium dicitur conuersim de specie necessario: Cetera non conuersim necessario, sed non necessario.

Dubi.

Dialectica. Lib. I.
Dubitationis solutio ex distinctione.

Predicari conuer- } Necessariò,
sim bifariam }
dicitur. } Non necessariò:

Proprium necessariò conuertitur cum specie: puta si non conuertatur, tollitur nomen proprij.

Differentia constitutiua simplex (non composita) ex necessitate non conuertitur, quia obtineat nomen differentia, si non conuertatur.

Regulæ.

Vnaquâq; res habet suam veram differentiam cum qua conuertitur: sed nobis minimè nota propter imbecillitatem intellectus nostri.

Omnis differentia constitutiua composita, conuertitur cum specie: Vt rationale & mortale cum homine conuertuntur. Differentia simplex non conuertitur, aut saltem non eodem modo quo proprium.

Genus, species, & differentia, nomine & ratione pradicantur, i. nomen generis, & definitio generis: nomen speciei, & definitio speciei: nomen differentia, & definitio differentia predicantur de his, quorum sunt genus, species, & differentia. Vt, homo est animal. Animal dicitur nomen;

Iohannis Setoni

men: accipienda est definitio nominis. i. definitio animalis, nimirum, Corpus animatum, Vivens sensile. Eadem est ratio speciei & differentia.

Obiectio.

Genus non predicatur de differentia, nec est differentia differentia: ergo Differentia non predicatur nomine, & ratione.

Respons.

Quando definito attribuitur differentia, non accipitur pro vera & genuina definitione, quae ex genere & differentia constat, sed pro definitione minus perfecta: quae tamen essentiam rei explicat: Ut, rationale est quod potest vii ratione.

Reliqua solum nomine. i. proprium & accidens predicantur solum nomine.

Obiectio.

Accidentia definienda sunt, ut inquit Arist. in. 2. Topic. cap. 2.

Respons.

Essentialis definitio non attribuitur accidenti, sed descriptio, quae qualitatem, non essentiam rei explicat. Et eodem modo dicendum est de definitione proprii.

Genus,

Dialectica, Lib. I.

Genus, differentia, & proprium dicuntur sequi speciem, non quòd posteriora sunt specie: sed quòd posita specie, hac tria sequuntur: Vt posito homine, ponitur animal, ponitur rationale, ponitur risibile.

Accidens non sequitur ex necessitate speciem, quia omne accidens, vel actu vel cogitatione potest separari à subiecto, quod in accidente sufficit.

Regula.

Præintelligendum est semper subiectum existere, prius quàm id quod subiecta accidit.

Genus & differentia ad definitiones conducunt, i. ad explicandum quid sit res. Conducunt, quia omnis definitio vera constat ex genere & differentia.

Proprium accidens ad descriptiones sunt aptiora, Proprium enim descriptionis est ostendere qualis sit res, non quid sit res.

Proprium præcipuè conuenit speciei, gratia speciei indiuiduis: accidentia contrario modo.

Regula.

Proprium secundum intellectum primò conuenit speciei, secundum nostram cognitionem primum conuenit indiuiduis, nam nostra cognitio oritur ex sensibus externis.

C

Acci-

Iohannis Setoni

Accidentia primùm conueniunt indiuiduis,
quia hac sensibus externis proxima sunt.

Omne superius in eodem ordine predicamenti
est genus inferioris secundum inuentionem.

Quaedam proprietates, & conuenien-
tia generis & cæterorum præ-
dicabilium.

1 Omne genus notius est natura suis speciebus
species nobis notiores sunt.

2 Genus prius est specie natura, non tempore;
quia sunt Relatiua actu: Vnum relatiuorum ne-
que prius, neque posterius est altero.

3 Genus: predicatur tantum de speciebus, &
indiuiduis.

4 Genus primam partem definitionis sibi Ven-
dicat: differentia constitutiua secundam.

5 Genus simile est materia, differentia forma,
species corpori composito.

6 Quicquid diuiditur, est genus: quicquid defi-
niuntur, est species.

7 Quicquid aptum est diuidendum, aptum est
ad definiendum: quicquid enim diuiditur, diuidi-
tur per differentias: quicquid definitur, per differ-
entias definitur.

8 Differentia constitutiua prior & notior est
sua specie.

Dialecticæ, Lib. I.

9 *Nulla prædicatio sumit unde differentia diuisiua.*

10 *Species habet vnam differentia actu: genus nullam habet actu, sed potentia.*

11 *Genus, species differentia & proprium prædicantur æqualiter.*

12 *Speciei plura propria esse possunt.*

13 *Omne proprium est vnius speciei proprium.*

14 *Omne proprium notius est specie.*

15 *Subiectum prius est tempore accidente, etsi inseparabile sit: quia quod accidit alicui, posterius est eo.*

16 *Accidentia continent subiecta, & continentur: Continent, quia in pluribus insunt: Continentur, quia subiectum non est vnius, sed plurium accidentium susceptibile.*

17 *Solum accidens dicitur secundum magis & minus, idq; in concreto.*

18 *Accidens vniuersale non conuertitur cum subiecto: accidens singularè potest.*

19 *Accidentia quadam in concretis prædicantur nomine & ratione: quadam verò minime.*

20 *Eadem est ratio accidentium descriptione, quæ est differentia constitutiva in definitione.*

Iohannis Setoni
De prædicamentis.

Seton

Pædicamentum, est simplicium terminorum, pariter, ac rerum certa quædam series. Decem sunt huiusmodi: Substantia, Quantitas, Qualitas, Ad aliquid, Actio, Passio, Quando, Vbi, Situs, Habitus.

Nulla est vox, siue singularis, siue communis quin in aliquo prædicamentorū inueniri potest, modo non sit inter nouem illa genera, quæ his versiculus complexi sumus:

*Vox artis, consignificans, priuatio, fictum,
Pars, deus, excedens, complexum, vel polysemus,
Hæc Categories haud possunt verba locari.*

NVNC est vt simili compendiu prædicamenta perstringamus, quæ sunt, substantia, quantitas, &c. Hæc summa genera, & capita ideo dicuntur, quod nullum habent superius vniuocum. In his elementis, seu classibus, res omnes & vocabula eò reponuntur, vt inter definiendum, ac ratiocinandum, habeas in promptu, vnde velut è quodam Penu, quibus opus est, depromas. Prædicamenta subiiciuntur transcendensibus, sic appellant dialectici vocabula illa, quorū significatio ad rem quamque se extendit, qualia sunt ens, res, aliquid, & vnum. Ens ergo siue res æquiuocè prædicamenta complectitur. Sed hic opportunum videtur, vt quid sint vniuoca, æquiuocæque dicamus.

Vniuoca

Dialectica, Lib. I.

Vniuoca dicuntur, quorum nomen commune est, & secundum illud nomen eadem ratio substantiæ vt, Animal, Saxum, Arbor.

Equiuoca verò dicuntur, quorum nomen commune est, & secundum illud nomen substantiæ ratio diuersa: vt, Sagitta, piscis, capra, Hæc a logicis reijciuntur. Quatuor sunt tantum prædicamenta, re pariter & ratione distincta, Substantia, quantitas, qualitas, & ybi. Reliqua rerum relationes magis quàm res, significant.

Expositio carminum.

Vox artis,) de qua superius præbuimus exemplum, à prædicamentorum consideratione reijcitur: vt, prædicabile, prædicamentum, propositio, & cætera. Casus, numerus, verbum, coniugatio, &c. Exordium, narratio: epilogus, & cætera in alijs scientijs, quæ quidam in relatione, alij in nulla locant classè.

Consignificans) omnia significat syntego reumata, qualia sunt, vel, et, ac, omnis, nullus. Adde etiã & non significatiua, vt, Latratum, hinnitum, & similia, quæ aduntur à bestiis.

Priuatio) quæ nullam rem, sed potiùs rei absentiam significat, propriè in nulla est categoria, nisi forte per accidens in ea, in qua res illa, cuius est priuatio, contineatur: vt, Tenebræ, foramen, cæcitas, ignorantia, obliuio, umbra.

Fictum) verba commentitia designat qualia sunt Gorgo, Chymæra, Stix, Cerberus, Sphinx, Sirenes, Cyclops, Acheron, Aleto, Ptiliphone, Megera, Lamia & cætera,

Pars) totius membra, aut qualescunque totius rei partes designat, vt Manus caput, oculi, cor, pulmo, vena, curis, fundamētum, paries, tectum, ra-

Iohannis Setoni

dix, ramus, caulis, culmus, gluma, geniculus, &c.

Deus.) creditur à multis non esse in prædicamento, vt alia quæ sunt actu infinita, vt, Deitas, creator, numen, æternum, & cætera. Deus tamen rectius (opinor) ab alijs dicitur esse perfectissima substantia.

Excedens) id est transcendens, vt ens, res, vnum, aliquid, opinabile, & si quæ sunt alia, quæ nil certi, sed omnia indiscriminatim (vt dictum est) significant.

Complexum) vt, Homo iustus, irrationale animal, quæ non sub vno aliquo, sed in diuersis continentur prædicamentis. Veruntamen si voce solùm sit complexum, vt corpus animatum, hæc modestia & talia (quibus vocum inopia vtimur) non debet à prædicamento videri alienum.

Polysemus, id est equiuoca, vt acutū, virgo, liber, leue, & cætera, quorum incerta est significatio, & idcirco distinguenda, priusquam in categorijs respondentur. Sed de iis nimis fortasse multa.

Dialecticæ Lib. I.

De Prædicamentis.

De diuersa ratione collocandarum
vorum in prædicamentis &
prædicabilibus.

Voces collocantur in Prædicabilibus, quem-
admodum cum alijs considerantur: Vt viro
tus respectu hominis, accidens est: Respe-
ctu habitus, species: respectu temperantiæ, ge-
nus. Voces collocantur in prædicamentis, quemad-
modum per se considerantur: Vt virtus sine altera
rius respectu, est in qualitate.

Cart.

Prædicamentum quid.

*Prædicamentum est certus, & distinctus qui-
dam ordo vorum simplicium pariter ac rerum.*

Diuisio eorum quæ ponuntur in
prædicamentis.

Eorum quæ ponun-
tur in prædicamen-
tis, quedam. { Per se, Genus, species, in-
diuidua:
Per accidens reliqua om-
nia.

Regula.

*Definitio est in prædicamento secundum par-
tes, non secundum totum.*

C iij

De

Iohannis Setoni

De numero prædicamentorum.

Quatuor sunt prædicamenta re pariter & ratione: { Substantia.
Quantitas.
Qualitas.
Vbi.

Cætera prædicamenta rerum relationes potius quàm res significant.

Discrimen inter prædicabile,
& prædicamentum.

Prædicamentum est receptaculum Vocem communium, & singularium: prædicabile Vocem communium tantum.

De vocibus quæ reijciuntur
à prædicamentis.

Vox artis quid.

Vox artis est Verbum, quo aliqua ars videtur in suis regulis explicandis, Vt, Prædicabile.

Cautio.

Vox artis reijcitur ab omnibus prædicamentis, excepta relatione, Vt omne genus est speciei genus,

Dialectica. Lib. I.

genus. Genus & species relativa actu sunt.

De voce consignificante.

Consignificans sub se complectitur omnes orationis partes, præter nomen substantiuum, proa nomen substantiuum, & verbum. Et comprehendit etiam omnes voces quæ à bestiis aduntur, ut Latratus.

Cautio.

Concretum ponitur in predicamento, non per se, sed gratia abstracti.

De priuatione.

Priuationo est absentia rei naturalis, & per se reijcitur à predicamento, (priuationo enim rei, res non est) ponitur in predicamento gratiâ eius rei, cuius est priuatio.

De ficto.

Ficta, sunt verba commentitia, qualia per plus rioma à poëtis finguntur, ut Achates, Ficta res, res non est.

De

Iohannis Setoni

De parte.

Partium alia sunt.

Vniuersales	}	}	Temperantia respectu vir-
			tutis.
Integrales,	}	}	Caput pars corporis.
Essentiales,	vt }	}	Forma pars rei natu-
			ralis.
Definitiuæ.	}	}	Genus pars definitionis spe-
			ciei.

Regula.

Partes vniuersales, essentielles, & definitiuæ per se, in prædicamento sunt: pars integralis non per se, sed gratiâ totius, cuius, est pars.

Partes essentielles & definitiuæ priores sunt.

De Deo.

Deus non est in prædicamento, quia nihil quod est actu infinitum reperitur in aliquo prædicamēto. Vt, Deus, Creator, numen.

De excedente.

Excedentia sunt ipsa transcendentia, quæ nihil certe significanto, sed omnia sine aliqua differentia: & ea de causa, aliena sunt à prædicamentis, vt res, vnum, &c.

Regu.

Dialectica. Lib. I.

Regula.

Non est aliquis certus & definitus numerus transcendentium, sed per plurima sunt ut traditur ab Arist. in Metaphys.

De complexo.

Complexum } Voce tantum.
hoc in loco }
duplex est. } Re & voce.

Regula.

Complexum voce tantum, secundum partes est in predicamento, non secundum totum, ut animal rationale.

Dubitationis solutio.

Tertium membrum complexi omittitur in hac diuisione, nec complexum & polysemus inter se confunderentur.

De polysemo.

Polysemus est vox equiuoca.

Æquiuoca sunt, quorum nomen commune est, definitio nominis alia atque alia.

Vniuoca sunt, quorum nomen commune est, & eadem nomini attributa natura definitio.

Diuisio æquiuoci.

Æquiuoca

Iohannis Setoni

Æquiūocum
duplex:

{ Æquiūocans, vt canis;
{ Æquiūocatum.

Æquiūoca æquiūocata sunt significationes æquiūoci æquiūocantis: Vt animal latrabile, piscis marinus, sydus celeste.

Æquiūocum æquiūocans, locum non habet in Categorijs: Æquiūoca æquiūocata habent, nam re ipsa vniūoca sunt.

Ista categorijs haud possunt ver. &c. Scilicet per se: per accidens tamen quadam possunt.

De Substantia.

Seton

Substantia, est res, qua suffulciuntur accidentia. Prima, Secunda.

Substantia prima, est indiuiduum substantiæ, vnum aliquod designans: Vt Vergilius, hic lapis.

Secunda, est primæ genus, aut species, multa representans, vt Arbor cerasus.

Propietas sex.

1. Nulla substantia est aliquo subiecto.
2. Secunda substantia & eius differentia vniūocè, & propriè de primis predicantur.
3. Prima hoc aliquid significat: Secunda verò, quale quid.

4. Sub -

Dialectica. Lib. I.

4. Substantiæ nihil est contrarium,
5. Non suscipit magis aut minus.
6. Prima substantia proprijsinè contrariorum est susceptibilis.

Completa substantiæ genera, cœli, elementa, vegetabilia animalia, fossilia, imperfectè mista &c.

Incomplete species sunt, angelus, spiritus, manes, demon, anima separata, materia forma, partes, & si quæ sunt huiusmodi.

Substantia.

Corporea:

~~~~~ *Incorporea:*

Corpus.

Compositum:

~~~~~ *Simplex.*

Compositum.

Viuens:

~~~~~ *Inanime.*

Viuens.

Sensile:

~~~~~ *Insensile.*

Animal.

Rationale:

~~~~~ *Irrationale.*

Homo.

Plato:

~~~~~ *Socrates.*

Maro.

Iohannis Setoni

SUBSTANTIA, vt planissimè dicatur, res est solida, cui cetera quoq; accidètia obueniunt. Est enim quasi sustentaculū, ac vasis reliquorum, vt saxum, vt ignis: illi crassities, huic raritas veluti suo susceptibili innititur, & inest.

Prima substantia, singularis est, & infime, quæ de vna tantū re enuntiantur, vtpote Demosthenes, hic psittacus, quorū natura (quo minus de plurimis dicantur) repugnat. Secunda verò, genus, seu species est primæ, hoc est communior quædam, & amplior, quā vt ad vnum aliquod significandum restringatur: vt, Demosthenis, species homo, genus animal. Ita ad hunc psittacum species est psittacus, genus verò auis.

Nulla substantia, est in subiecto, quia ipsa est potius cæterorum prædicamentorum subiectum, vt ex definitione eius patet. Nam licet vinum in cado sit, non tamen vt in suo subiecto, sed inest vt in loco. Dicitur aliquid inesse nouè modis, veluti in loco, vase, toto partibus, genere, specie, sine efficiente, forma.

Differentiæ & partes substantiæ, quoniā, incompletæ sunt, non putantur propriè, in prædicamento locari. De primis tamen, propriæ, & vniuocè prædicantur, vt latius dicetur, vbi ventum est ad prædicationem.

Quale designat qualitatem circa substantiam, vt cū dice animal, ostendo talem esse substantiam, qualis de pluribus prædicari potest.

Substantia non agnoscit contrarium, quamuis iuxta eius qualitates, & formas nonnunquam contrariatur. Vt Ignis, & aqua, quæ ob mutua pugnā à physicis cōtraria appellantur. At completæ substantiæ

Dialecticæ. Lib. I.

stantiæ nec inuicem contrariantur: nec quicquam aliud, ijs alienum.

Non intenditur nec remittitur, sed omnis substantia æquè est substantia vt, Bos, brutum, ignis, æs, corpus, ex æquo sunt substantiæ: Vna tamen alijs magis, vel minus dici potest, secundum angustiam aut amplitudinem: vt, Species magis quam genus est substantia, & indiuiduum maxima dicitur, quòd plurimis substat, sed nec magis nec minus est secundum prædicamenti essentiam.

Prima substantia, cùm singularis sit, propriissime per suam ipsius variationem contrariorum est susceptible. Nam etsi opinio, & enunciatio suscipiant contraria, verum & falsum, nulla tamen in ipsis, sed ipsa re potius, permutatio existit, Semper enim eadem permanet hæc, propositio, Cæsar pugnat, quicquid agat Cæsar: veram tamen, nisi eo pugnante, non dicimus.

Secunda autem substantia gratia primarum contrarijs subiicitur. Dicitur homo diues, quia Cræsus & Attalus, & alij fuere diuites: pauper quia Codrus, & alij rerum inopia laborabant. Longe igitur aliud est contraria habere, & contraria suscipere. Pueris dialecticam auspicantibus, non solum enitendum censeo, vt voces quasunque in suas classes reducere, ac collocare discant, verum etiam vt gradus vocum inter se cognatarum perfecte cognoscant. quò ab imis ad suprema, velut per gradus quosdam ascendere, & contra ad ima vsque inde descendere possint, vt sciant quousque sit progrediendum: nempe ab omni indiuiduo cuiuscunque sit categoriæ, tanquam à primo gradu, per intermedia ad summa vsque genera licet progredi, vbi oportet sistere, vt, Cicero, homo, animal,

Iohannis Setoni

mal, viuens corpus, substantia, hinc sistendum est. Similis est à generalissimo in quoduis suum individuum descensus, vt substantia, corpus, compositum, viuēs, animal, brutum, terrestre, gressibile, quadrupes, equus, Bucephalus. nihil est infra Bucephalum, nec supra substantiam, quod sub huius categoriæ ambitu contineatur, Nam ens reijci à prædicamentis, superius ostensum est, quòd res omnes quæ sunt indiscriminatim significat, & vltra ens, opinabile, dictio amplissima, ea omnia quæ sunt, fictitiaque monstra quæ non sunt, sed imaginantur, significans. Hic vocum gradus, rem quam-
piam definituros iuuabit plurimum.

Recitantur à quibusdam hæc completæ substantia genera, cœli, elemēta, animalia, vegetabilia, fossilia, imperfectè mista. Mihi videntur vix satis in tegrè huius prædicamenti seriem complere: pannus enim, cadauer, & lac, & talia vocabula nō possunt aptè prædictis generibus comprehendere. Incompletæ substantiæ species sunt, angelus, spiritus, manes, demon, anima separata, materia, forma partes substantiæ, & si quæ sunt huiusmodi. Discant pueri, quot genera sub se continent vegetabile, & fossile, Vt huius prædicamenti intelligant immensitatem,

De substantiis

Cart.

Substantia
triplex

Secundum rem tantum vt rationale & singulæ differentiæ constitutiue specierum.

Secundum modum prædicandi: vt vniuersalia accidentia, vt Color.

Secundum rem, & modum prædicandi vt secundæ substantiæ.

Regula.

Dialectice Lib. I.

Regula.

*Substantia primum locum sibi vindicat, quia
quæ continentur in cæteris prædicamentis, refe-
runtur ad substantiam, tanquam ad proprium
subiectum.*

Substantia quid.

Substantiam est subiectum per se accidentium.

Subiectum triplex.

In quo.

De quo.

Circa quod.

*{ In quo accidentia inhærent.
Subiectum in propositione.
Materia circa qua res versatur.*

*Subiectum in
quo duplex.*

*{ Per se.
Per accidens.*

*Subiectum esse accidentium per se substantia
tantum est: subiectum esse accidentium per acci-
dens, id est, improprie, cæteris prædicamentis con-
uenit, ut superficies.*

Diuisio substantiæ.

Corporea.

Incorporea.

*{ alia { Prima,
Secunda.
Obiectio.*

D

Secun-

Iohannis Setoni

Secunda substantia dicitur de prima, ergo, Mala est diuisio substantia.

Responsio.

Secunda non dicitur de prima, quemadmodum sunt membra diuidentia substantia: sed si ipsas res respiciamus, secunda pradicatur de prima.

De proprietatibus substantia.

Proprietates conuenientia sunt, qua neq, soli, neq, omnibus in sunt.

Proprium & proprietas non confunduntur, sed proprietas latius sumitur quam proprium.

I *Nulla substantia est in aliquo subiecto, scilicet vt accidens in subiecto.*

Inesse in sub-
iecto duplex: { Substantiale in substantiali: vt
                          anima in corpore hominis.
                          Accidens in subiecto:

Inesse vt accidens, quid.

Inesse vt accidens est, quod neq, est pars subiecti, neq, ab eodem subiecto, separatur.

Regula,

Omne accidens, quatenus est accidens, inest subiecto.

Dialectice, Lib. I.

Aliquid dicitur inesse. 9. modis.

In loco,	} vt	Cicero in senatu.
In vase,		Vinum in cado.
In toto.		Caput in corpore.
In partibus,		Omnis humana vis in animo & corpore.
In genere,		Aurum in metallo.
In specie,		Metallum in auro.
In efficiēte,	}	Fœlicitas in virtute.
In fine,		Virtus in fœlicitate.
In materia:		Forma in materia.

2 *Secunda substantia & eius differentia constitutiva prædicantur de primis vniuersalibus, id est, nomine & definitione.*

3 *Prima hoc aliquid significat. i. rem singularem.*

Obiectio.

Hic homo est Iohannes, & ille homo est Iohannes ergo, Prima substantia de pluribus dicitur.

Respons.

Prima substantia non prædicatur de pluribus propter communem in ea speciem, sed propter nominis similitudinem.

Secunda verò quale quid; id est, omnis secunda substantia sibi innatam hanc qualitatem habet, ut de pluribus possit prædicari.

D ij

Dubi

Iohannis Setoni

Dubitationis solutio.

Quale, hic non sumitur quemadmodum in predicamento Qualitatis, pro qualitate accidentaria, sed pro communi notione essentiali. Non enim idem est significari quale quid & predicari in quale quid.

4. Substantia nihil est contrarium. i. Vna substantia non est contraria alteri secundum essentiam predicamenti: sed aliquando secundum qualitates, quae physica contraria sunt, ut Ignis et aqua.

5. Non suscipit magis & minus, secundum predicamenti essentiam.

Obiectio.

Individuum est magis substantia quam species, species quam genus: ergo, Vna substantia est magis quam altera.

Respons.

Vnum individuum non est magis substantia quam alterum individuum: nec Vna ima species est magis quam altera: nec Vnū genus, magis quam alterum genus, neque, secundum essentiam predicamenti, neque, secundum rationem suscipiendi accidentia.

Regula.

Omnis comparatio est eorum, quae sunt generis eiusdem.

Dialectice, Lib. I.

6 Prima substantia propriissime contrariorum
accidentium, est susceptibilis.

Suscipere contraria quid.

*Suscipere contraria, est subiectum esse contra-
riorum accidentium.*

Obiectio.

*Oratio dicitur vera, vel falsa: ergo, Nō est pro-
prium substantia suscipere contraria.*

Respons. 1.

*Oratio dicitur vera, vel falsa, non per se: sed
quia res est, vel non est, dicitur esse oratio vera vel
falsa. Ut Hector pugnat. Hac oratio est vera,
Hectore pugnante: falsa est, quando non pugnat.*

Respons. 2.

*Proprium est substantia suscipere contraria,
sui ipsius mutatione: orationi conuenit, non sui ip-
sius mutatione (quia eadem oratio semper manet)
sed mutatione substantia.*

Completa substantia quid.

*Completa substantia, siue corporea est, qua
cerni tangiue potest: Incompleta, qua nec cerni, ne
tangi potest, sed solummodo cogitatione comprea-
henditur, Ut, Deus.*

De numero coelorum.

D iij

1 LUNA

Iohannis Setoni

	1	Luna.
	2	Mercurij.
	3	Veneris.
Cæli sue sphaera	4	Solis.
8. sunt secundum	5	Martis:
Arist.	6	Iouis.
	7	Saturni.
	8	Firmamenti, sue primi mobilis.

Coelum quid:

Coelum est corpus simplex aethereum, & sphaericum, perpetuo mobile actu, stellis & astris insignitum.

Elementa quatuor.

Ignis.	{	Et omnia cœlestia corpora. simplicia sunt.
Aër.		
Aqua.		
Terra.		

Corpus compositum quid:

Corpus compositum est, quod componitur ex quatuor elementis: & ipsa quatuor elementa & omnia cœlestia corpora, respectu primæ materiae & primæ formæ, corpora composita sunt.

Diuisio

Dialectica. Lib. I.

Diuisio vite.

Vita triplex.

Vergetatiua	} attri- buitur.	} Plantis, brutis, homini- bus, Brutis & homi- nibus, Homini tantum.
Sensitiua.		
Rationalis,		

Fossilia sunt quæ è terris effodiuntur, vt Metallæ.

De imperfectè mistis.

*Meteoron est corpus compositum imperfectum,
ex vapore vel exhalatione effectum, in aëre vel
terra apparere solitum, vt Grando, draco volans.*

Regula.

*Dicitur imperfectum, propter subitam meteorī
generationem.*

De materia meteororum.

*Materia meteororum sunt fumi, qui è terra &
aqua oriuntur.*

Diuisio meteororum.

Duo sunt genera meteororum,	} Exhalatio. Vapor.

D iiii

Mate-

Iohannis Setoni

Materia & forma, sunt prima principio rerum naturalium.

Anima separata, scilicet à corpore Partes, id est, substantia.

Regula.

Duo sunt extrema in omni prædicamento. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Genus generaliss.} \\ \text{Species specialiss.} \end{array} \right.$

Quaecunq; comprehenduntur inter genus generalissimum, & speciem specialissimam, sunt genera, & species. genera, respectu inferiorum: species, respectu superiorum: Ut corpus, ad substantiam species, ad compositum corpus, genus.

Dubitationis solutio:

In omni diuisione, proximum genus intelligendum est: Ut in diuisione corporis compositi in viuens & inanime, i. inanime intelligendum est genus suum proximum: nec pro alijs sumi potest, quam pro inanimatis compositis. Ut, omne corpus inanime compositum, est corpus compositum.

De quantitate.

Quantitas, est cuius gratiâ diuisibile sectio nem participat, ut linea sex.

Consi-

Dialectica. Lib. I.

*Continua in minima
discreta in maxima*

Continua discreta.

Continua, est cuius partes in communi termino cōnectuntur. Eius quinque sunt species, *quibus alterius*
linea, superficies, corpus, tempus, & locus.

Communis terminus.	{	Lineæ,	{	est	{	<i>duplex mathematica</i> Punctum,
		Superficiei.				Linea.
		Corporis,				Superficies.
		Temporis,				Iam, nunc, &c.
		Loci,				Linea.

Punctum, est insecabile quiddam, quo solam longitudinem diuidimus.

Linea, est longitudo, latitudine, & profundo carens. *est eadem unius mensuræ rei suprema facies*

Superficies, est longitudo & latitudo, sine profundo.

Corpus est longitudo, latitudo, & profunditas. *primū - mobile*

Tempus, est primi motus per successionē numerus. *corpus & superficies nō distinguuntur corpore sed tantū ratione*

Locus, est concava superficies corporis concavi.

Quantitas discreta est, quę discretas, & minime continuas habet partes, vt numerus.

Numerus est vnitatū collectio, vt Viginti.

Vnitas est quiddam, non quantum, vnde quemuis numerum licet procreare.

Binarius est numerorū minimus. Maximus autem numerus non potest assignari.

Quan-

Iohannis Setoni

QUANTITAS est suapte natura in partes diuisibilis. Huius gratia diuiduntur, substantia, qualitas, & quæcunque participant sectionem. Nam omne quantum, & solum quantum, est diuisibile, si (vt hic sumitur) diuisionem realē intelligas. Quantitatum alia continua, alia discreta: Hoc est, magnitudo, & multitudo.

Continua, est quantitas diuisibilis in semper, diuisibilia, vt Linea, superficies, & cæteræ species. Eius partes in termino aliquo communi conueniuntur.

Terminus communis est principium vnius partis, & finis alterius, vt, communis terminus lineæ est punctum superficiei linea, corporis superficies: temporis, nam nunc, præsens, in illis: loci, linea, quia locus est superficies, & hinc pro re ipsa, hoc est pro mensura loci, sumitur.

Punctum est quiddam non quantum, insecabile, quo sola longitudo diuiditur. Duo sunt actu puncta in omni linea, principium, & finis: potestate vero infinita sunt, vel in minima linea. Porro vt linea diuiditur per puncta, ita superficies per lineas, corpus per superficies, tempus per præsens, & locus per lineas diuiduntur. Linea nuda est longitudo reliquis carens dimensionibus. Talem autem cogitatione oportet fingere, quod omnis linea ducte secum trahit latitudinem. Quin etiam mente concipienda est & superficies, vt hinc definita est, quod omne planum in rebus, profundum habet sibi adnexum.

Corpus, vt hinc capitur (abutimur enim hac voce aliarum defectu) omnem dimensionem designat. Atque ob hanc dimensionis trinitatem, habetur corpus perfectissima quantitas.

Tem-

Dialectica. Lib. I.

Tempus est numerus primi motus, hoc est primum mobile, dum solé & alios planetas rapit, motu suo, & continua reuolutione tempus numerat, & æquis spatijs mēsurat. Aduerte temporis partes, licet sint continuæ inuicem, non esse permanentes nec vt partes lineæ in cōtinuo positionem habeant qua de re plura te docebit Aristoteles. Quantitas discreta est, cuius partes nullo communi termino adnectuntur, sed separatæ inuicem existunt, vt numerus, vel oratio ad nullum limitem communem copulantur numeri, aut orationes partes. vt quantitas continua perpetuò minui ita discreta semper augeri potest: hic maximum, illic minimū ignoramus. Quod de numero dictum est, de numero numerante quo res numeramus, intellige, vt quinque, decem, centum, &c. quod numeratur, est aut substantia, aut qualitas, aut aliquid aliud. Tempus nō numerat motum supremæ spheræ, sed ab eo numeratur, vt prædictum est: & ideo non numerans numerus, & discretum, sed numeratus numerus, & continuum habetur:

Oratio pro tenore vocis, hoc est, pro syllabarum mensura, quantitas potest dici, quanquam nec oratio, nec locus propriè quantitates censentur: quādoquidem locus (si eius rationem contempleris) vt ad locatum refertur, in relatione locatur. Oratio autem rectius in tertia specie quantitatis, cum sit vox, reponitur.

De

Iohannis Setoni
De quantitate.

Cart. *Quantitas primum locum obtinet post substantiam, quia vi quantitatis, cetera in substantia inhaerent.*

Quantitas quid.

Quantitas est diuisibilis in semper diuisibilia.

Ratio.

Quantitas continua semper diminui potest: quantitas discreta semper augeri potest.

Diuisio duplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Logicalis.} \\ \text{Realis.} \end{array} \right.$

Logicalis diuisio, est generis in species per differentias accommodata deductio.

Realis diuisio (quæ partitio vocatur) est totius integralis in suas partes. De hac diuisione loquitur Setonius.

Quantitatis diuisio.
Quantitatis duæ sunt species.

Continua $\left\{ \begin{array}{l} \text{dicitur} \end{array} \right\}$ Magnitudo.
Discreta $\left\{ \begin{array}{l} \text{dicitur} \end{array} \right\}$ Multitudo.

Termi-

Dialectica. Lib. I.

Terminus communis quid.

Terminus communis est finis unius partis, & initium alterius.

Linea duplex. { Communis.
Mathematica.

Mathematica linea (de qua Setonus loquitur) mente tantum & cogitatione comprehenditur. Eadem est ratio in ceteris.

Dubitationis solutio.

Omnis linea dividitur per puncta, nulla tamen linea fit ex punctis, iuxta Aristotelin. 6. Physicorum.

Rationes duæ.

1 *Nullum continuum compositum est ex imparitilibus: punctum insecabile quiddam est.*

2 *Ex non quantis, nulla assurgit quantitas: punctum quantitas non est.*

De corpore.

Corpus duplex. { Substantiale. } Substantia.
Mathematicum, } Quantitas.

Dimensiones tres sunt, { Longitudo.
Latitudo.
Profunditas;

Regula.

Hæ di-

Iohannis Setoni

Hæ dimensiones respectu substantiæ, accidentiæ sunt; respectu quantitatis, differentiæ sunt.

Tempus quid.

Tempus est numerus primi motus, id est, mensura primi motus cælestis: Per successionem, id est, secundum prius & posterius.

Numerus duplex. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Numerans.} \\ \text{Numeratus.} \end{array} \right.$

Numerus numerans, est numerus quo res numerantur, ut duo, tria.

Numerus numeratus, est numerus rebus applicatus, ut, duo homines.

Tempus est numerus numeratus, respectu motus primi mobilis: respectu sui subiecti mobilis, est numerus numerans.

Omnis numerus numerans est in predicamēto quantitatis: numerus numeratus in omnibus predicamentis est.

Tempus aliquando dicitur esse quantitas per se, & aliquando quantitas per accidens: Per se, quæ admodum quantitas sumitur secundum rationem mensuræ: Est quantitas per accidens, quæ admodum quantitas sumitur secundum esse.

Locus quid:

Locus

Dialectica. Lib. I.

*Locus est concava superficies corporis continens
eis immobilis prima.*

Obiectio.

*Locus & superficies sunt species quantitatis
continua, ergo locus superficies non est.*

Respons.

*Locus & superficies rei ipsa omnino idem sunt,
sed ratione differunt, nam dicitur locus respectu
corporis contenti: superficies verò respectu corporis
continens.*

Divisio loci.

Locus quadruplex.
    { Proprius.
    { Communis.
    { Naturalis.
    { Violentus.

*Locus proprius, neq̃ maior, neq̃ minor corpore loca-
to: locus communis est maior.*

*Aliquid dicitur esse in loco
trifariam.*

Per se:
Per accidens:
Per partem.
    { vt } *Omnia corpora infe-*
          riora.
          Animus:
          Primum mobile.

*Primum mobile dicitur esse in loco, non secun-
dum totum, sed secundum partem, partem dico,
quia centrum eius est in loco.*

Regula

Iohannis Setoni

Regula.

*Omne corpus est in loco, vel secundum totum,
vel secundum partem.*

De quantitate discreta.

*Quantitas discreta, & numerus numerans, idē
sunt omnino.*

De oratione.

*Oratio est in quantitate, iuxta mensuram syl-
labarum: est in qualitate, ut in ^{er}ti passionem au-
ditui: est in substantia, quatenus scripta est.*

*Maximus numerus non potest assignari, quia
maximum ignorantur in quantitate discreta, quā
admodum minimum in quantitate continua.*

*Punctum & unitas non sunt in predicamen-
to per se, sed gratia linea & numeri, quorū sunt
principia.*

Proprietates. III.

- Seton* ¹ *Quantitas non habet contrarium.*
² *Non suscipit magis aut minus.*
³ *Quantitas est, qua res æqualis, vel inequa-
lis censetur alteri.*
*Sub hoc prædicamento continentur om-
nia magnitudinis, numerorum, & mensura-
rum nomina.*

Quan-

Dialectice, Lib. I.

Quantitas.

Continua.

 Discreta.

Continua.

Permanens.

 Diffluens.

Permanens.

Superficies.

 Linea.

Superficies.

Concaua.

 Convexa.

Concaua.

Hæc & illa concaua superficies.

Prima & secunda proprietas faciliè ex substantiæ, proprietatibus cognoscuntur, Tertia huic prædicamento est peculiaris, nam ex quantitate dicitur res esse alteri, æqualis, vel secus: nempe cum res æquales dicemus, cum illarum quantitates sunt æquales, Continet sub se quantitas nomina, id est species, magnitudinis, mēsurarum, & numerorum. Nomina magnitudinis, lōgitudo, latitudo, profunditas, altitudo, planum, granum, digitus, spithama dychas, cubitum, vlna, pes, sesquipes, gradus, passus, pertica, stadium, milliare, leuca, parasanga, &c.

Mensurarum, pinta, sextarius, congius, cotyla, dyaulus, modius, amphora, vncia, libra, semis, triēs, sextans, chœuix, dolichus, pondo, talentum, bilibris & alia huius generis sexcenta, quæ studiosi pueri sedulò conscribent.

Numerorum decem, viginti, quadraginta, centū, sexcentum, mille, myrias, & reliqua infinita.

E

De

Iohannis Setoni
De proprietatibus.
quantitatis.

Cart.

Quantitati nihil est contrarium.
Dubitacionis solutio.

Sursum, deorsum, & cetera non sunt contraria, quia non repugnant secundum pugnantiam formæ, sed secundum distantiam loci.

Omnia contraria insunt eidem subiecto, & eidem parti subiecti diuersis temporibus, nisi aliter sit à natura, quod minimè congruit positionibus loci,

Regula.

1 Omnia contraria, opponuntur secundum pugnantiam formæ.

2 Diuersa nunquam possunt competere eidem subiecto.

3 Magnum & paruum non sunt contraria, quia nihil est magnum aut paruum per se, sed tantum comparatione.

Quantitas non dicitur secundum magis, & minus, .i. omnia quæ sunt in predicamento quantitatis, æquæ sunt quantitates, quoad genus.

A quantitate res solum dicuntur æquales & inæquales, quia æqualitas & inæqualitas cernuntur in magnitudine, vel in multitudine; Magnitudo
quan-

Dialectice. Lib. I.

quantitas continua est, multitudo quantitas discreta est: Tamen aequale & inaequale non tam quantitas sunt, quam qualitates, & passionis qualitatis.

Aequalitas est rerum differentium eadem quantitas.

Inaequalitas est rerum differentium diuersa quantitas.

De relatione.

AD aliquid, dicitur cuius essentia ex alio dependet, vt, Pater. Relatiua actu ea dicuntur quæ aptè inuicem referuntur in obliquis, vt, Pater est filij pater.

Relatiua potentiâ sunt quorum existente vno, non necessariò sequitur alterum: vt, Sensibile, & sensus.

Seton

Proprietates. IIII.

- 1 Ad aliquid habet contraria.
- 2 Suscipit intentionem & remissionem.
- 3 Relatiua propria necessariò sese mutuò consequuntur: vt, Præceptor, & discipulus.
- 4 Propria relatiua sunt simul natura, hoc est, sese ponunt & auferunt: vt, Loquitur ille.

Iohannis Setoni

Ad aliquid.

Magistratus. *Cognatio atati nomina. &c.*

Magistratus.

Prator. *Rex, consul. &c.*

Prator.

Vrbanus. *Peregrinus.*

Vrbanus.

Hic Prator Vrbanus, & ille.

Ad aliquid dicitur, cuius essentia non ex se, sed ex alio pender: vt, pater, & dominus, ex suis correlatiuis filio & seruo. Relatiua actu ea sunt, quæ aptè inuicem, & mutuo sese in obliquis sequuntur: vt, duplum est dimidij duplum & contra, dimidium est dupli dimidium.

Relatiua potentia non necessario sese consequuntur nam quamuis sequitur, si sensus sit, sensibili esse, tamen è contrario non sequitur, quia potest esse sensibile, absque sensu, si sensibile passiuè sumatur.

Suscipit contraria, vt, virtus contraria est vitio, non quòd virtus referatur ad vitium. Virtus enim studiosi est virtus, & non vitij virtus, sunt tamen inuicem contraria.

Intenditur & remittitur, vt simile, & æquale magis & minus dicuntur.

Necessaria est consecutio in proprijs relatiuis: vt, Præceptor est discipuli præceptor, & discipulus

Dialectica, Lib. I.

Ius Præceptoris discipulus.

Relatiua actu sunt simul natura, nam ponunt se, vt, Si dominus est, seruus est, & auferunt, vt si non sit dominus, non est seruus, si nō est seruus, nec dominus est. Relatiua propria, & relatiua actu, & secundum esse sunt idem: sic & idem sunt relatiua potentiā, impropria, & secundum dici, vt loquuntur. Hæc omnia prædicamenta penè complectuntur, nec sunt ita multum necessaria. Ad hanc classem referendæ sunt, iuxta quosdam, omnes voces, quæ non possunt in alijs collocari, verum quamuis hoc prædicamentum adeo sit capax, vt videatur multis omnia penè reliqua ambitu suo complecti, difficile tamen est vocabulorum inopia, eius intermedia genera inuenire, etiam si sexcentæ eius species vltro sese quærenti offerunt.

Si certò vnum relatiuorum cognoscas, & alterū scias oportet, vt si scias Bacchum esse Iouis filium scis Iouem esse Baccho patrem. Ad hæc si relatiuū definias eius correlatiui facienda est mentio. Denique, Ad aliquid quoniam, sola est relatio rerum, non vt cætera accidentia sensui obijcitur, sed solo intellectus obtutu apprehenditur, Huius ergo Categoriæ sunt quæcunq; non rem, sed rei designat collationem: vt omnia cognationis, affinitatis, magistratus, & ætatis nomina.

De Relatione.

Ad aliquid dicitur, cuius essentia consequentia non ex se dependet, sed ex alio, i suo correlatino. *Cart.*

Iohannis Setoni

Relatiuorum } Relatiua actu.
 duæ sunt, }
 species: } Relatiua potentiâ.

Relatiua actu sunt propria relatiua, quæ aptè inuicem referuntur in casibus obliquis, vel quos modolibet alterum ad aliud.

Relatiuorum } In casu } referun-
 actu quædam } Absq; casu } tur,

Quare referun- } Genetiui, vt, regnum est regis
 tur in casibus, } regnum.
 referuntur in } Datiui, vt, simile est simili si-
 mile.
 } Ablatiui, vt, maius est minore
 maius.

Absq; casu referuntur, vt mons magnus ad montem paruum. Dicitur esse absq; causa, quia vis istius relationis non dependet ex casu, sed ex propositione.

Relatiua potentia quæ:

Relatiua potentiâ sunt, quæ mutatis casibus referuntur, ita vt vnum alterum minimè sequatur, Vt: Scientia est scibilis scientia, & scibile est scientiâ scibile.

Regula.

I *Omnibus relatio est vocum relatio, non rerum: nam relatio potius designat rei collationem, quam rem ipsam.*

2 Omnia

Dialectica, Lib. I.

2 *Omnia relativa conuertuntur, vel secundum actum, vel secundum potentiam.*

3 *Omnia relativa sunt accidentia.*

De proprietatibus relatiuorum.

1 *Ad aliquid habet contrarium, non per se, sed ratione qualitatum, & eodem modo dicitur secundum magis & minus, vt Virtus vitio contraria est: Et aliquid dicitur magis vel minus simile.*

3 *Relatiua propria, id est, relatiua actu, conuertuntur secundum conuersionem relatiuorum.*

4 *Relatiua actu sunt, qua sese ponunt & auferrunt. i. positi relatiuo, ponitur & correlatiuum: & sublato relatiuo, tollitur correlatiuum: vt, posito seruo, ponitur & dominus: & sublato domino, tollitur nomen serui: nam substantia ipsa potest remanere, non tamen seruus est dicendus, sed homo, vt loquitur ille Aristoteles.*

De qualitate.

Valitas est forma accidentalis, qua res qualis appellatur, vt Fortitudo.

Hæc in quatuor partes consumitur, habitum, potentiam, possibile, & formam.

Addunt aures habitui affectione, poten-

Iohannis Setoni

tię impotentiam: passibili passionem, & formę figuram.

Habitus est qualitas sensim acquisita, sensimq; à subiecto mobilis, vt Dialectica.

Affectio est brevis inclinatio ad aliquid, vnde habitus initium sumit & gignitur, Vt Desiderium discendi Græca.

Potentia est donum naturę innatum, quod quid firmitus & magis possimus, vt Visus.

Impotentia est illius naturalis vis absentia: vel potius naturalis quædam imbecillitas, quod quid minus audemus, vt Timiditas.

Passibile, est qualitas permanens quæ sensui passionem inquit, vt dulcedo, albedo.

Passio, est momentanea qualitas ex affectione excitata.

Forma, est ex numeri proportionem proueniens qualitas.

Figura similiter ex continui terminatione assurgit.

QUALITAS est secundum quam aliquid dicitur esse quale, vt à fortitudine dicitur homo fortis, à sapientia sapiens. Addunt auctores habitui affectionem, potentię impotentiam passibili passionem & formę figuram. Ita habitus & affectio primam speciem, potentia & impotentia secundam complent, atque ita de reliquis. Habitus est qualitas non natura, sed studio sensim parata, & sensim à susceptibili separabilis, vt doctrina. Sub hac specie virtutes, vitia, scientiæ, artesq; omnes

Dialectica. Lib. I.

omnes continentur.

De qualitate.

Diuisio qualitatis.

Qualitas duplex.

Essentialis, } vt { Rationale.
Accidétalis, } { Virtus.

Regula.

*Forma essentialis, secundum res substantia
est: secundum modum predicandi, qualitas est.*

*Qualitas est secundum quam res qualis appel-
latur, vel aliquo alio modo.*

Regula.

*Hac postrema particula ponitur in definitione
qualitatis, gratiâ potentie.*

Quale dupliciter dicitur.

Large, } est { Concretum vniuscuiusq; ab-
Stracti.
Strictè. } { Concretum tantum accidentis,
quod reperitur in hoc predi-
camento.

Regula.

Quale strictè sumendum est, non large.

Quale duplex { Quod est in qualitate solùm:
{ Quod est in cæteris predicamentis.

Iohannis Setoni

Id dicitur, Quale in predicamento qualitates, à quo res simpliciter denominatur qualis, vt qualitatibus, vt à Iustitia dicimus iusti.

Quale, in ceteris predicamentis, à quo res non simpliciter denominatur qualis, vt qualitatibus, sed secundum aliquem alium modum, vt dicimur felices à felicitate, secundum quid agentes.

Diuisio qualitatibus.

Qualitatibus quatuor sunt species, non imæ, sed subalternæ:

{	1	Habitus & affectio.
	2	Potèntia, & impotèntia,
	3	Passibile, & passio.
	4	Forma, & figura.

Habitus quid:

Habitus est qualitas non à natura data, diffinitè à subiecto mobilis.

Diuisio habitus.

Habitus duplex:

{	Animi
{	Corporis

Habitus animi, est qualitas inherens in animo hominis tantum, quæ vel intelligendi, vel deliberandi facultate perficitur. Intelligendi, virtutes intellectuales: deliberandi, virtutes morales.

Habitus corporis est, qui corporis actionibus comparatur.

Affectio quid.

Affectio est qualitas, quæ facile à subiecto dimouetur.

Diuisio

Dialectica. Lib. I.

Diuisio affectionis.

Affectio { Propria.
duplex: { Communis.

*Propria affectio est qualitas non naturā data,
facile à subiecto mobilis.*

*Affectio communis est qualitas non naturā in-
stita, sed industriā acquisito ad benè malèue agen-
dum: siue facile, siue difficulter à subiecto mobi-
lis. Faber*

Regula.

*Omnis habitus est affectio communis, sed non
omnis affectio in genere habitus est, qui enim habi-
tum habent, dispositi sunt: sed omnes, qui dispo-
siti sunt, habitum non habent.*

Regula.

*Propria affectio non differt ab habitu, neq̃ gene-
re, neq̃ specie. sed numero: habitus enim est quali-
tas firma: dispositio propria, qualitas, infirma.*

Potentia quid:

*Naturalis potentia est facultas à natura data,
vel animo, vel corpori, vt mens, robur.*

*Naturalis impotentia, est reluctatio natura, vt
velocitas à sino, obliuio homini.*

Regula.

*Nihil dicitur tale à potentia, vel impotētia, quia
iam tale est, sed quòd tale esse potest: ut lignum
fragile*

Iohannis Setoni

fragile dicitur, non quod fractum est, sed quia facile frangi potest.

Passibilis qualitas quid:

Passibilis qualitas est, quæ permanet in subiecto, sensum mouens, cui passionem infert: Vt albedo qualitas permanens in cygno, & infert passionem visui.

Diuisio passibilis qualitatis

Passibil. qualitas:

Corpo	}	vt	}	Infantia extrinsecuta.
-ris,				Pallor ex morbo.
Animi				

Passio quid.

Passio est momentanea qualitas, quæ oritur ex aliquo affectu, vel in animo, vel in corpore.

Regula.

Passibiles qualitates sunt obiecta sensuum non subiecta.

Dicuntur passibiles qualitates, non quod subiecta, vel qualitates ipsa aliquid patiantur, sed quod inferant passionem sensibus.

De forma & figura.

Forma est ex numeri proportionem proueniens qualitas. i. oritur ex discreta quantitate.

Figura similiter, &c. id est, figura oritur ex ratione quantitatis continua.

Qualitatum diuisio.

Qualitatum aliarum sunt.

Sen-

Dialecticæ. Lib. I.

Sensibiles, } vt { Passibile, &
Insensibil. } forma.
Habitus & potentia.

Discrimen inter habitum
& potentiam.

Omnis potentia a natura est: Habitus a natura non est, sed industriâ acquisitus.

Discrimen inter patibilem qualitatem & habitum.

Patibilis qualitas, est qualitas sensibilis, sensum mouens: Habitus est qualitas insensibilis, in subiecto permanens.

Discrimen inter passibile & passionem.

Passibile est qualitas diuturna, & stabilis passio est temporaria, & facilè mobilis.

Discrimen inter formam & figuram.

Forma considerat quantitatem discretam, figura quantitatem continuam: Vt, statua forma est, si consideremus aptam & conuenientem proportionem lineamentorum: Figura est, si consideremus lineamentorum diductionem tantum, quia lunc vel illum representamus.

Regula.

Affectio, impotentia, & passio non sunt propriè qualitates, sed gratiâ habitus, potentia, & passibilis.

Qua-

Iohannis Setoni

- Seton** 1 *Q*ualitati aliquid est contrarium.
 2 *Q*ualia intenduntur & remittuntur.
 3 Qualitatis est, quod res similes & dissimiles dicuntur.

Similia sunt quæcunq; simili imbuntur
 Dissimila vero, quæ diuersa. (qualitate:
 Denominatiua sunt substantiuū & adiectiuum, partim nomine, partim re congruētia.

Substantiuum appellant logici abstractum, adiectiuum concretum.

Quædā sunt voce tantum, quædam re tantum, quædā re & voce simul denominatiua.

Qualitas.

Animæ:

Corporis.

Animæ:

Acquisita:

Naturalis.

Acquisitæ:

Permanens:

Transiens.

Permanens:

Moralis:

Intellectualis.

Moralis:

Virtus:

Vitium.

Virtus:

Principalis:

Minus principalis.

Principalis.

Iustitia:

Fortitudo. &c.

Iustitia:

~~~~~

Ciceronis iustitia.

Dialectica. Lib. I.

QUALITATES inuicem contrariantur, ut Bonum & malum, calidum & frigidum, album & nigrum, vel frigiditas & caliditas: albedo & nigredo, &c. Secunda proprietas potius de qualibus intelligitur, quam de ipsis qualitatibus: ut, doctus iustus, albus, alter altero magis & minus dicitur. Albedo, iustitia, & cætera abstracta proprie nec intenduntur, nec remittuntur, quod concretis, hoc est qualibus, creberrimum est. Istæ voces, simile & dissimile, qualitates non sunt, sed in predicamento relationis. Res tamen secundum earum qualitates similes vel dissimiles appellantur, non aliter ac secundum quantitatem dicitur quod vis æquale, aut inæquale. Insuper infinita de nominatiua ex hac classe sumuntur: itaque hîc visum est, quid sint explicare. De nominatiua partim nomine (similiter enim inspiunt) partim re, hoc est significatione congruunt: ut sapientia, sapiens: prodigalitas, prodigus: intelligenda est igitur definitio de ijs, quæ nomine pariter & significatione sunt de nominatiua: atque ad huius definitionis analogiam facile aptari potest eorum definitio, quæ re aut nomine tantum sunt denominatiua. Virtus & studiosus re solum, pater & paternitas tantum voce sunt denominatiua. Marmoreum autem, ligneum, & lapideum, opinor proprie non esse denominatiua, quoniam substantiam, verius quàm accidens significant: quando idem prorsus est marmorea columna & marmor, ligneæ mensa & lignum. Intellige ergo substantiuum & adiectiuum in accidentibus potius quàm in substantia, ut iustitia & iustus, non autem homo & humanus. Lógior essem, si comparer recensere ea, quæ sub huius predicamenti ambitu continentur, tam innumera ac diuersa sunt possunt

Iohannis Setoni

possunt, qui volunt Murmelium consulere, cui multum debemus ob suam in prædicamentis operam: quanquam & alibi, & in hoc prædicamento non semel (me iudice) sit lapsus. Nechominè taxo, cui potius agendas esse gratias censeo, quòd in re ardua, quod potuit, præstitit.

De proprietatibus Qualitatis.

Cart. Qualitati aliquid est contrarium .i. omnis contrarietas, quæ est in qualitate, est inter habitum, & habitum: & passibile, & passibile, ut, Iustitia iniustitia, Frigiditas caliditati.

Secunda species, & quarta non habent contraria, neq̃ tamē tertia semper habet, aliquid sibi contrarium. Ut, medij colores, & medij sapes contrarij non sunt, sed diuersi, quia vnum vni non repugnat.

2. Qualia suscipiunt magis & minus non qualitates ipse.

Qualia quæ sunt.

Qualia sunt, quæ denominatiuè dicuntur secundum qualitates, vel quomodolibet aliter ab ijs. Hac postrema particula additur propter potentiam: Ut cursor non dicitur qualis ab aliqua qualitate, sed secundum naturalem potentiam.

Regu-

Dialecticæ, Lib. I.

Regula.

Qualitates respectu subiecti dicuntur secundum magis & minus: respectu generis non dicuntur secundum magis & minus.

3 *Qualitatis est, quod res similes & dissimiles dicuntur, i. propriū est qualitatis, ut res cuiuscūq; generis fuerint, ad eisdem similes, vel dissimiles dicantur: Ut, Hector, & Achilles similes sunt, quia simili qualitate pradi sunt. Dissimiles, ut, Memnon & Paris: Memnon fortis, Paris timidus.*

Similitudo est rerum differentium eadem qualitas.

Dissimilitudo est rerum differentium diuersa qualitas.

Diuisio denominatiuorum.

Denominatiua quædam.

Re tantū.	} vt	{	Somnus, dormiens,
Voce tantū.			Vinum, vinolentus.
Re & voce.			Temperantia, temperans.

Regula.

Coniugata sunt ipsa abstracta.

Casus, sunt concreta, & aduerbia quæ diriuantur ab abstractis.

F

Argu-

Iohannis Setoni

Argumentum sequitur affirmatiue & negatiue
ab illis coniugatis : qua sunt re tantum, & re &
Voce. Ab his que sunt Voce tantum minime se-
quitur : Vt Vinum habet, ergo est vinolentus, non
sequitur.

De actione.

Seton **A**ctio est vis ab agente in passum pro-
ueniens vt, Secare.

Diuiditur multifariam, vt in tabu-
lam sequenti leges.

Omnis actio est in motu. *hominis a quo*

Omnis actio infert passionem. *ad quo*

Proprietate. II.

Contrarietas reperitur in actione, Actio
recipit plus & minus.

Actio

Dialectica Lib. I.

Actio:

Perdurans,

 Subitanea.

Perdurans:

Animati,

 Inanimati.

Animati:

Sensilis.

 Insensilis.

Sensilis:

Voluntaria,

 Non voluntaria.

Voluntaria:

Ambulare,

 Studere.

Ambulare:

Ambulatio Ciceronis.

NI H I L est in hac categoria, quod interprete egeat. Nemo qui regulas gustavit grammatices ignorat quid sint actio & passio. Verum hic largius aliquantò sumitur actio, quàm apud grammaticos Nam proficisci, infidiari, loqui, licet non Voce, significatione tamen sunt actiua.

Contrarietas est in actione, vt calefacere, frigare facere Intenditur ac remittitur actio. vt, Siccare, frige facere, plus aut minus : dicimus. Nec omnis nec sola actio habet contraria : vnde, habere contrarium nec primo, secundo, tertio, aut quarto modo conuenit actioni. Non est itaque proprium actioni, sed potiùs quædam conuenientia, Ac idem

Iohannis Setoni

de secunda proprietate huius capitis, & aliorum
prædicamentorum penè omnibus proprietatibus,
est dicendum.

De Actione.

Cart. Actio est forma accidentalis secundum quam
res aliqua dicitur agere in id, quod subijcitur.

De proprietatibus actionis.

- 1 Contrarietas est in actione, non per se, sed per
accidens, videlicet ratione contrariarum qualitatum
quæ per actionem agentis suscipiuntur in patiente.
- 2 Actio suscipit magis & minus, non vi actio-
nis, sed ratione qualitatum in subiecto patiente;
ut, Ignis igni magis calefacit vel minus.

Regula.

- 1 Omnis actio est ab aliquo: Omnis passio est in
aliquo.
- 2 Actio & passio vnum motum constituunt.
- 3 Omnia ferè verba, quæ habent actiuam signi-
ficationem sunt in prædicamento actionis, ut pro-
ficiscor.
- 4 Quædam verba passiva referuntur ad præ-
dicamentum actionis, ut intelligor, &c.

5 Per-

Dialecticæ, Lib. I.

¶ Perplura sunt verba, quæ neq̃ sub prædicamento actionis, nec passionis continentur: Ut Caleo, frigio: tamen sub passibili qualitate continentur. Item, iaceo, sto, sedeo, species situs sunt, licet non tam propriè quàm statio, sessio.

De Passione.

Passio, est actionis in aliquo affectus, & *Seton*
illatio, vt, secari, percuti.

Diuidi potest in animæ & corporis passiones, ac deinde in varias species, vt postea erit manifestum.

Proprietates.

Passio participat contraria, vt Caleficere, frigefieri.

Præterea recipit passio plus, & minus, vt, Aliud alio magis secatur & minus,

F iij.

Passio

Iohannis Setoni

Passio.

Animæ:

Corporis.

Animæ:

Brutæ partis,

Intellectus.

Brutæ partis:

Sensitiuæ.

Appetitiuæ.

Sensitiuæ:

Externi,

Interni.

Externi:

Visio.

Auditus, gustus, &c.

Visio.

Socratis visio, & hæc & illa.

DO C E T Aristoteles in physicis, nihil esse
ipsæ inter actionem & passionem, quæ ta-
mentatione adeo idem non sunt, vt inui-
cem opponatur. Nemo nescit actionem &
passionem esse relativa, veluti situm & habitum, quæ
sequuntur: quæ, ne esset magna relatiuorum con-
fusio discipulis, non immerito à philosopho se-
paratim traduntur, vt omnis actio ab aliquo, sic
omnis passio est in aliquo. Ad hæc, quemadmodum
in actione passiue vocis aliquot verba recitantur:
ita hic contra in Passione, quædam actiue vocis
ponuntur, vt, Timere, mædere, intelligere, videre,
audire, tangere, & huiusmodi. Nam superius mô-
nuimus

Dialectice. Lib. I.

nuimus omnem sensum patiēdo suam exercere operationem, non agendo. Nec emittunt quippiā oculi vel aures inter sentiendum, sed aliquid recipiunt potius, nimirum sensibilibus species, & similitudines ad ipsa organa pertinentes. Non sumitur hīc passio, ut illa quæ est in tertia specie qualitatis; hic enim est, ut definitur vis ab agente illata: illic verò, ut ex passione, excitata qualitas.

De Passione.

De Proprietatibus.

Passionis.

Passio participat contraria. Dicitur plus & Cart. minus, non per se, sed gratiā contrariarum qualitatum.

Regula.

- 1 Omnia ferè verba, quæ passiue significationis sunt, ad hoc pradicamentum pertinent.
- 2 Verba ad sensus pertinentia, sunt in pradicamento passionis, ut, Intellego, video, audio. Nam quod intelligit, non agit, sed patitur, recipiens species sensibilibus.
- 3 Actio & passio sunt relativa actu, quia eadem est omnino ratio actionis, & passionis. Dicitur actio, ut prouenit ab agente: dicitur passio, ut recipitur in passum.

Iohannis Setoni

Quando.

Seton

*Q*Vando, est rerum affectio ex tempore relicta: vt Hodiè, cras, olim.

Multum cum tempore conspirat, sed omnino idem non est.

Proprietates. 11.

- 1 Quando non habet contrarium.
- 2 Non dicitur plus aut minus. Eius partes semper fluunt, vt temporis.

Quando.

Circumstans, Præsens.

Circumstans:

Præteritum, Futurum.

Præteritum:

Olim, Nuper.

Olim:

Sæculum, Lustrum.

Sæculum.

Hoc & illud sæculum.

TEM.

Dialectica. Lib. I.

TEMPVS (vt prius docuimus) est numerus
primi motus, nullo ad alias res respectu : at
Quando, rerum actiones & euenta respicit.
Quando igitur non est tempus simpliciter,
nam tum esset quantitas, sed est applicatio tempo-
ris ad personam, rem, vel factum, ideò dicitur affe-
ctio relictæ est tempore: vt geri, olim, nuper. Quædo
est & ipsum prædicamentum, & interrogatio eius-
dem, veluti & vbi, proximum prædicamentum. Est
ergo in hac classe, quicquid aptè ad interrogatio-
nem quando respondetur. Non intèditur hoc præ-
dicamentum. Videtur tamen incrementum sumere,
quando dicimus sero fertus, id est magis seto, Eius
partes nunquam non fluunt, vt partes temporis.

Circumstans continet præteritum &, futurum,
non quidem simpliciter, sic enim sunt partes tem-
poris, sed vt euenta rerum respiciunt.

De Quando.

*Quando, est applicatio temporis ad rem, perso- Care.
num, vel facta.*

Regula.

*Quando est ipsum prædicamentum, & interro-
rogatio eiusdem.*

De proprietatibus.

*Quando non habet contrarium propriè. Sacu-
lum est spacium centum annorum.*

Lustrum spacium est quinq; annorum.

Regula

Iohannis Setoni

Regula.

Circumstans non continet prateritum & futurum simpliciter, sed ut respiciunt eūcta rerum.

De Vbi.

Seton

Vbi est, quæ à loci circumscriptione procedit, corporis locatio: vt, Londini, vel in foro esse.

Respicit personam, rem, & facta.

Proprietates.

Non est capax contrariorum propriè.

Nec admittit intensionem & remissionem.

Vbi:

In aère,

Extra aërem.

In aère:

In Vrbe,

Extra urbem.

In vrbe:

Sub tecto,

Sub dio.

Sub tecto:

Publico,

Priuato.

Publico:

Sacro,

Prophano.

Sacro:

In templo,

Incuria.

In templo:

In templo Petri, Pauli.

Dialectica. Lib. I.

Vbi est ipsa corporis in loca circumscrip-
tio. Est enim applicatio loci ad rem aliquā:
vt, Roma, in templo, in gymnasio, non est ta-
men nuda rerū relatio, vt Quando, & rel-
iqua quæ sequuntur prædicamenta, sed vnum est
quatuor rerum generibus. Quando & vbi multum
ponderis habet in omni controuersia, & rhetori-
bus cum primis in vsu, Logices negotio parum ad-
modum subseruiunt. Non suscipit contraria, nec
plus aut minus, nisi vtrumq; improprie secundum
distantiam locorum intelligas: vt, sursum, deor-
sum: oriens, & occidentes. Est Vbi prædicamentum
pariter, & interrogatio: vnde quicquid ad quæstio-
nem Vbi, proprie respondetur, sub hac classe loca-
tur: vt, Vbi crescit Iuncus in loco palustris: Vbi ca-
pitur scarus in mari.

*Vbi, est circumscrip-
tio corporis locati, quod pro-
cedit à loci circumscriptione: vel, Vbi est appli-
catio loci ad rem personam, & facta.*

Cart.

Regula.

*Vbi, non est nuda rerum relatio, sed est vnum
ex quatuor prædicamentis, quæ sunt re pariter &
ratione distincta.*

De proprietatibus.

Vbi, non est capax contrariorum proprie, sed
improprie: nam sursum & deorsum, contraria
sunt secundum physicam considerationem: nam
motus sursum, & motus deorsum, secundum
naturas

Iohannis Setoni

*naturalum philosophiam sibi inuicem consentur
contrary.*

2. *Vbi, non dicitur secundum plus & minus: nā
in templo esse, non dicitur magis vbi, quam in do-
mo esse: tametsi frequentius sit, vel diutius.*

De Situ.

Seton

Situs est partium rei positio, vt Sessio,
statio.

Proprietates. II.

Nihil est situi contrarium.

Non suscipit incrementum, nec decre-
mentum.

Situs.

Naturalis,

 Violentus.

Naturalis.

Mutabilis

 Immutabilis.

Mutabilis:

Continuò,

 Aliquando.

Continuò:

Cœli,

 Ignis.

Cœli:

Solis vel lunæ sphaera.

VIDE.

Dialecticæ. Lib. I.

V I D E T V R situs multis esse qualitas: vt acutum obtusum. Sed id verum non est: nempe obtusitas gladij non vlla qualitas est in gladio, sed potius partium gladij positio. Scindit enim scannum, cum eius extremum in tenuem aciem acuitur, alioqui, si densa sit acies ferri non æquè scindit præ obtusitate, hoc est præ spissitudine situs partium. Sedere & stare non propriè positiones, sed ab ijs (vt à philosopho in Relatione dictum est) denominatiua sumuntur. Nihil est situi contrarium, licet stare & sedere videantur esse contraria, Preterea dicimus aliud alio magis & minus supinum, pronum & decliuum, quæ tamen omnia ex æquo arbitror situs iudicanda, Huius categoriæ sunt sessio, statio, accubitus, raritas, spissitudo, asperitas, leuitas, decliuitas, influxio, inclinatio, obtusitas, acuitas, & si quæ sunt alię partium rei positiones.

Contendunt quidā, quod de supino & prono, & alijs concretis diximus, de abstractis potius esse intelligendum: quamquam supinum & supinitas, decliuum & decliuitas ad idem prædicamentum pertinere computantur, veluti cætera quęcunq; denominatiua, Huius interrogatio est, quò modo situat: responderetur, iacet, sed, & recumbit, pendet, erigitur, & cæteræ positionum varietates.

De situ, siue positione.

S itum esse, est quod positionem habet quo- *Cart.*
quo modo ad partes corporis, vel sic se habentis.

Regu-

Iohannis Setoni

Regula.

Quæ denominatiuè dicuntur à positione, prædicamentum situs præcipuè non constituunt, ut sessio est situs, non sedere neq. stare est situs.

Quæ denominatiuè dicuntur à positione, non tam propriè situs sunt, quàm positione, ipsa.

Situs tres
sunt species: { Sedere.
                              { Stare.
                              { Iacere.

Sedere, partim erecto corpore, partim incuruo esse.

Stare, est erecto omnino corpore esse.

Iacere, est in toto esse corpore prostrato.

Eorum quæ situm habent:
quædam secundum,

Naturā } vt { Elementa,
Artem: } { Columnæ,

De habitu.

Seton. **H** Abitus est alicuius circa, aliquid applicatio: vt, Annulatum, Ocreatum, vel petasatum esse.

Proprietates, II.

- 1 Nihil habitui contrariatur.
- 2 Non dicitur habitus plus & minus.

Habi-

Dialectica. Lib. I.

Habitus.

Domesticus

Peregrinus.

Domesticus:

Decorus,

Indecorus.

Decorus:

Virilis,

Muliebris.

Virilis:

Ocreatum esse

Armatum esse.

Ocreatum esse:

His & illis ocreis ocreatum esse:

HABITVS est vestium, aut armorum, in corpore vestiendo, ornando, vel defendendo, vel alicuius alterius circa corpus applicatio. Nec tam ad vestium materiã aut formam in habitu, quam ad vestiendi rationem & usum circa corpus est respiciendum. Tunica enim, si ipsum pannum contempleris, substantia est. At tunica- tum esse, hoc est, modus ipse vestiendi corpus tunicis, habitus est, Fingendaque sunt nomina quoties desunt, vt calceatura, armatura, & similia. Nihil est similitudinis inter hoc prædicamentum & primam speciem qualitatis, licet nomine omnino conueniant. Quando, Vbi, situs, Habitus, easdem prorsus habent proprietates, vel vt rectius dicam, easdem conuenientias. De ijs fusius scripsit quidam, sed tanta cum difficultate, vt iuuentutis non multum intersit eum euoluere. Facile poterit Mo- mus quispiam, qui nihil vnquam candidem inter- præ-

Iohannis Setoni

prædari didicit, omnes quas his in tabulis assignauimus, diuisiones reprehendere: sed studiosæ, & obsequenti iuuentuti: potius quam præfractis, & omnia cauillaturis hanc operam insumpsimus. Scio enim omnem virilem habitum non esse decorum, nec omnem decorem habitum esse domesticum. Sic obiecturis ergo dicendum est, quod quemadmodum vnum membrorum diuiditur, ita non nunquam & reliquum diuidi posse. Insuper in membris diuidentibus, proximum genus intelligendum est, ne nimis latè se, extendat membrum diuidens: sed hæc adhuc planiora faciamus. In primi prædicamenti tabula compositum corpus in viuens & inanime secuimus. Iam si quis cauillabitur, malam esse hanc diuisionem, quia latè se extendit compositum (nam tetra inanimè est, & aqua, nec tamen composita corpora) hîc facillimè responderi potest, in inanimè intelligendum esse genus suum, nec pro alijs sumi posse, quàm pro inanimatis compositis: hoc qui non admittit, inter diuidendum vix vllum prædicamentum à summis ad infima exactè diuidere potest, id quod videre est in plerisque alijs prædicamentorû tabulis. hic breuiter & rudi minerua prædicamèta tradidimus, præsertim sex posteriora, quæ Aristoteles sicco pede præterijt: quod non ita multum ad dialecticam, aut philosophiam cōducerent: sunt tamen (sicuti prædiximus) indies dum ista editcūur, exercèdi pueri, vt cum condiscipulis suis in regulis periculum faciant, quæstionibus & interrogationibus mutuis assuescant, adeo vt nulla sit vox omninò, quam non possunt facillè in sua categoria, atque adeo in sua propria specie locare, vel saltè rationè reddere, cur
non

Dialectica. Lib. I.

non sit ei in prædicamentis locus: nec ad cætera
prius progredi debeant, quàm ista adamus: im cal-
leant.

Habitus est modus corporis vestiendi.

Cart.

Regula.

*In habitu non est consideranda materia, vel
formæ rei, sed modus corporis vestiendi: ut, pi-
leus substantia est: ad pileatum esse, habitus est.*

Diuisio habitus.

Habitus triplex.

Habitus est prædicamentum.

Habitus, prima species qualitatis.

Habitus naturalis potentia.

De proprietatibus.

*Nihil est habitui contrarium: ut, habitus decos-
rus & indecorus contraria non sunt, sed priuatiua.*

De post prædicamentis.

Opposita sunt, quæ non possunt eidem si-
mul simili respectu congruere.

Seton

Relatiua sunt, qui non possunt sine collati-
one intelligi: ut præceptor, & discipulus.

Priuatiua sunt habitus & priuatio eiusdē

G

præ

Iohannis Setoni

quæ successiue eodē nata sunt aduenire: vt, sus, cæcitas.

Contraria sunt sub eodem genere posita, quæ ob maximam distantiam sese mutuò à suo susceptibili expellunt, nisi alterum eorum sit inseparabile.

Contraria immediata sunt, quorum alterum non potest non inesse suo susceptibili: vt sanum vel ægrum, animam ali.

Media simul possunt à susceptibili abesse: vt, album & nigrum à lapide.

quoniam in
proportionalitate
liberalitate
op bona, per
si apositus
analogie
malu op
Bonum semper malo contrarium est: malum nunc bono, nunc malo.

Non necesse est, si vnum contrariorū actu sit alterum quoq; actu esse: vt, Calidum potest esse, etsi non sit frigidum.

Necesse est contraria in eodem esse prædicamento.

Impossibile est ea simul eidem seruato eodem respectu: competere.

Contradictoria (quæ vocant simplicia,) sunt voces, quæ affirmationi & negationi subiacent: Vt, Sedet, non sedet: sapientia, non sapientia.

IAM.

Dialectica, Lib. I.

IA M sese offert occasio de Oppositis reliquisq;
Postprædicamentis dicendi, quæ ideo in nullo
certo prædicamêto recensentur, quòd varia sit
eorum acceptio, hoc est scilicet secundû partes
prædicamentis locantur, non tamen ipsa summa
capita, vt opposita, prius, & motus.

Postprædicamenta vocat Aristoteles quosdam
diuisiones & definitiones, & regulas aliquot, non
alio (opinor) nomine, quàm quod ea post suam de
prædicamentis introductionem tradiderit: atque
eodem modo de Antepredicamêtis iudicandû pu-
tamus. Opposita non possunt eidem simul inesse,
i. non simul competunt eidem singulari. Additum
est, simili respectu, ob relatiua: nã potest vnus idẽq;
vir simul esse & pater & filius, sed non eodem re-
spectu, id est, non eiusdem, Priuatiua sunt habitus
& priuatio eiusdem, Habitus hoc loco est quali-
tas certo tempore alicui inesse destinata: vt gustus
lumen. Priuatio eiusdem defectus, quæ quãdoque
solum actû, vt tenebræ, quandoque & actum & po-
tentiam priuat, vt cæcitas, Contraria sunt in eodem
prædicamento, quæ maximè inter se repugnant, &
se se mutuò à suo susceptibili expellunt, vt, album
& nigrum, nisi alterum sit inseparabile, hoc est, in-
natum, vt igni calor, quæ licet perfrigus non sepa-
ratur ab igne, frigori tamem est contrarius: & ad-
uenienti frigore separatur ab aëre, aqua, & alijs
suis subiectis. Susceptibile est, quod potest esse
subiectum, & accidentia recipere.

Ad contrariorũ definitionem, analogicè re-
ducuntur cetera quæ minds sunt contraria, vt fus-
cum & album, fravum & nigrum: nãm propriè de
extremis tantû intelligitur superiùs data defini-
tio. Contradictoria vocant, terminum finitum

Iohannis Setoni

& infinitum, vt sanitur, non sanatus. Vallā verba tantum, & non nomina, infinitari posse existimat; At Cicero bonum & non bonum pro cōtradictoriis vitur. Horum alterum de omni re verē enunciat: vt, Plato studet, Plato non studet, vnde cōtradictoriis hoc peculiari videtur, quod in altera cōtradictionis parte, addito verbo inuenitur verū vel falsum, siue res existat, siue secus: vt, Socrates est, Socrates non est alterum verum est, siue sit, Socrates, siue non sit, quod non in reliquis oppositionibus inuenitur: nam quod non existit, nec sanum, nec agrum est: nec videns, nec cæcum: nec pater, nec filius: Filius enim non omnino erit, si non sit qui genuit.

De differentiis, hoc est, de dissentaneis, satis est dictum: quæ propriè nō opponuntur, licet sint oppositis simillima. Obiectiones.

Dixerit aliquis. Non possunt homo & brutum simul eidem congruere, ergo aut mala est oppositorum definitio, aut homini & bruto conuenit. Sic occurrendum est, vbi dicitur nō posse opposita simul eidem conuenire, intelligendum est, illa diuersis temporibus eidem rei singulari cōgruere: vt, Idem homo nunc sanus, nunc æger, hoc in dissentaneis impossibile. At iterum obijcies, dissentaneorum definitionem quibusdam oppositis conuenire. Nam calidi & frigidi omnino diuersa est significatio, quid ni ergo dissentanea? Quia nimirū illa sunt dissentanea propriè, quorū omnino diuersa est significatio, & quæ nullo alio oppositorum modo repugnant, nam tale quiddā in definitione illa est intelligendum, Rursū si quis obiecerit, relatiua apposita eidem simul posse congruere, vt Apollo idem pater & filius fuit: palam est hic

Dialectica, Lib. 1.

Est hic non eundem seruari ordinem, & respectum non enim, vnus & eiusdem pater & filius erat Apollo, sed filius Iouis: & Phaëtonis pater. Assue-
rant pueri ad hunc modum singulas regularum, sed potissimum definitionum particulas, examinare, & ex ijs solutiones obiectorum eruere.

De post prædicamentis.

Cur decuntur post prædicamenta.

Dicuntur Post prædicamenta, quia summa genera eorum, vt opposita, prius, simul, idem, & motus non possunt in prædicamentis collocari. Vel dicuntur post prædicamenta, quia eadem ratione non ponuntur in prædicamentis: Vt virtus per se considerata, est in qualitate: Vt verò opponitur vitio est in oppositis.

Cart.

Repugnantia quæ sunt.

Repugnantia, est dissidens per se rerum habitudo, quæ fit, vt nec alterum de altero, nec ambo de tertio dici possint.

Repugnantium diuisio.

Repugnantium duo sunt genera:

Opposita.	} vt	{ Vnum vni: vnum pluribus vel plura vni.	} repug.
Diuerfa.			

Iohannis Setoni

Obiectio.

Auaritia repugnat liberalitati, & prodigalitati, ergo vnum duobus.

Respons.

Vnum oppositorum potest repugnare pluribus, non eadem ratione: nam prodigalitas opponitur liberalitati secundum excessum, auaritia autem secundum defectum.

Opposita quæ sunt:

Opposita sunt repugnantia, quæ non possunt eidem, scilicet subiecto, & eidem parti subiecti, simul. i. eodem tempore, simili respectu, i. eadem comparatione competere.

Regula.

Omnia opposita sunt accidentia, præter voces contradicentes.

Omnia opposita debent eisdem subiectis competere diuersis temporibus, nisi alterum eorum sit accidens inseparabile.

Omnia opposita repugnant, ut vnum vni.

Diuisio oppositorum.

Oppositorum	{	Relatiua.
quatuor sunt		Priuatua.
species:		Contraria.
		Contradictoria.

Rela-

Dialecticæ. Lib. 1.

Relatiua quæ sunt.

*Relatiua sunt, quæ non possunt intelligi sine
mutua collatione vnius ad alterum.*

Dubitationis solutio.

*Relatiua sunt in predicamento relationis, quæ
ad modum essentia consequentia vnius dependet
ex essentia alterius: Sunt verò in oppositis quæ
admodum opponuntur, vt vnum vni: vt pater
filio.*

Priuariua quæ sunt.

*Priuariua sunt habitus, i. naturalis potentia,
destinata tempore definito alicui subiecto inesse:
& priuatio eiusdem defectus.*

Diuisio priuariuorum.

Priuariuorum quædam.

{	Actum tantum	{	tollunt.
	potentiam & actum		

Regula.

*A priuatione in habitum nulla est egressio, s;
sint priuariua potentia. sin actu priuariua sunt, est
regressio, vt à tenebris in lucem.*

De contrarijs.

Diuisio contrariorum.

{	Contrariorum quædam	Mediata.
		Immediata.

G iiij

Con.

Iohannis Setoni

Contraria immediata sunt, quorū necesse est alterum semper esse in subiecto; Vt, omne animal (secundum Dialecticis, non verò secundum medicos) est vel sanum, vel agram.

Corpus secundum
Medicos triplex: { Sanum.
                                  Aegrum.
                                  Neutrum.

Mediata contraria sunt, quorum non est necesse alterum semper esse in subiecto: sed ambo possunt abesse, Vt dulcedo & amaritudo.

Diuisio medij.

Medium duplex: { Ex subiecto.
                                  Ex negatione.

Medium ex subiecto dicitur, quando aliquod medium exprimitur inter duo extrema contraria, Vt inter albedinem & nigredinem flauus color.

Medium ex negatione, dicitur ex negatione vtriusq; extremi: Vt, quod neq; est bonum, neq; malum.

Dubitationis solutio.

Par & impar contraria non sunt, sed differentia numeri: licet pro contrarijs sæpe ponuntur.

Regula.

Dialectica. Lib. I.

Regula.

*Veritas in exemplis Aristotelis non est iniqui-
tenda, sed expositio.*

Discrimen inter Relatiua & contraria.

*Relatiua ad inuicem dicuntur: Contraria sibi
inuicem opponuntur.*

Discrimen inter priuatiua & contraria.

*Priuatiua & contraria mediata precipue in
hoc differunt, quod necesse est alterum priuatiuo-
rum (post tempus definitum) inesse subiecto: Ut,
canis post nouem dies est vel cecus, vel videns:
ante nouem dies, neq. cecus, neq. videns: sed non
videns: Verum ambo contraria mediata possunt
abesse post tempus definitum.*

*Priuatiua & immediata contraria in hoc differ-
runt, quod necesse est alterum contrariorum ima-
mediatorum semper inesse subiecto: sed ambo pri-
uatiua possunt abesse a subiecto ante tempus defi-
nitum, Ut canis, ante nouem dies, neq. cecus: neq.
videns.*

*Bonum semper malo contrarium est, scilicet si
versantur circa easdem res: Ut, Injustitia iniusticia
contra*

Iohannis Setoni

contraria est: iniustitia prodigalitati nunquam.

Malum, nunc bono, nunc malo contrarium est, quia unaquaque virtus habet duo extrema: Et extremum extremo contrarium est, & utraque medio: Ut, audacia timiditati contrariatur: & ambo fortitudini aduersantur.

Non necesse est, si vnum contrariorum actu sit, alterum quoque actu esse.

Obiectio.

Afferit Arist. in. 3. cap. de cælo & mundo, Si vnum contrariorum sit, alterum esse necesse est: Ut si terra sit, ignem esse necesse.

Respons.

Vnum semper est in contrarijs elementorum, si vnum sit, alterum quoque esse: quia elementa semper in se inuicem agunt, & a se mutuo patiuntur.

Necesse est contraria in eodem esse predicamento, id est, si sint in predicamento omnino: nam illa suprema contraria, quæ sunt transcendentia, non sunt in aliquo certo et definito genere, sed in omnibus predicamentis, ut bonum & malum in substantia, quantitate, &c. Sed hæc moralia non logica contraria sunt.

Impossibile est ea, i. contraria, &c.

Regula,

Dialectica. Lib. I.

Regula.

Alterum priuatiuorum expellit alterum: alterum contrariuorum expellit alterum: alterum contradicentium expellit alterum à subiecto: & relatiua simul eidem, seruato eodem respectu, non possunt competere.

De contradictorijs.

Contradictoria (quæ vocant simplicia) &c.

Diuisio contradic.

Contradicen-
tium quædam
sunt. { *Simplicia.*
Composita.

Simplicia contradictoria sunt, voces simplices, quæ subiacent affirmationi, & negationi, i. non sunt affirmationes & negationes, sed subiacent affirmationi & negationi. Si subiectum copulæ, vel copula subiecto addatur, sunt affirmationes & negationes.

Contradictoria composita, sunt propositiones contradicentes, quarum altera est vniuersalis, altera particularis: & duæ quoq; singulares, secundum legem oppositionis, contradicentes propositiones sunt. De quibus dicetur in secundo libro.

Regula

Iohannis Setoni

Regula simplicium contradic.

1. *Altera pars simplicis contradictionis est finita, altera infinita.*
2. *Altera pars contradictionis dicitur de omni re.*

Seton

TEmpore, naturâ, ordine, honore prius.
Prius primo modo est, quod alterum tempore præcessit: vt, Senex iuuenie prior.

Secundo modo, cùm essentia consequentiæ non conuertitur: vt, vnum duobus prius.

Tertio modo, quod ordine præcessit: vt, Littera syllabis.

Quarto modo, quod perfectione præstat, vt Sol Luna.

Simul itidem ea proprijsimè dicuntur, quædam in eodem tempore habent originē, vt Gemelli.

Secundo modo, cùm consequentiæ essentia conuertitur, & neutrum est alterius causa, vt, duplum & dimidium.

Tertio modo simul ea dicuntur, quæ ex aduerso idem genus condiuidunt, vt volatile, gressibile, aquatile.

Porro idem tripliciter diuiditur, nempe idem genere, specie, & numero.

Idem

Dialectica. Lib. I.

Idem genere sunt, quæ sub eodem genere continentur, vt Homo & brutum.

Idem specie sunt, eiusdem speciei individua, vt, Socrates, Plato.

Idem numero sunt, quæ rem eandem singularem designant, vt, Stratimocles, & Aristotelis pater.

Quæcunque sunt specie idem, genere sunt idem, non contrá.

Quæcunq; sunt idem numero, sunt specie & genere idem, non è diuerso.

Quid diuersum sit, & quot modis dicatur, facile per hæc potes colligere.

Prius primo modo, vt, senex puero. Secundo, vt vnum duobus. Nam si sint duo, sequitur vnum esse, sed non conuertitur sequela. Nam existente vno, non statim necessarium est duo esse. Tertio modo prius est, quod ordine præcedit, vt prohemium narratione, protasis catastrophæ. Quarto modo dicitur prius, quod perfectius, melius, honorabilius: vt, Sol luna: præceptor discipulo: anima corpore: rex subdito, &c. E regione per omnia intellige posteriorius. Simul tempore, vt gemelli. Secundo modo, vt duplum & dimidium, nam firma in ijs est consecutio: vt, si duplum sit, est & dimidium si dimidium, & duplum, horum neutrum est alterius causa. Tertio modo simul sunt omnia eiusdem diuisionis mēbra diuidentia, vt iustitia, fortitudo, &c. Idem genere, vt grammatica, rhetorica. Specie idem, vt Basilus, Ambrosius. Idem numero, vt Romulus

Iohannis Setoni

culus & conditor Romæ. Nihil est in ijs, quod magnopere eget expositione. Ex his intellige diversum,

De quinque modis prioris.

Aliquid dicitur altero prius, modis. 5.	{	Tempore. Natura. Ordine. Honore. Causa causato.

1. Prius tempore, quod est antiquius vel vetustius altero tempore, ut: Academia Cantabrigiæ prior Oxoniensi.

2. Prius natura est, cum essentia consequentia non conuertitur, id est, cum id quod ex necessitate aliquam rem sequitur, minimè tamen cum eadem potest conuertere.

Regula.

Omnis vox superior prior est natura inferiore: nam posita inferiore voce, sequitur superiorem esse, sed non e contra.

Prius ordine est, quod alterum ordine precedit: ut, Exordium prius narratione est.

Prius

Dialectica. Lib. I.

Prius ordi-
ne bifariam } Ordine naturæ.
dicitur. } Ordine doctrinæ.

Regula.

1. *Vniuersalia priora sunt particularibus, ordine naturæ.*

Particularia priora sunt vniuersalibus, ordine doctrinæ. Nam nostra cognitio oritur ex sensibus: sensus verò singularium, non vniuersalium sunt,

4. *Prius honore dicitur, quod est honorabilius & præstantius altero, Vt, iustitia mansuetudine prior est.*

5. *Prius causa causato est, quod secundum subsistendi consequentiam conuertitur, quod nimirum est alterius causa & principium, Vt, Res oratione prior.*

*De tribus modis eorum quæ
sunt simul.*

Simul iidem proprijsimè dicuntur, quæ in eodem tempore habent originem. i. quemadmodum id proprijsimè dicitur prius, quod est tempore prius: sic ea proprijsimè dicuntur simul, quorum generatio eodem fit tempore.

Simul

Iohannis Setoni

Simul natura quæ sunt.

Simul natura ea sunt, quæcumq; ad inuicem conuertuntur, & neutrum est alterius subsistendi causa, ut pater & filius.

Diuisio causæ.

Causa duplex: { Subsistendi.
Denominandi.

Pater est causa denominandi filij, scilicet ut dicatur filius: homo est subsistendi, i. ut sit.

Simul tertio modo, sunt species diuersæ generis eiusdem, vel differentia diuisiua eiusdem generis.

Respons.

Vnum membrum diuidens respectu diuisi, neq; prius, neq; posterius est altero: sin respectus sit vni ad alterum, e contra fit.

De eodem.

Idem triplex: { Genere.
Specie.
Numero.

Idem genere, sunt species diuersa eiusdem generis, ut substantia prima & secunda.

Idem

Dialecticæ, Lib. I.

Idem specie, sunt diuersa indiuidua eiusdem speciei, vel diuersæ species generis eiusdem.

Idem specie dupliciter dicitur, { Strictè.
{ Large.

Si strictè sumatur, ea tantum idem specie sunt, quæ sunt diuersa indiuidua eiusdem speciei. Si large sumatur, idem specie sunt, vel diuersa indiuidua eiusdem speciei: vel diuersæ species generis eiusdem.

Idem numero sunt, quæ rem eandem singulas rem designant.

Idem numero:

Definitione,	}	{	Definitio & definitum.
Nomine.	}	{	Proprium & species.
Proprio,	}	{	Plura nomina eandem rem significantia.
Accidente,	}	{	Subiectum singulare, & accidens quo subiectum significamus.

Regula.

1 Quæcunq; sunt idem definitione, vel nomine, propriissime sunt idem, quia sunt idem primo modo, & per se. 2 Deinde proprium & species,

H

quia

Iohannis Setoni

quia sunt idem per se: sed non primo modo, sed secundo. 3. Postremo subiectum & accidens: atq; hic alienissimus modus est, quia accidit ut eadem significanti.

Quaecunq; sunt idem specie genere sunt idem, quia species sub genere continetur, & omne inferius sub superiore. Non contra: id est, quaecunq; sunt idem genere, non sunt specie idem: ut hominis & bruti non sunt eadem individua.

Quaecunq; sunt idem numero, sunt genere & specie idem, non contra.

Expositio.

Hae regulae non intelligitur de his omnibus quae sunt idem numero: nam ea quae sunt idem proprio, vel accidente, continentur in diuersis predicamentis.

Quid diuersum sit. &c.

Diuersum triplex: { Genere.
Specie.
Numero.

Ea genere differunt, quae sunt diuersae species diuersorum generum, ut virtus & homo.

Diuersae specie sunt, diuersa individua diuersarum specierum, vel diuersae species diuersorum generum,

Dialectica Lib. I.

nerum. Et eodem modo dicendum est reliquis.

De Motu.

Seton

Motus sex habet species, generationem, corruptionem, augmentationem, diminutionem, alterationem, & lationem.

Generatio est non existentis in essentiam productio, vt cum ex semine fit arbor.

Corruptio existentis est desitio, vt quando lignum comburitur.

Augmentatio est in toto maioris quantitatis acquisitio.

Diminutio verò est quātitatis in toto decrementum.

Alteratio est qualitatis in aliquo productio vel destructio.

*Eius sex sunt modi,
Alteratio fit.*

Ab extremo	} in {	Extremum.
Ab extremo		Medium.
A Medio		Extremum.
A Medio		Medium.
Ab habitu		Priuationem.
A priuatione		Habitum

Latio est localis permutatio, vt soli mot⁹ ab oriente

H ij

Iohannis Setoni

oriente in occidentem, & rursum hinc in orientem.

Quies motui per omnia ex opposito respondet. Hic septem habendi modos, & alia post prædicamenta, ne sim prolixior, omitto. Hæc igitur de voce simplici hætenus.

DE MOTV.

GENERATIO, vt ex semine fit arbor, herba aut frumentum. Corruptio, vt quando lignū comburitur, Augmētatio & diminutio, quando quantitas rei in toto augetur & minuitur, vt Puerorū corpora vsq; ad periodū quandam ætatis augetur: Senum verò corpora diminuuntur, præsertim quū sint decrepiti. Alteratio est mutatio qualitatis, vt quū ex albo fit nigrū, aut fuscum, aut est corruptio qualitatis, vt vbi ex docto fit indoctus, ex luminoso fit tenebrosus. Motus localis est in loco, vel circa locum mutatio. In loco, vt motus maris vel lapidis: circa locū, vt motus primæ spheræ, quæ nullo loco circūscribitur, sed oīa intra se cōprehēdit, Motus, vt has sex species complectitur, largissimè sumitur. Aristoteles negat in quinto. Phycorū, generationem & corruptionem esse motus quòd eo in libro solum accidentalem motum cōsiderat. In tertio verò Phycorum libro, vbi applicat motum prædicamentis, dicit tot esse, tantū motus species, quot sunt entis: Generationem & corruptionem, quæ fiunt circa substantiam, pro prima specie cōputans: augmentationem & diminutionem, quæ respiciunt quan-

Dialectica, Lib. I.

quantitatem, pro secunda: alterationem & lationē,
pro tertia & quarta, quarū hæc circa prædicamē-
tum Vbi, illa circa Qualitatē versatur, Motus mo-
tui opponitur vt forma, vel actus: Quies autē mo-
tui opponitur vt priuatio, vel finis. Tot modis di-
citur quies, quot motus, vt quies à generatione, cor-
ruptione, augmentatione, & sic deinceps facilē per
motum intelligi potest quies, quia oppositorū ea-
dē esse disciplina solet. De simplici themate qua-
rimus, quid sit? & quotuplex? vt quid virtus, quot,
quæ sunt eius species? De cōposito themate qua-
rimus, verum ne, an falsum? necessarium, an cōtin-
gens? & alia multa, Sed à rudimētarijs, qui paruos
adhuc progressus in dialectica fecerunt, nec secū-
dum librū, aut tertiū attingerūt, satis erit querere,
qualis vox sit virtus? qualis vox sit auaritia, aut tri-
ticū? articulata an inarticulata? cōplexa ne, an in-
cōplexa? Superior an inferior? atq; ita vsq; ad præ-
dicabilia Rursum, quale prædicabile? utrū genus?
species? differētia? propriū: an accidēs? num in quid
an in quale, num essentialiter, an accidentāliter præ-
dicatur? Si genus sit, quas habet species? & cōtra, si
species, quod proximū genus, quæ inferiora & su-
periora? ab imis ad suprema vsq;, in quo reponitur
prædicamēto? Si substantia, quæ habeat in se accidē-
tie? quas proprietates? Si qualitas, quod habeat sub-
iectū? Postremò, sit ne qualitas acquisita, an innata?
permanēs, an fluxa: Si passibilis, cui sensui inferat
passionem? quæ organa? quæ objecta illius sensus?
quæ sentiendi media? quæ media & extrema obie-
ctorū? Denique quæ ei cognata? quæ opposita, quæ
dissentanea? perutile mihi in initio videtur, ad hūc
modum puerilis ingenij viros experiri.

Iohannis Setoni

De Motu.

Motus quid:

Cart. **M**otus est actus entis in potentia, quatenus est in potentia: ut generatio est actus generabilis, in quantum est generabile: vel, Motus est acquisitio, vel amissio alicuius in aliquo

Motus species sex:

Generatio	} Circa sub-	} versatur.	
Corruptio			stantiam
Argumentatio			Circa quanti-
Diminutio			tatem.
Alteratio circa qualitatem.			
Latio, circa Vbi.			

Dubitationis solutio.

Motus si strictè sumatur, eius species sunt tantum quatuor: si sumatur pro mutatione (quem admodum à Setono) tum sex sunt species motus. Nam Arist. negat in 5 Physicorum generationem & corruptionem esse motus: quod verum est, si consideremus motum accidentalem, de quo loquitur Arist. eo in libro.

Regula.

Dialectica, Lib. 1.

Regula.

Quinq; in mo-
tu consideran-
da sunt: { Mouens,
Mobile,
Tempus,
Locus:
Terminus, { à quo,
ad quem.

Omne corpus compositum ex materia & forma mouetur, vel secundum totum, vel secundum partem.

Generatio quid:

Generatio est rei non existentis actu, sed potentia, in rem actu existentem, ut ex ovo fit pullus.

Corruptio est rei actu existentis desitio, ut quando frangitur ouum.

Regula.

1 *Res corrupta non statim euanescit in primam materiam, sed gradatim,*

2 *Generatio vnius, est corruptio alterius, & econtrà.*

Augmentatio dicitur, Vbi singula partes alicuius totius, maiorem quantitatem suscipiunt: Diminutio écontrà, ut, corpora puerorum, corpora senum.

Alteratio est acquisitio vel deperditio alicuius qualitatis in aliquo subiecto, ut, cum ex iniusto fit iustus.

Iohannis Setoni

Diuisio Lationis.

Latio triplex.

Recta, } vt { Elementorum.
Circularis, } { Orbium cœlestium.
Mixta. } { Volatus auium.

*Quies motui per omnia ex opposito respondet.
i. quies opponitur singulis speciebus motus.*

Obiectio.

*Quies opponitur motui, & motus motui: ergo
duo opponuntur vni.*

Respons.

*Quies opponitur motui, quemadmodum est
finis vel priuatio motus: Motus opponitur motui,
vt forma vel actus.*

De septem habendi modis.

Habere, septem modis dicitur:

Qualitatem, } vt { Scientiam, }
Quantitatem, } { bicub. quantit. }
Vestimentum, } { Pallium, }
In parte, } { Annulum in } habere.
                  } { digito. }
Partem, } { Pedem, }
In vase, } { Triticum, }
Possessionem, } { Agros. }

Finis libri primi.

Dialectica. Lib. II.

LIBER SECVNDVS.

De Propositione.

INITIO tandem Libro pri- *Seton*
mo, de simplice voce, restat vt
aliquid de composita, id est de
integra oratione, quam Logi-
ci propositionem appellant,
dicamus.

Sed prius dicendum est (vt pollicitus sum)
quid sit nomen, & verbum, vnde conflatur
propositio.

Est igitur nomen, definitore Aristotele,
vox ad placitum significans sine tempore,
cuius partes nihil representant seunctæ, vt,
Arbor.

Verbum, vox est ad placitum consigni-
ficans tempus, cuius partes separatim nihil
designant, vt, Scribo.

Propositio, est oratio indicatiua, verum
vel falsum significans, vt, Auaritia est radix
omnium malorum.

Eius tres sunt partes, duo termini, hoc est,
subiectum & prædicatum, & copula.

Subiectum dicitur, quod præcedit copulā:
Prædicatum vero quod eam sequitur.

Copula

Iohannis Setoni

Copula, verbum principale extrema connectens, vt, Apelles fuit elegatissimus pictor Apelles, subiectum est: fuit, copula: elegantissimus pictor, prædicatum.

Explicanda est propositio, si fuerit implicita, & verbum adiectiuum in substantiuū soluendum, eodem prorsus sensu remanēte: vt, Cæsar pugnat, id est, Cæsar pugnans.

RELICTA tandem incomplexa voce, de composita aliquid est dicendum, Ea autem cōplexa vox, quæ appellatur terminus, facile ex incomplexa deprehenditur, quādo (vt diximus) nihil aliud est, quā dux simplices pari er elatæ vt, acutus. ensis, solum aurum, & cætera, cum quibus nihil cōmertij habebimus in hoc libro. Hic ab illa composita voce nobis auspicandū est, quæ nominibus verba coniungit: atque hæc etiam bifariam sumitur, vel vt oratio imperfecta, suspensum habens sensum: vt, Sacerdos in templo Deum contemni, Si rescripseris, Qui non operatur, & cætera: vel vt perfecta, cuius expletus & absolutus est sensus, in qua nihil amplius desideratur: vt, Nulla virtus senescit vnquam. Perfecta vox, hoc est, perfecta oratio, vel sententia cōsumitur in indicatiuā, imperatiuam, optatiuā, subiunctiuam, & infinitiuam: ex quibus logici tantū indicatiuam (quam propositionem vocant) recipiunt, reliquas poëtis rhetoribusque (quibus subseruiunt) relinquentes. Propositio & quæ illi accidunt, huius secundi libri sunt argumentū. Partes nominis separatę nihil significant, licet aliquādo vi-

Dialectica. Lib. II.

do videantur designare, vt in hac voce *forex, rex*, nil designat. Verba cōsignificāt tempus, id est, præter significationes: temporis differentiam inducūt, vt puta præteritū, præsens, vel futurū, & est verbum semper eorum quæ de alio dicuntur, nota, vt Scribo: Ex ij. propriè omnis constat sententia: cætera orationis supplemēta, Dialectici veritatem in primis spectantes, pro partibus nolunt cōputari. Propositio est oratio indicatiua, hoc est, ex verbo indicativo constans. Subiunctiua quoque oratio, & aliæ cū pro indicatiua ponuntur, propositionem constituunt: vt, *Vellem vinum gustare*, id est, *volo*.

Propo- sitionē	} Aristoteles } Cicero } Viues } Stoi. i } Alij	} appellat	} Pronūtiatiōē } Effatum, } Enūtiatiōem } Axioma. } Pronūtiatum. } & Proloquiū.

Eius partes sunt tres, subiectum, & prædicatum, (quæ sunt propositionum materia) & copula: quāquā alij sub prædicato copulam intelligunt. Grammatici dicunt subiectum & prædicatum, suppositū & appositum: Viues obiectum, & dictum. In hæc tanquam in simplices partes, soluitur propositio. Omnis virtus est habitus bonus: virtus hic est subiectū: est, copula: habitus bonus, prædicatum. Signa non sunt partes subiecti, nec negationes. Explicanda est propositio quæ fuerit implicita: & verbum adiectiuum in substantiuum conuertendum: vt, *Plato disputat*, *Plato est disputans*. Quod non semper oportet: nam non est idem. Hic puer suauiser canit, &, hic puer est suauiter canens. Nec Idem

Iohannis Setoni

Idem sonant, Nescit aliquis mortem, & aliquis est nesciens mortem. Aut igitur non soluēda sunt huiusmodi pronuntiata, aut sic soluenda, vt prorsus idem sensus remaneat, vt, Nescit aliquis mortem, id est, nemo scit mortem, Afferit quidā posse pronuntiatum ex sola prima, aut secunda, nonnunquā ex tertia persona constare, vbi certa possit intelligi: vt, Pluit, ningit: sed grammaticorum est hæc docere.

ANNOTATIONES P. CARTERII, in Secundum librum Dialecticæ Iohannis Setoni.

De propositione.

Cart.

Omnis Propositio constatur ex Vocibus simplicibus, his igitur explicatis, aliquid de Propositione dicendum erit.

Sed prius dicendum est, & c.

Omne totum ex suis partibus cognoscitur. Propositio totum est: nomen & verbum partes sunt,

Diuisio Nominis.

Nomen triplex.

Rectum,	} vt {	Iustitia,
Casus nominis,		Iustitiæ,
Infinitum.		Non iustitia.

Eadem est Verbi diuisio.

Dialectica. Lib. II.

Ha diuisio nominis, est nominis tantum diuisio, non rei.

Regula.

Casus nominis & nomen infinitum, ad dialecticos non pertinent.

Nomen quid:

Nomen est vox ad placitum significans sine tempore: id est, importans nullam temporis differentiam, neq; temporis presentis; neq; prateriti, neq; futuri.

Diuisio nominis.

Nomen duplex.

Simplex,

} vt

{ Arbor.

Compositum,

{ Domus.

Regula.

Partes nominis simplicis neq; videntur aliquid significare, nec aliquid significant omnino. Partes nominis compositi videntur aliquid significare, nihil tamen significant, vt in hac dictione, Domus mus, nihil significat, quemadmodum est pars huius nominis Domus.

Discrimen inter nomen & verbum.

*Nomen & verbum in hoc tantum differunt,
quod*

Iohannis Setoni

quòd verbum consignificat tempus, i. prater suam significationem, aliquam temporis differentiam importat; Nomen verò significat aliquando tempus; sed nullam temporis differentiam, ut dies, mensis.

Propositio quid:

Propositio est oratio indicativa, verum vel falsum significans. i. Dialectica propositio constat ex verbo indicatiui modi, & temporis presentis. Nam orationes ceterorum modorum, nisi ponantur pro indicativa oratione (ut, Vellem esse iustus. i. Volo) non dicuntur dialecticae propositiones, quia neq. verum, neq. falsum significant.

Veritas & falsitas in tribus reperitur.

Intellectu,	} vt in	} Subiectio: Significatione, Causa.
Voce aut scriptis,		
Rebus ipsis.		

Discrimen inter verbum & casum verbi.

Dicitur verbum, quod est indicatiui modi, & temporis presentis: Casus verbi, alterius modi & alterius temporis.

De

Dialectica. Lib. II.

De oratione.

Oratio est vox significatiua secundum placitum, non sicut instrumentum, cuius partes separatim aliquid significant ut dictio, non ut affirmatio & negatio.

Dubitationis solutio.

Instrumentum duplex: { *Proximum,*
Secundarium:

Oratio est vox instrumentum secundarium & remotum, non proximum: nam omne proximum instrumentum naturaliter significat.

Oratio duplex: { *Simplex.*
Composita.

¶ Partes simplicis orationis significant ut dictio, non ut affirmatio vel negatio: Partes orationis compositae significant ut affirmatio & negatio, ut partes syllogismi.

Si loquamur de simplici oratione, partes vicinae accipienda sunt: Si de composita, partes remotae intelliguntur.

Regu-

Iohannis Setoni

Regula.

Partes remotæ composita orationis, sunt litera, syllaba, dictiones: partes vicina, ut affirmatio & negatio, significant.

Explicanda est propositio, si fuerit implicata, &c.

Propositionum } Implicitæ.
aliæ sunt, } Explicitæ.

Explicata est propositio, in qua explicantur subiectum, prædicatum & copula: Implicita verò propositio est, quando aliquod horum deest.

Regula.

Verba substantiua sunt, Sum, forem, fio, existo: Cetera omnia verba sunt adiectiua.

Propositio potest constare ex verbo tantum prima vel secunda persona: & aliquando tertia, quoties certa persona verbo intelligitur: Ut, Pluit, nimirum vel Deus, vel natura.

Seton.

Propositionum alia Categorica, alia Hypothesica: illa simplex, hæc composita. De hypothesica postea suo loco est dicendum.

Catego-

Dialectica, Lib. II.

Categorica est simplex propositio, vno tantum principali verbo contenta, vt, Inscitia est loquax.

Categoricam quadupliciter diuidunt, primò in vniuersalem, particularem, indefinitam, & singularem: Iterum in affirmatiuam, & negatiuam: deinde in veram, & falsam: postremò in necessariam, contingentem, & impossibilem.

Vniuersalis propositio est, quando vniuersale signum subiecto preponitur, vt, Omnis potestas est à Deo: Nulla turpitudine est cum honestate coniuncta.

Particularis est, quando subiecto preponitur nota particularis: vt, Aliqua mulier linguam refranat: Quidem monachus non est indoctus.

Indefinitam dicimus, quando nullum signum antecedit subiectum, vt, Labor improbus omnia vincit. Hæc de communi subiecto sunt intelligenda.

Singularis enuntiatio est, quando subiectum est vox singularis, vt Londinum est vrbium præclarissima: Hoc falernum non est dulce.

Signa vniuersalia sunt, omnis quisq; vnusquisq; totus, vniuersus, singulus, cunctus, vterq; quis non? nullus, nemo, & neuter.

Iohannis Setoni

Signa particularia sunt vnus, alter, aliquis, quidam, quilibet, quiuis, quispiam, quisquis, quicunque. &c.

Affirmatiua dicitur: vbi principale verbum affirmatur, vt, Forma est inconstans.

Negatiua vero, vbi principale verbum negatur, vt, Charitas non est suspiciosa.

Propositio vera est, quæ cum significatione sua re consentit, vt, Deus est omnipotens.

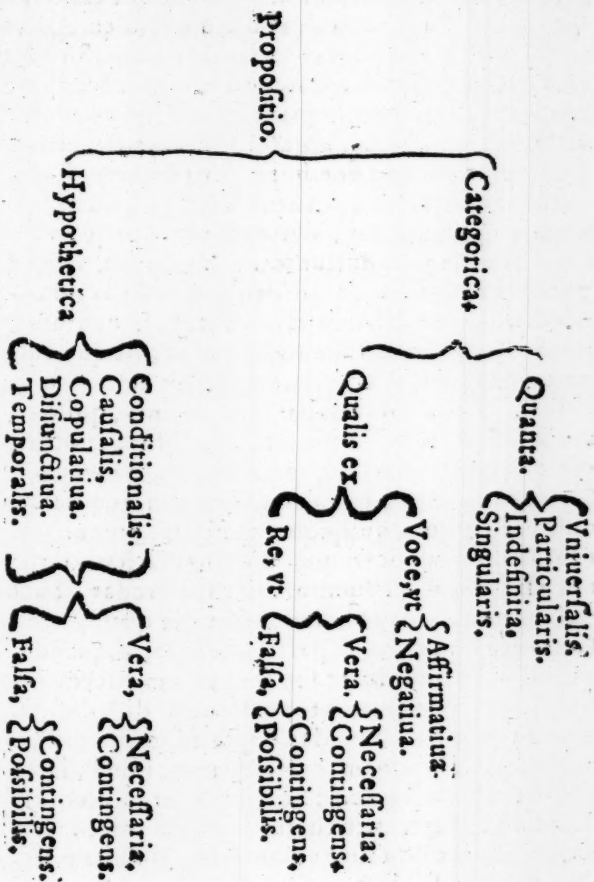
Falsa autem est, cuius significatio à re dissentit, vt, Stellæ decidunt.

Necessaria est, vbi prædicatum necessario conuenit subiecto, vt, Smaragdus est lapis.

Contingēs dicitur, cuius extrema nulla necessitate cohærent, vt, Philosophus est diues.

Impossibile est, cuius significatio ex natura rei repugnat veritati, vt, Lapis sentit.

Dialectice, Lib. II.

Iohannis Setoni

Quinque modo diuiditur propositio. Primò secundum substantiam (vt dictū est) in categoricam & hypotheticam, quæ latinè sonant, Simplex & Compositam. Categorica ergo est simplex propositio, vno tantum principali verbo contenta: vt Magistratus virum arguit? Vultus indicat iram, De hypothetica in fine huius libri dicetur, Categorica in vniuersalem, particularem, infinitam & singularem diuiditur, Vniuersalis est, in qua vniuersalis nota præponitur toti subiecto: vt, Omnis potestas impatiens consortis erit: Nulla tyrannir diudurat. Particularis itidem, in qua nota, particularis subiectum præcedit: vt, Aliqua culpa est inexcusabilis: Aliquis senex non est morosus. Signa vniuersalia sunt, omnis, quisque, vnusquisque, totus, vniuersus, singulus, cunctus, vterque, quis non, nullus, nemo, neuter, & cætera. Signa particularia sunt: vnus, alter, aliquis, quidam, quilibet, quiuis, quispiam, quisquis, quicumque, Quidam tamen fit frequentius, singularitatis nota: nec ynquam aliter sumitur, si Valle credas. Sunt qui vniuersalibus adiungunt aduerbia quædam, vt semper, nunquam: Et particularibus, aliquando, quandoque, interdum: sed sequentem vocem potius quam integram propositionem distribuunt. Quod faciliè deprehendas, si ipsa aduerbia dissolueris: vt, Nunquam crescit lapis, id est, lapis nullo tempore crescit: Semper ridet Democritus, id est, Democritus omni tempore ridet. Hæ propositiones non sunt vniuersales. Infinitam dicimus, in qua subiectum signo vacat: vt, Pax bello optatior, Hæc iuxta, Vallæ sententiam, ferè semper vniuersali conspirat.

Censet Lodouicus, infinitam ex sensu, nunc in
Vniuers-

Dialectica, Lib. II.

vniversalem nunc in particularem, quandoque in
singularem transire: vt, Virtus est præponenda o-
pibus, vniuersalis est, Animal respirat: particula-
ris: Homo adest, singularis, si prius de aliquo fue-
ris loquutus. Hæc de communi subiecto sunt intel-
ligenda. Nam si subiectum singulare fuerit, quale-
cunq; signum præcedat, singularis est propositio,
Propositio singularis est, cuius subiectum est ter-
minus singularis, vt, Thamesis fluit, & refluit. Nec
refer, quæ negatio aut quod signum præcedat, nihil
enim vitium habent in voces singulares. Huius
species est collectiua propositio, licet vniuersalita-
tem præ se ferat vt, Omnes sapientes Græci fue-
re septem, id est, hi omnes pariter fuere septem, &
vt ad Papyrium dixit Fabius: Omnes magistratus
& populus Romanus, maiorem habent potestatem
quàm dictator, id est, non Consul, non Pretor, non
Questor, non Aedilis per se singulatim, sed omnes
vni iuncti. Aduerte igitur cum signum vniuersale
nunc diuisiue, nunc collectiue sumatur, nullam esse
propositionem vniuersalem, nisi diuisiue sumatur
nota vniuersalis. Viues inter vniuersalem, & singu-
larem mistam facit: vt, Socrates semper deambu-
lat in Academia, Idem recenset vniuersales con-
uenientie, & reflexas, vt, Omnia tua causa volo. i.
omnia quæ conuenit. Aristoteles omnia diligenter
scripsit, id est, omnia quæ scripsit: quas ego omnes
singulares dixerim. Quantitas enim propositionis
ex subiecto potissimum est æstimanda: vt, Sol ele-
uat vapores singulis diebus particularis est. Cice-
ro omnes Romanos anteibat eloquentia, singula-
ris est. Nec tamen vniuersalis nota in istis caret
sua vi, sed eam in sequentem dictionem imprimit:
efficitque vt ea vniuersaliter supponat, & copula-

Iohannis Setoni

tiue descendat: de quo suo loco plura dicetur. Adhæc Categoricam diuidit Tullius in aientem & negantem, id est, in affirmatiuam & negatiuam. Alij vocant affirmationem, & negationem, quæ in connexionem verbi incumbunt: vt, Auaritia est infatiabilis: Sol non est calidus. Affirmatiua est, vbi principale verbum affirmatur: vt, Pueri sunt futiles. Negatiua, vbi principale verbum negatur: vt, Virtus non est caduca, Mistra hic fortasse locum habebit, vt, Socrates aliter disputat quàm Plato: Tu omnibus præterquam pecunia abundas, Negatiua vim suam amittit, ni principali copulæ addatur. Hæ enim sunt affirmatiuæ. Odi sapientem, qui sibi non sapit: Pater, qui non castigat liberos, eos iddulgencia corrumpit, Nec semper necessum est negationem exprimi, vt, Arrogans est alius sapiente bonoq; &c. De negatione infinita nihil hoc loco mihi dicendum est, de qua, & alijs non paucis, plura subtilius, quàm vtilius à quibusdam præcipiuntur, Præterea Categorica in veram & falsam, vt ex eius definitione liquet, dirimitur: Quarum gratia hæc omnia hætenus docuimus. Frustra enim (vt prædiximus) cetera cognitis, si nescias veram propositionem à falsa discernere. Propositio vera est, quæ vt res se habet, significat, vt Christus piorum preces exaudit: Troia olim diruta fuit: Deus impietatem punit. Falsa, quæ aliter quam res, est designat, vt, Deus nō respicit mortales: Opes reddunt hominem scælicem. Valla semiueram & semifalsam addit, in qua re eum nemo quod sciam: dignatur imitari. Postremò vltima enumerationis diuisio, quæ est in necessariam, contingentem, & impossibilem, ex vera & falsa gignitur. Nam vt vera in necessariam & contingentem, ita falsa

Dialectica, Lib. II.

ita falsa impossibile & contingentem secatur. Necessaria est, vbi extrema simpliciter perpetua necessitate cohærent: vt, Fortitudo est virtus. Id fit quoties definitio, aut eius pars definitio tribuitur, vt, Virtus est habitus voluntatis bonus: Mendaciū est vitium: Leo est rugibilis. Huius certa & perpetua est veritas, nec temporis fluxu mutatur. Contingent dicitur, cuius prædicatum contingenter cohæret subiecto, vt, Iuuenis est studiosus: Mercator est cupidus. Harum non est necessaria veritas, sed ex æquo veræ vel falsæ possunt esse. Nam etsi quod præterit nequit mutari, & quæ sunt, cum sint, authore philosopho, necesse sit esse, Tamen hæc non simpliciter, sed necessariè ex hypothesi, id est, suppositione dicuntur. Quod illorum materia sit contingens, id fit quoties accidens adijcitur subiecto, nisi forte & abstracta subiecta conueniant: vt, Deus est iustitia, veritas, sapientia, bonitas, quæ in abstractis soli Deo congruunt, Subiectum, vt, hîc definitur, dicitur, cui accidentia insunt: vt, Timiditatis subiectum est lepus, Virtutis anima, Albedinis paries. &c. Impossibile est, quæ nunquam potest esse vera: vt, Saxum cernit, homo est immortalis. Hoc etiam de impossibili per se, & simpliciter dictum volo, & non per accidens, quod, ne molestus sim discipulis, veluti multa alia prudens prætereo.

I iiii

Diui-

Iohannis Setoni

Diuisio propositionis.

Propositio diuiditur secundum.

Substantiam	}	in	Categoricam & hypotheticam.
Quantitatem,			Vniuersalem, particul. &c.
Qualitatem ex voce.			Affirmatiuam & negatiuam.
Qualitatē ex re,			Veram & falsam.
Qualitatem ex materia subiecta,			Necessariam, Conting. & impossibili,

Regula,

Propositio & questio eadem sunt secundum rem ipsam.

Discrimen inter, problema dialect. & propositionem suae questionem dialecticam.

Duplex est eorum differentia. { Ex parte rei,
Ex modo proferendi;

Dialectica propositio est interrogatio alterius tantum partis: problema dialecticum est vtriusque partis interrogatio: Ut, an oppositorum eadem sit disciplina? questio est dialectica: An oppositorum eadem sit disciplina, an non problema est.

Hypo-

Dialectica. Lib. II.

Hypothetica propositio quid.

Hypothetica propositio est coniunctio duarum categoricarum propositionum vel plurium, cum aliqua coniunctione vel adverbio æquivalente: ut, Si dies est, lux est.

Categorica propositio quid.

Categorica propositio est pura propositio, constans ex vno subiecto, vno predicato, & vnacopula.

Diuisio Categor, propositionis.

Categorica propositio alia. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Pura,} \\ \text{Impura.} \end{array} \right.$

Solutio tacite obiect.

Modales propositiones continentur sub categoricis propositionibus: dicuntur enim categoricae impurae.

Vniuersalis propositio quid.

Vniuersalis propositio est, quando vniuersale signum vniuersale subiecto præponitur: ut, Omnis virtus est laudabilis.

Parti-

Iohannis Setoni

Particularis propositio est, quando particulare signum prapponitur vniuersali subiecto, vt, *Aliquis est doctus.*

Indefinita propositio est, quando nec nota vniuersalis, nec particularis antecedit subiectum: vt, *Mala vituperantur.*

Regula.

Indefinita propositio ex sensu aliquando sumitur vt vniuersalis, aliquando vt particularis, quandoq; vt singularis.

Hac de communi subiecto. & c. id est, nulla propositio est vniuersalis, particularis, vel indefinita, nisi subiectum fuerit vox vniuersalis.

Regula.

Omnis collectiua propositio est singularis.

Dicitur collectiua propositio quando vel subiectum, vel predicatum sit numerus, vt, *Omnes sapientes Græcia fuere septem: Omnes digiti huius manus sunt quinque.*

Signum vniuersale § Disiunctiue,
dupliciter sumitur: ¶ Copulatiue.

Nulla propositio vniuersalis est, nisi signum disiuſiue, siue disiunctiue sumatur.

Omnis affirmatio est alicuius de aliquo: Omnis item negatio est alicuius de aliquo.

Diuisio

Dialectica. Lib. II.

Diuisio negationis.

Negatio triplex est.

Simplex,	} vt {	Homo non est iustus,
Priuans,		Homo est iniustus.
Infinisans.		Homo est non iustus.

Regula.

Negatio priuans non est negatio re ipsa, sed affirmatio: Vt, Homo est indoctus, propositio affirmatiua est, quia principale verbum affirmatur. Eadem est ratio negationis infinitantis.

Materia pro-	} {	Necessaria,
positionum		Contingens,
triplex:		Impossibilis.

Dicitur propositio necessaria, in qua genus predicatur de specie: species de individuo: differentia de specie: & individuum de proprio de specie: accidens inseparabile de subiecto: definitio de definito: interpretans de interpretato. &c.

De questione.

E Adem omnino cum propositione diuisionem recipit & quaestio. Alia enim est simplex, alia composita. simplex in vniuersalem, particularem, indefinitam, singularem, *Seten;*

Iohannis Setoni

Particularis propositio est, quando particulare signum prapponitur vniuersali subiecto, vt, *Aliquis est doctus.*

Indefinita propositio est, quando nec nota vniuersalis, nec particularis antecedit subiectum: vt, *Mala vituperantur.*

Regula.

Indefinita propositio ex sensu aliquando sumitur vt vniuersalis, aliquando vt particularis, quandoq; vt singularis.

Hac de communi subiecto. &c. id est, nulla propositio est vniuersalis, particularis, vel indefinita, nisi subiectum fuerit vox vniuersalis.

Regula.

Omnis collectiua propositio est singularis.

Dicitur collectiua propositio quando vel subiectum, vel predicatum sit numerus, vt, *Omnes sapientes Gracia fuere septem: Omnes digiti huius manus sunt quinque.*

Signum vniuersale § Disiunctiue,
dupliciter sumitur: ¶ Copulatiue.

Nulla propositio vniuersalis est, nisi signum diuisiue, siue disiunctiue sumatur.

Omnis affirmatio est alicuius de aliquo: Omnis item negatio est alicuius de aliquo.

Diuisio

Dialectica. Lib. II.

Diuisio negationis.

Negatio triplex est.

Simplex,	} vt {	Homo non est iustus,
Priuans,		Homo est iniustus.
Infinians.		Homo est non iustus.

Regula.

Negatio priuans non est negatio re ipsa, sed affirmatio: Vt, Homo est indoctus, propositio affirmatiua est, quia principale verbum affirmatur. Eadem est ratio negationis infiniantis.

Materia pro-	} {	Necessaria,
positionum		Contingens,
triplex:		Impossibilis.

Dicitur propositio necessaria, in qua genus prædicatur de specie: species de indiuiduo: differentia de specie: & indiuiduo: proprium de specie: accidens inseparabile de subiecto: definitio de definito: interpretans de interpretato, &c.

De quaestione.

E Afdem omnino cum propositione diui- *Seten*
fiones recipit & quaestio. Alia enim est
simplex, alia composita: simplex in
vniuersalim, perticularem, indefinitam, sin-
gularem,

Iohannis Setoni

gulem, in veram & falsam, in affirmatiua
& negatiua, in necessariam, contingen-
tem & impossibilem dirimitur. Nec mirum,
quum quæstio nihil sit aliud: quàm propo-
sitio cum interrogatione elata, vt, An oppo-
sitorum eadem sit disciplina? An non sint
Antipodes?

De interrogationibus.

TRes sunt interrogationes propositio-
nis, quæ, quanta, qualis, quibus interro-
gamus naturas pronuntiatorum, &
quæ illis accidunt omnia: vt si quærere vel-
les, quæ, quanta, qualis, sit hæc propositio.
Quisque homo avaritiæ studet, responde-
mus esse categoricam, vniuersalem, affirma-
tiua falsam, & contingentem: Quæ, quan-
ta: qualis, Non est aliquod brutum insen-
sibile, respondemus esse categoricam, particu-
larem, negatiua, veram, & necessariam, &
ita de similibus.

Quæstio dempta interrogationis nota pro-
positio est. ita mirum videri non debet, si
easdem cum propositione diuisionis reci-
piat. Sed quia in quæstione, nihil est ob-
scurum, tria illa, interrogationum genera aggrediar.
Habet enim propositio: iuxta suas diuisiones, ali-
quos

Dialecticæ. Lib. II.

quot interrogationes, quas vulgo vocant quæstiones, quæ ? quanta ? qualis ? quæ quærit, sit ne propositio categorica, an, hypothetica: quæta quærit, sit ne vniuersalis, particularis, indefinita, an singularis: Qualis, affirmatiua ne an negatiua. Vt percontanti, quæ ? quanta ? qualis ? sit hæc, Vñs in naturam vertitur, Respondemus, esse categoricam, indefinitam, & affirmatiuam. Deinde si iterum roges quælis affirmatiua, adijcimus esse affirmatiuam veram. Postremò, si qualis vera interroges, affirmamus esse veram contingentem. Atq; hoc modo de vnaquaque propositione licet interrogare, donec absoluta fuerit responsio. Quod si prima interrogatione perfecta sit responsio, non vltra quærendum est: vt, quæ ? quanta ? qualis est, Quisquis homo est bñpes, Huic interrogationi satis factum erit, si dixeris esse categoricam, vniuersalem, affirmatiuam, verã. Alioqui donec penè satisfeceret aduersarius, vltra per postremam illã, interrogatiuã licet sciscitari, nempe vt prima propositionis diuisio, secundum substantiam, id est essentiam, & secunda secundum quantitatem, ita tres reliqui secundum qualitatem, dantur. Vnde interrogatio quæ ? substantiam quærit ? quanta ? quantitatem : Denique qualis ? propositionis qualitatem quærit, hoc est, num affirmatur, num vera sit, num necessariò vera, an secus ?

Iohannis Setoni
Tres sunt interrogationis
propositionis.

Verficulus.

Cart. Qua? ca. vel hyp. qualis? ne vel aff. vt. quanta?
par in. sin.

Expositio Versiculi.

Qua, quarit virum propositio sit categorica vel
hypothetica: quanta, virum sit vniuersalis, parti-
cularis, indefinita, vel singularis: qualis, virum
affirmatiua vel negatiua. Qualis affirmatiua vel
negatiua: vera, vel falsa: qualis vera vel falsa:
contingens, vel necessaria,

De suppositione.

Seton **S**uppositio est significatione terminorum in propositione acceptio plurimum momenti habet ab inquirenda veritate: Veritas autem pronuntiati ex quantitate, qualitate, verbo & affectionibus est inquirenda: sed praecipue ex quantitate, vt patet ex regulis.

1 Subiectum semper capitur in vniuersali,
vni-

Dialectica. Lib. II.

vniuersaliter: in particulari, particulariter: in singulariter.

2 Prædicatū verò in vniuersali affirmatiua immobiliter supponit, & confuse capitur.

In particulari, & singulari affirmatiuas, particulariter.

In vniuersali, particulari, & singulari negatiuis, vniuersaliter nisi fuerit singulare.

3 Vera est igitur vniuersalis affirmatiua, cum prædicatum omnibus & singulis sui subiecti singularibus congruit. Negatiua, quando nullis.

4 Particularis est vera, quando prædicatum verè affirmatur de aliquo, vel aliquibus eorum, quæ in subiecto continentur: aut negatur si sit negatiua.

5 Singularis nullam habet dubitationem, quòd vnum & non amplius respicit. Quare, vera est singularis affirmatiua, quando extrema conueniunt negatiua, quando disconueniunt.

Exempla hæc sunt: Omnis homo equitat. non erit hæc vera, nisi vnusquisq; hominum equitet: falsa, si Cæsar, vel vllus alius non equitet, Et hæc, Aliquis homo pingit, vera erit si Zeufis solus, aut vllus pingat: falsa quando nemo pingit.

Notandum est, maiorem esse vim in nota vniuers-

Iohannis Setoni

vniversali quàm particulari, & negatione quàm in affirmatione. Denique vniversalia pronuntiata, tum in ascensu, tum in descensu, coniunctionem copulatiuam assumunt, quemadmodum & particularia disiunctiuā.

Versiculi.

- A* *A* prim extremum reddit generale:
sed *altrum* *Semper* confundit:
E *Generale* *E* reddit *Virunque*.
I *Particulariter* *I* quicquid sibi sumit habebit.
O *Particulare* *prim* facit *O*, *generale* *secundum*.
P *Pro* *solo* & *certo* discretū sumitur *uno*.

IAM quoniam res est valdè & in primis necessaria, noscere quid verum & quid falsum, plura adhuc pueros docere oportet, de veritate dinoscenda, quæ præcipuè in suppositione elucescit. Suppositio est significatiui termini in propositione acceptio. Termini propriè dicuntur in propositione duo, subiectum & prædicatum, qui variè pro quâ tractatis ratione sumuntur. Nunc enim latior, nunc angustior est extremorum significatio. Subiectum in vniversali largissimè significat in singulari parcissimè, in particulari medio quodâ modo: vt, Hic homo est medicus, Subiectum, id est, hæc vox, hic homo, solum vnum certem hominè, & non amplius signa

Dialectice. Lib. II.

signat. Aliquis homo est medicus, Homo in hac propositione Galenum, vel Hippocratem, vel quemui alium medicum significat. Omnis homo est medicus. Hic verò homo pariter pro vnoquoq; homine sumitur: nec minus diuersitatis in negatiuis reperitur. Atque hoc est quod dictum est in prima regula, Subiectum in vniuersali vniuersaliter, in particulari particulariter, in singulari singulariter capitur. Vniuersaliter, hoc est, pro vniuersis, & singulis suis significatiuis. Particulariter, hoc est, pro vno aliquo sed non pariter pro vno quoq; significatiuo, Singulariter, hoc est pro vno tantum singulari, & eo certo: nec potest (opinor) planius & manifestius de his dici, quam in textu explicuimus. Ascensus fit, ab inferioribus ad cõmuniora, vt, Iustitia est amplectenda, & fortitudo, & temperantia, & prudentia: ergo Omnis virtus est amplectenda. Hoc oppidũ est expugnabile, vel hoc, vel hoc, vel istud, & ita de cæteris, ergo Aliquod opidũ est expugnabile. Descensus fit è regione à superiori ad inferiora: vt, Omnis ciuitas mœnijs est munita, ergo Londinum, & Roma, & singulæ sunt mœnijs munitæ. Aliqua quadrupes est mutula: ergo vel hæc, vel hæc, vel illa est mutula: & sic de singulis. Signa & negationis alterant suppositionem. Aduerbia coniunctiones, & cætera orationis supplementa, non mutant suppositionem propriè, licet veritatem & sensum alterare possunt. Non est idẽ sensus in his, Quidam homo vigilat, & quidam homo semper vigilat: at tamen extrema in vtrâque similiter supponunt, nimirum particulariter. Copularum autem ampliationes, & restrictiones (quas vocant) prudens omitto: vt. Polycletus sculpsit. Polycletus sculpsiturus est, Polycletus potest sculpsere: quæ faciliẽ ingeniosis patebunt.

Iohannis Setoni

Notandum est præterea voces quasq; trifariam accipi posse: Quandoque personaliter, hoc est, significatiue, vt, Fraxinus non facit fructum: Quandoque materialiter, hoc est, pro ipsa nuda voce, vt, Fraxinus est species arboris: Frumentum est genus: Albedo est accidens, & cætera, quæ omnia de industria prætereo. Nam à grammaticis petenda est suppositio propria & impropria, materialis, & personalis: nos quæ propria sunt huius artis solum exequemur. Ad hæc suppositio respicit solummodo contingentes propositiones, quantum ad veritatis varietatē attinet, Nam in necessarijs haud ita multum refert ad sensum, vniuersaliter ne, an particulariter quid enuncies? vt, Smaragdus est lapis, &, quæque Smaragdus est lapis. In contingenti materia nō ita est. Multum enim interest an dixeris, quidam homo pingit, &, quisque homo pingit, quum hæc sit vera, quando solum zeuxis pingit, aut Apellus, aut vllus hominum pingit: illa verò falsa erit, si vllus sit omnino, qui non pingit. Sed de his prius satis diximus.

De suppositione.

Cart.

Suppositio est significationis terminorum. & c. id est, suppositio docet quomodo subiectum est prædicatū sumuntur in quavis propositione.

Regula.

Suppositio non est totius propositionis, sed terminorum propositionis.

Veri-

Dialecticæ, Lib. II.

Veritas propositionis inquirenda est, ex quantitate, utrum sumitur vniuersaliter, particulariter, vel singulariter. ex qualitate, utrum sit affirmatiua, vel negatiua, &c.

De affectionibus propositionum.

Affectiones propositionum sunt, oppositio, æquipollentia, & conuersio.

Confusa,   { Confusa tantum:
Suppositio   {
Duplex: { Confusa distributiua.

Subiectum in vniuersali affirmatiua cōfusse & distributiue supponit: prædicatū cōfusse tantum.

Immobiliter supponere, quid:

Dicitur immobilis suppositio, quando ex subiecto non fit prædicatum simpliciter vertendo: Ut, Omnis temperantia est virtus: ergo, Omnis virtus est temperantia, non sequitur. Quando termini sunt conuertibiles, nulla est immobilis suppositio, licet prædicatum cōfusse capiatur.

Regula.

I^a Nulla propositio est vera, in qua vniuersale signum præponitur prædicato, nisi prædicatum &

K ij

sub-

Iohannis Setoni

subiectum sint termini conuertibiles: Ut, Homo est omne risibile.

2 Subiectum vniuersale efficit propositionem vniuersalem: signum cur sumatur vniuersaliter.

Vniuersaliter capi, quid:

Vniuersaliter, pro omnibus & singulis sui subiecti significatiuis particulariter, pro aliquo vel aliquibus.

In vniuersali, particulari, & singulari negatiuis, predicatum supponit vniuersaliter, nisi predicatum fuerit singulare.

Maiores est vis in negatione, quam in affirmatione, quia vniuersalis negatiua efficit ut predicatum & subiectum sumantur vniuersaliter, vel, Maiores est vis in negatione quam in affirmatione, quia facilius res improbantur quam probantur facillimum enim est definitionem refellere, confirmare difficillimum: tum proprium, deinde genus, postremo in loco accidens vniuersale: attamen particulare accidens facilius confirmatur quam refellitur: Ut, citius probatur aliquem hominem esse doctum, quam nullum hominem esse doctum. Attamen particularis negatiua facilius probatur quam improbatur.

Denique vniuersalia pronunciata, &c.

Ascensus fit ab inferioribus, ad magis superiora: Ut, Ars habitus est, scientia habitus est, ergo Omnis virtus intellectiua habitus est.

Descen-

Dialecticæ, Lib. II.

*Descensus fit à superioribus ad inferiora: Ut,
Homo est animal, ergo, Iohannes, Richardus, &
singuli homines animalia sunt.*

Verficulorum expositio.

*A Vniuersalis affirmatiua facit prius extre-
mum, id est, subiectum, vniuersaliter sumi: sed
alterum, id est, predicatum, confuse capitur.*

*E Vniuersalis negatiua, facit cum predicatum,
tum subiectum, vniuersaliter sumi.*

*I Particularis affirmatiua, facit subiectum &
predicatum particulariter sumi.*

*O Particularis negatiua, facit ut subiectum par-
ticulariter sumatur: predicatum verò vniuer-
saliter.*

*Discretum indiuiduum dicitur, quod minimè
in partes vniuersalis secari potest.*

De repugnantium formis.

Propositionū genera quadrifariam in-
uicem referuntur, nimirum ut contra-
rietas, subcontrarietas, contradictio, &
subalternatio.

Contrariæ sunt duæ vniuersales, altera af-
firmatiua, altera negatiua: ut, Omne metal-
lum liquefcit: Nullum metallum liquefcit.

Iohannis Setoni

Subcontrariæ, duæ particulares, hæc affirmatiua, illa negatiua : vt, Arbor est fatiua : Arbor non est fatiua.

Contradictoriæ sunt, vniuersalis & particularis, quarum altera affirmatur, altera negatur, vt, Omnis eruditio auget virtutes. Aliqua eruditio non auget virtutes : vel, Nulla mater trucidat liberos, Aliqua mater trucidat liberos : vel, duæ singularis, vt, Terentius fuit comicus, Terentius non fuit comicus.

Subalternæ sunt, vniuersalis & particularis pariter affirmatiuæ, aut pariter negatiuæ, vt, Omne vitium est fugiendum, Aliquod vitium est fugiendum : aut sic, Nullum bellum est licitum, Aliquod bellum non est licitum.

Subalternæ.

Ali
lab

Co

Dialectica, Lib, II.

Omnis virtus. } Contrariæ, } Nulla virtus
 Labore paritur. } Labore paritur. }

Subalterna.

dictoria.

Contra

Subalterna.

Aliqua virtus } Subcontra. } Aliqua virtus non
 labore paritur. } labore paritur. }

Prædictarum leges.

Contrariæ hanc sortiuntur naturā, vt si vna
K iij fit

Iohannis Setoni

fit vera, alteram esse falsam est necesse. Nam si vera sit, Omnis avarus est miser: falsa est, Nullus avarus est miser. Non contrà requiritur, nisi in contingenti materia.

Sub contrariæ nunquam reperiuntur simul falsæ, sed in contingenti materia possunt simul esse veræ: vt, Conscius pallet, Conscius non pallet.

Contradictoriæ acerrime & ex diametro inter se pugnant, quippe quæ nunquam neq; pariter veræ, neq; pariter falsæ reperiuntur. Sed si hæc sit vera, falsa erit illa: è contrario, si illa falsa fuerit, hæc necessariò vera erit.

Subalternæ non opponuntur, vt dictum est: sed particularis in veritate sequitur vniuersalem, non contrà. Vniuersalis autem in falsis sequitur suam particularem, non contrà. Nempe vt existenti vniuersali vera, vera est & eius particularis, ita è regione falsa particulari, falsa quoque est necessariò eius vniuersalis, Nec vnquam fallunt hi canones, qui tum ad probandas propositiones, tum ad disputandum mirè sunt vtilis.

DE modalibus & Hypotheticis aliàs, interim de oppositione aliquid est dicendum. Dictum autem est in compositis voces, quatuor modis opponi: verùm propositionis propriè trifariam tantùm habetur oppositio, licet quadrifariam referantur, nimirum contrarietas, subcon-

Dialecticæ. Lib. II.

subcontrarietas, & contradictio, Subalternæ vtriusque inuicem referuntur, quam opponuntur. Ceterum reliquæ species inter sese opponuntur, Contrariæ sunt duæ vniuersales, in qualitate repugnantes: Hoc est, vniuersales affirmatiua, & vniuersalis negatiua, eiusdem per omnia subiecti, copulæ & prædicati: vt, Omnis piscis est mutus: Nullus piscis est mutus. Subcontrariæ sunt duæ particulares similium partium, in qualitate repugnantes: vt, Aliqua culpa est excusabilis: Aliqua culpa non est excusabilis. Contradictoriæ sunt duæ propositiones earundem partium, sed tum quantitate, tum qualitate repugnantes. Altera enim vniuersalis est, altera particularis: & altera affirmatur, altera negatur: vt, Omne bonum est à Deo: aliquod bonum non est à Deo. Scientia præstat virtute: nulla scientia præstat virtute, vel duæ singulares: vt, Milo interfecit Clodium: Milo non interfecit Clodium. Talibus dialectici, nescio quo iure, nullum locum in figura (vt loquuntur) nec in æquipollentia, aut conuersione reliquere. Has enim solent dialectici vocare cōtradictorias de lege, & non contradictorias de forma. Nam quamuis formam cōtradictionis non seruant, hoc est repugnant quantitate, tamen legem subeunt eandem, hoc est, qualitate per omnia repugnant, vt contradictoriæ, hinc est quod in repugnantium tabula, quam figuram dicunt, non locantur. Subalternæ sunt vniuersales & particulares, pariter affirmatiuæ vel pariter negatiuæ: vt, Omne periurium est castigandum: aliquod periurium est castigandum: aut sic, Nula fraus est licita: aliqua fraus non est licita.

Porro in hac mutua enuntiationum collatione,
non

Iohannis Setoni

non solum vitanda est omnis æquiuocatio, amphibolia, translatio, verum etiam curandum est ne propositionum partes vilo modo mutantur: id quod etiam in æquipollentijs, conuersionibus, argumentationibus obnixè debet obseruari. Hæ enim non repugnant, Omnis equus est solipes, Nullus bos est solipes, Nec istæ, Galia est leuis, & nulla Galea est leuis, si leuis in priori vt aspero opponitur, in altero vt graui, sumatur, Nec istæ, Omnis solidus est infans, quidam solidus est infans, si infans in altera solum sumatur metaphoricè. Satis de formis dictum est. Nunc de legibus dicendum est simili breuitate. Contrariæ hanc legem obseruant, vt in vero nunquam conueniant, in falso, aliquando conueniant, si materia sit contingens, Si ergo prior sit vera, necessariò sequitur alteram fore falsam, non contra, possunt enim simul esse falsæ, vt, Omnis homo est medicus: nullus homo est medicus. Sub contrariæ imitantur contrarias, sed ex aduerso: nam non possunt vnquã simul esse falsæ, veræ possunt in contingentibus, vt, Conscius pallet, cōscius non pallet, Vbi materia non sit contingens, quoties vna est vera, altera est falsa, Contrà si hæc falsa, illa vera erit necessariò: vt, Brutum sentit: brutum non sentit, atque hoc etiam in cōtrarijs tenet similiter. Contradictoriarum acerrima est pugna: nam vt ex diametro locatur, ita ex diametro (vt est in prouerbio) repugnant: Quippe quæ nunquam simul veræ, nec simul falsæ inueniuntur, in vlla materia: sed si prior sit vera, posterior erit falsa: nam tum quantitate, tum qualitate repugnant, quod in cæteris non est necessum. Subalternæ propriè non opponuntur, quantitate tamen semper sunt dissimiles, &

Dialecticæ. Lib. II.

les, & nonnunquam etiam aliqua qualitate, nam licet sunt pariter affirmatæ. vel negatæ, non tamen sunt semper pariter veræ vel pariter falsæ sed ubi contingens est materia, potest hæc esse vera, illa falsa. Sed hoc est generale, quod particularis sequitur suam vniuersalem, in veris non contrā: & vniuersalis sequitur particularem in falsis. Nanq; vt existente vniuersali vera, vera est & particularis: ita è regione, falsa particulari, falsa erit & eius vniuersalis: generales & firmi sunt ij canones. Has igitur leges velim à pueris adamussim obseruari, quæ sanà ingeniosis vix vnius horæ negotium fa-cessunt, tamen ratiocinaturò ingentem materiam ministrant,

De oppositione propositionum.

Oppositio est repugnantia duarum categoriarum propositionum, vel qualitate tantum, vel quantitate tantum vel quantitate & qualitate simul. Cart.

Repugnantes propositiones:

Quantitate tantum:	}	vt.	Subalternæ.	}	
Qualitate tantum.			Contrariæ, subcontrariæ.		
Quantitate & qualitate			Contradictorietes.		

Cautio.

Propositiones quatuor modis, scilicet secundum

Iohannis Setoni

dum prædictam definitionem ad inuicem referuntur, sed tribus modis opponuntur. Nam subalterne propositiones non opponuntur, quia non repugnant qualitate.

Regula.

In omni oppositione debet esse idem subiectum, idem prædicatum, idem tempus: neque ulla debet esse æquiuocatio in vocibus, aut amphibologia in propositionibus.

Duplex consideratio oppositionis.

Forma,	{	Quantitas,	}	Proposit.
Lex.		Qualitas.		

Regula.

Due singulares propositiones contradictorie modo opponuntur, secundum legem, non secundum formam.

Diuisio contradicentium proposit.

Contradict. tripl.

Supremæ,	{	vt	{	Vniuersal, particular.
Mediæ,				Due singulares.
Infimæ,				Subcontrariæ.

Eadem est ratio indefinita propositionis, quæ est particularis, quoad suppositionem propositionum & oppositionem, & formam argumentationis.

De

Dialecticæ. Lib. II.

De lege contrariarum propositionum.

Lex sue conditio contrariarum propositionum est, ut si prior sit vera, secunda erit falsa. Ambae tamen possunt esse falsæ, quoties accidens separabile est predicatum: ut, Omnis homo est iustus, Nullus homo est iustus, Ambe sunt falsæ.

Lex subcontrariarum.

Subcontraria nunquam reperiuntur simul falsæ, sed ambæ possunt esse veræ, quoties prædicatū est accidens. quia particularis propositio est vera, si prædicatum verè affirmatur de aliquo vel aliis quibus.

Cautio.

Duæ subcontraria non possunt simul esse veræ, nisi in utraq; propositione diuersum subiectum intelligatur.

Lex contradicentium.

Contradictoria acerrimè & ex diametro inter se pugnant: quia repugnant tam quantitate quàm qualitate: ut si prior propositio fuerit vera, secunda erit falsa, in quacunq; materia fuerit: ut, Omnis virtus est amplectenda: Aliqua virtus non est amplectenda.

Subalternarum lex.

Subalternæ non opponuntur, quia non repugnant qualitate:

Iohannis Setoni

qualitate: sed particularis est vera, si vniuersalis
sit vera: & si particularis fuerit falsa, vniuersa-
lis quoque erit falsa.

Cautio.

Subalterna possunt aliquando opponi, quoties
pradicatum est accidens, nam etsi pariter sunt af-
firmatiue, vel pariter negatiue, non tamen pari-
ter vera vel false in materia contingenti: vt, *Om-
nis homo est medicus, Aliquis homo est medicus;*
tamen non propriè opponuntur.

Regula.

Subalternae opponuntur in materia contingēte,
secundum qualitatem ex re, non secundum qualia-
tatem ex voce.

De æquipollentia.

Seton

A Equipollentia est aliquot pronuncia-
torum verbis differentium eadem sig-
nificatio.

Hæc ad veritatem inuestigandum pluri-
mum conducit: quandoquidem omnis pro-
positio eiusdem est substantiæ, quantitatis
& qualitatis. cum ea cui æquipollet, & idem
prorsus sonat.

Vniuer-

Dialectica. Lib. II.

Vniuersalis affirmatiua præposita negatione, æquipollet suæ contradictoriæ: vt, Nō omnes possunt esse diuites, id est, Aliqui nō possunt esse diuites. Non omnis qui te blādē alloquitur, est amicus, id est, Aliquis qui te blandē alloquitur, non est amicus. Non tota Eurōpa paruit Alexādro, id est, Aliqua pars Eurōpæ non paruit Alexandro. &c.

Vniuersalis affirmatiua, post posita negatione, æquipollet (penē semper) suæ contrariæ: vt, Omnis spurcus sermo non procedat de ore vestro, id est, nullus.

Vniuersalis negatiua, præposita negatione, contradictoriæ suæ æquipollet: vt, Non nemo fatebatur, id est, aliquis fatebatur. Nō nihil deerat, id est, quiddam. Nonnunquam reprehenditur veritas, id est, aliquando.

Postposita negatio in vniuersali semper faci, contrarias æquipollere: vt, Nemo non sibi melius mallet quàm alteri, id est, vnusquisque. Nullus vir non cecutit aliquando, id est, quisque.

Vtraque vniuersalis, pariter præposita & postposita negatione, cum sua particulari conspirat: vt, Non omnis episcopus non est hospitalis, id est, quidam episcopus est hospitalis. Nonnulli homines non amāt literas, id est, aliqui homines non amant literas.

Parti-

Iohannis Setoni

Particularis affirmatiua præposita negatione, in contradictoriam transit: vt, Non se quisquam odio habet, id est, nullus.

In neutra particulari potest negatio geminari. nemo omnium (quod sciam) dixerit, Non quidam non studet, pro eo quod est, vnusquisque studet.

Quod ad hanc rem spectat, iubebo studiosos latinissimos authores consulere, potius quàm dialecticorum turbam, qui in æquipollentijs assignandis toto cœlo solēt errare.

Proximum est, vt ad æquipollentiam, & conuersionem, sermonem conuertamus. Potest æquipollentia dupliciter accipi, vel in dictionibus, vel in orationibus: In dictione, vt idem est nonnihil & aliqui, nihil non & omne, de quibus Erasmus in copia sua differit eruditissimè: sed hîc de ea, quæ in oratione est, æquipollentia dicendum occurrit, quæ est diuersarum propositionum eadē significatio. Hæc (vt cætera taceam) ad præcedentis tabulæ cognitionem multum conducit. Omnis enim propositio æquipollens in sensu eadem est, cum ea cui æquipollet. est etiã eiusdem essentia, & quantitatis, & qualitatis per omnia. Nam quoniam hæc, Quisquis sibi melius mallet, quàm alteri, est categorica, vniuersalis affirmatiua, vera, cōtingens, sic erit & hæc illi æquipollēs. Nemo sibi non melius mallet quàm alteri: & quia idem prorsus sonant, eundem locum in præcedenti tabula occupant. Falsò putant quidam affirmationem non æquipollere, perperamq; multa de negatione præcipiunt

Dialectica, Lib. II

epiunt Certè mea sententia hallucinatur tota pò-
nè dialecticorum turba, in tradendis æquipollen-
sij, non obseruantes latini sermonis proprietatē,
à qua ne latum quidem vnguem erat recedendum.
Alij omisiss regulis ad exempla confugiunt, sed
præcepta certiora & vtiliora credo.

Prima regula.

1 Proposita negatio in vniuersali facit contradi-
ctoria æquipollere: vt, Non quisque verum cernit.
Idem est acsi dicas, quidam non cernit verum.
Quandoque tamen, vt in scriptura vbi hebraïsmus
est, æquiualeat contrariæ: vt, Non omnes qui dicunt
mihi domine, domine, intrabunt in regnum cælo-
rum. i. Nulli qui dicunt mihi domine, domine, in-
trabunt in regnum cælorum: Id fit potissimùm
interposito verbo inter negationem & signum vt,
Non gloriatur omnis caro, id est nulla: Non mi-
serereis omnium, qui operantur iniquitatem, id est
nullorum.

Secunda regula.

2 Postposita negatio, ex vniuersali affirmatiua fa-
cit vniuersalem negationem: vt, Omnis immundi-
tia non est inter Christianos nominanda. i. nulla.

Tertia regula.

3 Vniuersalis negatiua præposita negatione equi-
polleret suæ contradictoriæ: vt, Non nemo ait. i. ali-
quis. Non nihil deest. i. quiddam. Nonnūquam re-
præhenditur veritas. i. aliquando. Quanquam tales
propositiones ex aduerbijs cõpositæ nõ sunt dicē-
dæ vniuersales, sed potiùs interdictiones est æqui-
pollentia. Postposita negatio in vniuersali negatiua
facit cõtrarias æquipollere: nõ equidè dū sunt cõ-
trariæ æquiualeat, sed quæ alloqui essent cõtrariæ ab
lata negatione. vt, Nemo non sibi parcit. i. vnus-
quisque

Iohannis Setoni

quisque sibi parit: Nullus vir non cæcutit aliquando, id est quisque: Nihil non mouetur ab alio, id est, omne verum hæc infinita magis est dicenda, quam vniuersalis, Nullam ætatem non decet religio, huc enim sensum habet: Religio decet omnem ætatē: Ita & hæc, Nusquam non est virtuti locus, infinita est, licet vniuersalis speciem præ se ferat, Nec hic tam ppositiones, quam illarum partes æquipollēt.

Quarta regula.

4 Vtraque vniuersalis negatione pariter præposita, & postposita subiecto, cum subalterna conspirat, i. cum particulari, vt, Non omnis episcopus non est lucro deditus, id est, Quidam episcopus est lucro deditus, Nonnulli pisces non sunt surdi, i. Aliqui pisces non sunt surdi.

Quinta regula.

5. Particularis affirmatiua præposita negatione in contradictoriam transit, vt, Non potest quisdam simul sorbere & flare, id est, nullus, Non mortui te laudent domine, id est, nulli, Alias propositiones, quas Valla particulares putat, singulares potius dixerim: vt, De græge non ausim quicquam deponere tecum, id est, nihil. Efficiam, posthac neququam voce laceſſas, id est nullum, in quarum partibus & dictionibus potius cernitur æquipollētia, quam integris propositionibus. Valla ait idem polleere quoque, quum subiecto postponitur negatio in particulari: vt, Aliquis beatus non est quisquam, vel, Quispiam non est beatus. Verum æstimo particularem postposita negatione, rarò aut nunquam fieri vniuersalem, nisi cum sit: comparatio. vt, Aliquis non est me fortunatior: Quisquam non est te melior, id est, nullus. In neutra particulari potest negatio geminari. Absurdè enim dixeris, Non quidam, vel, Non aliquis vir nō legit: Absurdius, Quidam

Dialectice, Lib. II.

Quidam non homo non pingit: Absurdissimè, Nō est non iustus non Socrates. Rectè tamen dicimus, Non sum non fortunatus, &, non tu non es fœlix non autem, non tu non es fœlix. Non est ergo finis negationum negligendus. Adhæc in lingua latina duæ negationes, si in idem cadant, affirmant: vt, Non nihil scit, i. omnia: Græcè vehemētius negant, *Oumiden ginoskei*, id est, nihil scit prorsus. Negāt etiam latinè, quando in diuersa incumbunt: vt, Nullus est mihi neque pater neq; mater, i. defunt mihi parentes, Deniq; multa sunt linguæ propriæ: vt, Quid non vastauit, i. omnia vastauit: Num ego te coegi, i. non coegi te: Nonne prædixi ita futurū? i. etiam prædixi ita futurum: Caue lædas, i. caue ne lædas: Iuuenisq; senēsque i. omnes. Sed longum esset omnia prosequi: Cætera ab authoribus petenda sunt, Nam consuetudo optima est (vt ait Fabius) loquendi magistra.

De æquipollentia.

Aequipollentia { Dictionum.
duplex. { Propositionum.

Cart.

Aequipollentia propositionum quid:

Aquipollentia propositionum, est idem sensus duarum propositionum verbis differentium.

Hac ad veritatem inuestigandam. &c.

Omnis propositio secundum significationem suam eiusdem est substantia, quantitatis, & qua-

L ij

litatis

Iohannis Setoni

litati cum ea cui aequipollet: Vt si propositio aequipollens sit categorica, particularis affirmatiua, vera contingens tum ea cui aequipollet, erit categorica, particularis affirmatiua, vera & contingens, &c.

Versiculus.

Pracontradict. post contrar. prapost^a subalter.

Expositio.

Pracontradict. id est, si negatio praponatur toti propositioni, aequipollet suae contradictoriae.

Post contradict. id est, si negatio post ponatur subiecto, aequipollet maxima ex parte sua contraria prapost^a subalter, id est, si negatio praponatur & postponatur in vtraque vniuersali, aequipollet suae subalternae, id est, particulari affirmatiuae vel negatiuae.

Voces equipollentes.

Non omnis,	} id est {	Aliquis non.
Non nullus,		Aliquis.
Non aliquis,		Nullus.
Nulli non,		Omnes.
Omaes non.		Nulli.
Non omnis non,		Aliquis non.
Non nullus non		Aliquis non.

Vni.

Dialectica, Lib, II,

Signum.	{	Vniuersale negatiuum.	{	Nullum.
		Vniuersale affirmatiuum.		est Omne.
		Particulare negatiuum.		Aliquod non.
		Particulare affirmatiuum.		Aliquod.

1 *Præposita negatio vniuersali affirmatiua facit contradicentes æquipollere.*

Regula.

Contradicentes non æquipollent, nec contraria, neque subalterna vt sunt contradicentes. & c. sed quæ prius erant contradicentes, contraria, & subalterna, dempta negatione, vel negationibus.

2 *Quando negatio postponitur vniuersali affirmatiua, æquiualeat vniuersali negatiua, vt, Omne vitium, non est amplectendum, id est, nullum vitium est amplectendum.*

3 *Si negatio præponatur vniuersali negatiua, æquipollet suæ contradictoria, id est, particulari affirmatiua.*

4 *Cum negatio postponitur vniuersali affirmatiua: vt, Nemo non est animal, id est, omnis homo est animal.*

5 *Quando negatio præponitur & postponitur*

Iohannis Setoni

Vniuersale affirmatiua, vel vniuersali negatiua, equipollet sua subalterna. i. particulari affirmatiue, vel particulari negatiua: vt, Non omnis virtus non est mediocritas: id est, Aliqua virtus est mediocritas. &c.

Si negatio prapponatur particulari affirmatiua, equipollet vniuersali negatiua: vt, Non aliquis homo est doctus, id est, Nullus homo est doctus.

In neutra particulari potest negatio praponi & post poni, tum propter veritatem propositionum, maximè propter phrasim loquendi.

De conuersione.

Seton

IAm ad conuersionem conuertendus est sermo.

Conuersio propositionis est apta extremorum commutatio. Eius duo sunt genera, simplex, & attenuata.

Simplex conuersio dicitur, vbi transpositis terminis, eadem remanet quantitas.

Ita vertitur vniuersalis negatiua, & particularis affirmatiua, vt, Nulla virtus est inuidia: nulla inuidia est virtus. Aliqua intemperantia est vitium: Aliquod vitium est intemperantia.

Attenuata autem cōuersio est, quando cōmutatis partibus, minuitur quantitas. Nam
muta-

Dialectice, Lib. II.

mutatis signis, ex vniuersali colligitur particularis, vt, Omnis æquitas est virtus: aliqua virtus est æquitas.

Hæc species vertendi peculiaris est vniuersalia affirmatiuæ.

Præterea, in conuertendis propositionibus semper eadem qualitas debet remanere.

EI simpliciter vertendo signa manebunt
Ast A cum veritas signa minora cape.

Conuerſionis apud auctores non admodum frequens est vsus, verum apud questionistas qui nihil non euertunt, nihil frequentius.

Conuerſio est apta mutatio extremorum; apta est, quando iuxta sequentes canones fit. Dux sunt species eius: Simplex & attenuata, æqualem & inequale appellare possumus, Simplex est, quando mutatis partibus, quantitas seruat, ita vertitur particularis affirmatiua, & vniuersalis negatiua: vt intemperantia est vitium, ergo aliquod vitium est intemperantia. Nulla inuidia est virtus, ergo. Nulla virtus est inuidia, Aequale ex æquali colligitur, & remanet eadem quantitas, Conuerſio autem attenuata est, vbi transpositis terminis diminuitur quantitas, vniuersali signo in particulare conuerso, vt, Omnis æquitas est virtus, ergo aliqua virtus est æquitas, Non hic ex æquali æquale, sed ex vniuersali colligitur particularis. Ad hunc modum potest vtraque vniuersalis conuerſi, Sed quoniam vniuersalis negatiua simpliciter conuertitur, hoc est, vt negationis ex vniuersali vniuersale colligit, vt,

Iohannis Setoni

Nullus homo est quadrupes. ergo, Nulla quadrupes est homo, idèd magis peculiaris est hæc species vniuersali affirmatiuæ, necessariò enim sequitur particularis vbi vniuersalitas colligitur. Alij per accidens cõuerti dicunt, vbi quãtitas attenuatur. Solent quidam ad exitanda (vt opinor) puerorum ingenia, quasdam propositiones excogitare, & eis pponere, quales sunt, Nulla vestis facit monachũ, Nullus homo est scœmina. Nullus puer fuit episcopus, quas sic solent vetere, Nihil faciens monachum est vestis, nulla scœmina est homo masculus, nullus episcopus existẽs episcopus, fuit puer. Particularis negatiua non propriè conuertitur, quòd generaliter non tenet eius sequela, nam nõ sequitur: Aliquod animal non est homo: ergo aliquis homo non est animal. Tertiam speciẽ versionis (quã vocant contra propositionem) prætereo, cuius apud eruditos nulla est mentio. A, vniuersalem affirmatiuam: E, vniuersalem negatiuam: I, particularem vel indefinitam affirmatiuam: O, particularem negatiuam denotat.

E I simpliciter vertendo signa manebunt.

Ast A si veritas, signa minora cape.

O quoties vertis, vertito simpliciter.

Si conuersa sit vera, conuertens quoquẽ vera erit, non è contrario sequitur. Logici priorem propositionem conuersam, posteriorem conuertentem dicunt Mala est conuersio, vbi non seruatur eadẽ qualitas. Non enim debet affirmatiua in negatiuã aut vera in falsam, aut deniq; necessaria in contingentẽ, conuerti, sed affirmatiua in affirmatiuã, negatiua in negatiuã, vera in veram, & ita de cæteris.

De

Dialectica. Lib. II.

De conuersione.

Conuersio triplex: { Terminorum.
Relatiuorum.
Propositionum.

Conuersio terminorum quid:

Conuersio terminorum est quoties predicatum & subiectum sunt voces conuersibiles, idque in casu nominandi conuertuntur.

Termini conuertibilis.

{ Proprium & species.
Definitio & definitum.
Descriptio & descriptum.
Differentia constitutiua & species.
Genus & mēbra diuidentia simul sumpta.

Conuersio relatiuorum quid:

Conuersio Relatiuorum est quoties termini sunt conuertibilis, sed in casibus obliquis conuertuntur.

Conuersione propositionum quid:

Conuersio propositionum est apta extremorum commutatio. Apta extremorum commutatio est, quando fit conuersio iuxta regulas à Setono descriptas.

Conuersio { Simplex,
propositio = { Attenuata,
num. { Per contrapositionem.

Conuersio per contrapositionem est quoties termini finiti, in terminos infinitos conuertuntur.
eadem

Iohannis Setoni

eadem remanente quantitate. & qualitate propositionum: Ad hunc modum conuertuntur vniuersalis affirmatiua & particularis negatiua: vt, Omne bonum est iustum, ergo, Omne non bonum est non iustum, Aliquod iustum non est bonum, ergo, Aliquod non bonum non est non iustum.

Conuersio per contrapositionem nõ meretur nõnomen conuersionis, quia eadem extrema non remanent, sed termini finiti conuertuntur in terminos infinitos.

Regula attenuatæ conuersionis.

Hac species vertendi peculiaris est vniuersali affirmatiua. Dicitur peculiaris, non quia viraq; vniuersalis non potest hoc modo cõuertere, sed quia vniuersalis negatiua cõuertitur simpliciter, ideoq; dicitur esse peculiaris vniuersali affirmatiua.

Præterea in conuertendis propositionibus. &c. Nulla est vera conuersio propositionum, vbi eadem qualitas non seruetur: nam si conuersa propositio erit affirmatiua, & conuertens erit affirmatiua.

Regula.

Prior propositio dicitur conuersa, posterior conuertens. Si conuersa fuerit vera, conuertens quoque erit vera.

Ex

Dialectica. Lib. II.

Expositio verficulorum.

EI simpliciter vertendo signa manebunt.

Id est, vniuersalis negativa & particularis affirmatiua simpliciter conuertuntur.

Ast A cum veritas signa minora cape.

Id est, vniuersalis affirmatiua attenuatè conuertitur.

De Modalibus.

Dialectici vocant propositionem modalem, quum hæc vocabula adduntur, *Seton*
neceffe, impossibile, contingens, possibile: vt, Neceffe est quæ ortum habent, & finem habere. Impossibile est omne metallum liquefcere. Contingit, vel possibile est quædam arbores esse infrugiferas. Neceffe, signi vniuersalis affirmatiui: impossibile, vniuersalis negatiui: contingens vel possibile, particularis affirmatiui: contingens non, particularis negatiui, vim obtinet.

Addunt alij plures modos, sed possunt omnes facilè sub his quatuor complecti. Reperitur geminus sensus, in modalibus, diuisus & cōpositus, vt Possibile est sedentē ambulare, hæc in sensu diuisio vera est: in sensu compo-

Iohannis Setoni

compositio falsa, Similiter per omnia opponuntur, æquipollent, & conuertuntur, vt puræ: nisi quod plerumque in conuersione, modi ipsi manent iidem. Verum quod modalium natura facilè ex his prædictis puris deprehendi potest, illas de industria leuiter perstringo.

NON desunt, qui propositionem diuidunt in puras, & in modales, puras vocât barbari de inesse, quod prædicata subiectis insunt modales, quibus modi apponuntur. Modi purarum naturam & sensum prorsus mutât. Modi sunt, necesse, impossibile, possibile, contingens, quibus cognoscitur modalium quantitas, uon aliter quàm ex signis deprehenditur quantitas purarum. Necesse quasi signum vniuersale affirmatiuum. Impossibile vniuersale negatiuum reputatur, vt in textu habetur, Addunt alij plures modos, vtile, honestum, verum, certum, iucundum, facile, consuetum, &c. cum eorum oppositis, falsum, difficile, incertum, inutile, &c. quæ omnia ad prædictos quatuor possunt reduci. In his duplex est quandoque sensus, diuisus, & cõpositus: vt, Possibile est tacetem loqui: hæc propositio in sensu diuisio vera est duo tempora denotans, nempe significat eum qui iam tacet, posse alias loqui: falsa verò est in compositio sensu vnum tantum importans tẽpus, significatque, possibili esse tacentem, dum tacet, posse loqui, & ita in reliquis. Natura autum modalium facilè ex prædictis puris deprehenditur, Similiter enim per omnia opponuntur, æquipollent, conuertuntur.

Dialectica. Lib. II.

tunturque; nisi quod plerunque modi ipsi manent
ijdem in conuersione : vt, Necesse est omnem pa-
tientiam esse virtutem: ergo, Aliquam virtutem esse
patientiam est necesse. Cōtingens est aliquem me-
dicum esse diuitem, ergo aliquem diuitem esse me-
dicum contingit. Impossibile est omne animal esse
hominem, ergo aliquem hominem esse animal esse
possibile, vbi aduertendum est impossibile com-
mutari in possibile. Aestimāda est modalium quan-
titas ex modis (vt dixi) Nam potest particularis
dici quoad dictum, vt vocant, hoc est quoad subie-
ctum quæ iuxta modum est vniuersalis: vt, Necesse
est aliquam stellam minorem esse sole. Contrā,
quæ iuxta modum particularis est, secundum sub-
iectum: sæpe est vniuersalis: vt, Possibile est mulie-
rem linguam refrænare. Verum has ego, quarum,
admodum rarus est apud authores vsus, sicco pede
prætereo: etiam si minimè nesciam, quot hinc sub-
tilitates inte sophistas oriuntur, & argumentationū
gryphi inexplicabiles.

De modalibus propositionibus.

Modalis propositio est categorica impura, *Cart.*
in qua necesse, contingēs, possibile, vel im-
possibile ponitur, vt, Necesse est hominem
esse animal.

Regula,

1 *Quantitas & qualitas modalium propositio-
num dependent ex signis, vt si necesse præpona-
tur toti propositioni, erit vniuersalis affirma-
tiua, & c.*

2 *Eadem*

Iohannis Setoni

2. Eadem est vis copula in categoricis propositionibus puris, quæ est modi in modalibus nimirum, quem admodum dicitur categorica propositio affirmatiua vel negatiua, quando verbum affirmatur vel negatur: sic dicitur propositio modalis affirmatiua vel negatiua, quando modus affirmatur vel negatur: alioquin sequeretur contradicentes propositiones simul esse veras, ut docet Aristot.

Negatio proponenda est modo, non verbo, in modalibus propositionibus.

Sensus modalium { Diuisus.
duplex: { Compositus.

Sensus diuisus importat duo tempora: compositus, vnum tantum tempus.

Modales propositiones opponuntur, equipollent, & conuertuntur, ut categorica pura opponuntur, ut necesse & impossibile contrario modo: necesse & contingens non, contradicunt modo. &c.

In conuersione modalium propositionum, modi ipsi manent iidem, nisi quando impossibile conuertitur, propositio enim conuertens erit possibile. Ut, Contingit hominem esse doctum: propositio conuertens est. Doctum esse hominem est contingens, &c. Impossibile est omnem plantam esse fraxinum: propositio conuertens, Aliquam fraxinum esse plantam est possibile:

Obie-

Dialectica. Lib. II.

Obiectio.

Impossibile est esse, est affirmatio, ut inquit Aristoteles: ergo, Impossibile non, non obtinet vim negationis.

Respons.

Impossibile est esse, est affirmatio secundum modum, et secundum verbum, nam negatio priuans non est negatio reuera, sed affirmatio: tamen impossibile admittitur pro negatione à dialecticis, non quod verum sit, sed tantum docendi gratia. Falso ver.

Contingens triplex: { *Necessarium.*
Non necessarium,
Possibile.

- Necessarium.*
- 1 Quod aliter non potest se habere.
  - 2 Quod vim infert.
  - 3 Sine quo non potest diu existere.
  - 4 Sine quo non potest bene esse.

Possibile duplex: { *Actu.*
Potentia.

Iohannis Setoni

Impossibile { simpliciter.
duplex: { secundum quid.

Diuisio partium modalis
propositionis.

Partes modalis duæ.

Modus { Necessse, possibile. &c.
dictum. { Omne id quod est in modali
propositione, præter modum.

De æquipollentia modalium
propositionum.

Dialectica. Lib. II.

Aequipollens.
 pur. Nō possibile est non esse
 pu. Nō contingēs est nō esse
 re. Impossibile est non esse
 a. Necesse est esse.

Contrar.
 I. Non possibile est esse
 Li. Nō contingēs est esse
 A. Impossibile, est esse
 ce. Necesse non esse.

Aequipollens.

Subalterna.

Contra

dictoria.

Subalterna.

Contra

dictoria.

Aequipollens.
 A. Possibile est esse.
 Mi. Contingens est esse.
 Bi. Nō imposi. est esse.
 mus. Nō neces. est nō esse

Subcontrar.
 E. Possibile est non esse.
 Den. Cōtingens est nō esse
 Tu. Nō impos. est non esse
 Li. Non necesse est esse.

Aequipollens.

M

E Ver.

Iohannis Setoni

E Verbum negat, I qua modum, nihil A, sed
P, totum.

Expositio.

- A. Omnino vniuersa-
lem affirmatiuam
E. Negatiuam de
dicto.
I. Negatiuam de
modo.
V. Totam negatiuam,
& secundum mo-
dum, & secundum
dictum.
- } significat.

De prædicatione.

Seton **P** Rædicatio est vera prædicabilis de suo
subijcibili affirmatio.

Duplex est præ- Essentialis.
dicatio: Accidentalis:

Prædicatio essentialis, est prædicatio, cu-
ius alterum extremorum est de essentia alte-
rius, vt, Vitis est arbor.

Accidetalis est prædicatio, cuius neutrum
extremum ad alterius essentiam attinet: vt,
Nero est tyrannus.

Propria prædicatio est recta, vbi superius
de suo

Dialectica, Lib. II.

de suo inferiori (recto loquendi ordine seruato) enunciatur : vt, Sol est astrum.

Impropria verò est innaturalis, vbi inferior de superiori suo, aut æquale de æquali, enunciatur. Hæc ad vsum Dialecticorum parum attinet, qui tantum quæ propria sūt, recipiunt.

N V N C prædicationem (vt vocant) leuiter oportet perstringere. Quidam duplicem constituunt, vnā quinque prædicabilibus, alteram quatuor prædicatis propriam, de qua vide Aristotelem in Topicis. Nos hic priorē tantum attingimus, quæ ex Isagoge Porphyrij colligitur, quæque nihil est aliud, quam veræ & affirmatiuæ propositionis species, vt ex eius finitione constat. Est enim vera affirmatio vniuersalis de subijcibili suo: vt, Terentius est comicus. Hæc in essentialē & accidentalem diuidunt. Essentialis est vbi genus aut differentia, de specie, siue indiuiduo, vel species de indiuiduo enunciatur: vt, Clementia est virtus: Animal est sensibile: Bucephalus est equus. Accidentalis verò est, vbi proprium aut accedens de subijcibili enuntiatur: vt, Vulpes est gannibilis: Tigris est velox, Propria est prædicatione, vbi de suo inferiori superius, aut de absoluto concretum, infertur: vt, Camelus est animal: Nix est alba: Mare est vastū, hæc quòd naturam sequitur, merito naturalis, & recta appellatur. Aduerte quod diximus in contextu, propriam esse prædicationem, quoties superius de inferiori infertur, sic esse intelligendum, scilicet superius ad significationem, vel ad prædicationem: vt, Animal

M ij

est

Iohannis Setoni

est hinnibile, propria est, quia hinnibile licet significatione sit animali inferius, tamen quoad prædicationem superius est, quia propriè de animali enuntiatur, Animal autem de eo improprie, id est, contra loquendi rectum ordinem: Impropria dicitur, ubi inferius de superiori, aut æquum de æquo, aut absolutum de concreto infertur: vt, Metallum est aurum, animal est animal, vastus est mons: hæc, quia ordinem naturæ inuertit, merito à logicis rejicitur. Denique tres sunt prædicationis interrogationes quæ, qualis, & cuius, quibus sicuti propositionis natura exigit respondemus: Vt percontanti quæ, qualis, & cuius sit hæc prædicatio, Fortitudo est virtus, respondemus, essentialem, propriam, & generis de specie, & ita de reliquis,

De prædicatione.

Prædicatio { Prædicati.
duplex. { Prædicabilis.

Regula.

Cart.

- 1 Omnis propositio ducitur ab aliquo quatuor prædicatorum, id est, vel à definitione, genere, proprio, vel ab accidente, quod quidem verum est, si ordinatè, si propriè & affirmatiuè ducatur. Alioquin omnis quæstio non ducitur ab aliquo prædicatorum.
- 2 Propositiones negatiuæ non dicuntur à prædicatis.
- 3 Omnia referuntur ad prædicatum definitionis refellendo,

Dialecticæ, Lib. II.

refellendo, non confirmando. Nam quæ loca re-
fellunt genus, proprium, & accidens, eadem ipsa
definitionem refellunt.

Prædicatio quid:

Prædicatio est vera affirmatio alicuius prædicabilis de aliquo subiecto.

Prædicatio est } Essentialis:
duplex: } Accidental.

Essentialis prædicatio est, quando genus prædicatur de specie, species de individuo, differentia de specie.

Accidentalis prædicatio est, quando prædicatum est vel proprium, vel accidens.

Prædicatio propria quid:

*Propria prædicatio est, quando superius vel
significatione, vel prædicatione, prædicatur de
suo inferiore: ut, proprium superius est genere,
prædicationes licet significatione sit inferius.*

Aequalis prædication duplex: { Significatione.
  { Voce.

*Aequalis predicatio voce impropria est: vt,
homo est homo.*

*Aequalis predicatio significatione est propria:
ut homo est resibilis.*

Iohannis Setoni

Tres sunt inter-
rogationes pro-
positionis. { Quæ?
Qualis?
Cuius.

*Quæ, quarit vtrum propositio sit essentialis,
vel accidentalis: Qualis, vtrum sit propria, vel
impropria: cuius, quarit vtrum sit generis de spe-
cie, speciei de indiuiduo, &c.*

*Si sit impropria prædicatio, neq; est accidentalis,
neque essentialis. Nam hac postrema diuisio præ-
dicationis, nominis diuisio est, non rei.*

De definitione.

Seton

Hic attexendæ sunt definitio, & diui-
sio: quibus ob affinitatem, descriptio-
nem & partitionem adiungam.

Definitio igitur est, qua, quid sit res, ex-
plicatur: vt, homo est animal rationale.

Constat propriè ex duabus partibus, ge-
nere & differentia.

Genus semper in eodem reperitur prædi-
camento cum definitio. Quod si differentia
inueniri nequeant, earum vices proprium
aut accedens supplebunt. Vnde non nihil ad
definiendum conducit prædicabilem &
prædicamentorum cognitio.

Obtinendum est, vt definitio cum defini-
to conuertatur: & idem prorsus sonet, vt a-
perta sit, & vt quid sit res, explicet.

Ger-

Dialecticæ, Lib. II.

Germana & essentialis dicitur definitio, quando vera exprimitur differentia: Reliquæ rectius descriptiones vocantur. Nam etymologia, interpretatio, notatio, periphrasis, & huiusmodi, non merentur definitionis nomen licet eam magna ex parte referant.

Descriptio rem apposite explicat: unde non abs re, accidentalis definitio à quibusdam solet appellari.

Definitio & diuisio, addito verbo, propositiones sunt, quo fit vt in hoc libro explicantur, verum quò melius intelligatur definitio, finienda prius venit etymologia, quam quidam nominis definitionem dicunt Etymologia est vera verbi ratio: vt, Sapientiæ amator, pro philosopho: quod viuum parit, pro viui paro. Etymologiæ similes sunt interpretatio, metaphora expositio, proportionalis explicatio, periphrasis, notatio, & huius generis aliæ quæ apud alios reperiuntur quæ omnia Rodolphus sub nomine rei comprehendit. Nam non sunt definitiones, licet ita apud rhetores non raro dicantur. Interpretatio est dilucida aliqua nominis expositio, vt, celeriter comedere, pro tubercinari, Metaphorica expositio est, vbi vox à genuina significatione, ad non propriam transferitur: vt, Ver est anni pueritia. Senectus est vitæ occasus. Proportionalis, seu similitudinaria expositio, fit ex mutua duorum analogia: vt, Scientia est in anima, quod oculus in corpore: vel mēs in homine, quod deus in mūdo. Periphrasis est, qualiscūque nominis circūlocutio, vt cum eum, ante quem portantur fasces, dicimus, pro Consule Notatio aliquem

Iohannis Setoni

liquem peculiari nomine exprimit: vt, Si dicas illum, qui se cubito emungit, pro falfamentario, quae de re confule Erasmus in copia sua, Etymologia vitur, cum in ipsa voce est controuersia. Primo enim executienda est verbi vis, ne sermonis vitio obscuretur disputatio: ynde in initio constitutendum, & velut paciscendum, quae significatione vocis velimus uti: ne de alij rogati, de capis respondeamus, vt est in prouerbio. Nec solum prestare debet dialecticus, vt diatriba vocibus æquiuocis, & ambiguis careat, sed etiam ne verborum obscuritas vlllo modo concertantes disturbet. Ad quam rem conducunt imprimis cognitio phrasis, & linguarum peritia, deinde, vt de nomine semel conuenit, statim (si opus sit) adhibenda est rei definitio. Volunt enim tum Plato, tum Cicero, vt omnis definitio à definitione sumat exordium, vt intelligatur quid sit de quo disputatur. Definitio igitur est quae, quid sit res, explicatur: vt Homo est animal rationale: Animal est viuens sensibile, tales definitiones germanas & essentielles vocant. Nec aliud videtur, Definire, quam rem intra fines naturae suae conclusam explicare. Vtilissimum ergo est, vt quicumque definire vellet, aliquid prius vniuersae rei naturam & rationem interius, & exterius lustratam habeat: Ad hanc rem non nihil conducit exacta imprimis praedicabilium, & praedicamentorum cognitio. Nepe cum omnis finitio propriae ex genere & differentia conficitur, primo omnium scire expedit, in quo praedicamento res illa reponitur, quae definienda venit, quam speciem vel definitum vocamus: quo semel deprehenso, non erit difficile in eodem reperire genus definiti: reperto tandem genere, descendere oportet quasi per diuisionem & ad eius
disse-

Dialectica. Lib. II.

differentias utrinque; (ut pater in superiori libro) collocatas. Quarum altera cum genere adiuncta, definiti naturam explicabit. ut si hominem definiti velles, facile liquebit hominem substantia contineri sub eadem ergo erit & hominis genus, id animal est: animalis autem differentie sunt, rationalis & irrationalis, Harum altera, nempe ea quae cum definitione convenit, cum genere hominem complet, & definit; ut, Homo est animal rationale. Iam perfecta est germana definitio, cum ex genere & differentia constet. Quod si quando verae differentiae inueniri nequeant, earum indifferens vices supplebunt proprium aut accidens: ut, Asinus est animal solidis pedibus, auritum, fecundum. Sunt autem in summa, secundum Agriculam, tres recte definiendi leges: Prima, ut definitio neque plura, neque pauciora quam definitum complectatur, sed de quocunque vnum dicitur, dicatur & alterum. ut, Quicquid est homo, est animal rationale, & contra. Quicquid est animal rationale, est homo: Altera ut quid sit res, hoc est, substantiam eius explicet, Habet enim & accidentia sua essentia. i. substantia: Tertia, ut apte, hoc est, neque ambiguis nominibus, neque obscuris, aut ex longinquo deductis constet: Adhibetur enim, ut ait Aristoteles sexto Topicorum, cognoscendi gratia. Profuerit plurimum ad hanc rem, notas res atque explicatu faciles definire quod si diligenter & curatione fiat, paulatim & difficilium spes erit. Iuvabit etiam crebras aliorum definitiones solvere, & rationem singulorum verborum exigere, iudiciumque parare, & usu tractandae re viam nobis patefacere. ut, Ius est decretum maioris potestatis, ad tuendum civitatis statum, ex aequo & bono institutum: Civitas est multitudo collecta, ad statum

Iohannis Sætoni

statum rerum tuendum per se sufficiens, quæ consensu sit legum vitæq; coniuncta. Has definitiones ad vnguem explicat Rodolphus, ego compendij causa relinquo, poterunt, qui volunt, ab eo petere Descriptio est (vt idem Rodolphus author est) quæ rem verbosius exprimit: nec in hoc adhibetur, vt, quid sit res, indicet: sed vt, qualis sit, velut ob oculos inspicendum ponat, Hæc crebrò poëtis, nonnunquam oratoribus in vsu est: vt, eleganter apud Vergilium describitur fama. Fama malum, quo nō aliud velocius vllum, &c. Et apud Ouidium, Solis regia: Regia Solis erat sublimibus alta columnis: Clara micante auro, flammæq; imitante pyropo. Altera est descriptio, quam quidam accidentalem definitionem dicunt, propterea quod differentiam per proprium & accidens colligit: hæc oppositè, hoc est, conuersim (vt loquuntur) rem explicat. Itaque non abs re sub definitione contineri solet.

De definitione.

Cart. *Definitio est oratio (addita copula) quæ definiti substantiam explicat.*

Regula.

Nulla definitio per se est oratio: sed dicitur oratio verbi, quod definitionem cum definito coniungit.

Definitio duplex est.

Rei.	{	Vera est & perfecta.
Nominis,		Tantum nominis interpretatio est.

Quo-

Dialectica. Lib. II.

Quomodo definitio & descriptio conueniunt, & quomodo discrepant.

Definitio & descriptio precipue in hoc conueniunt, quod quemadmodum definitio conuertitur cum definito, sic descriptio cū descripto: Differunt, quod definitio explicat substantiam rei, descriptio qualitatem rei.

Conuenientia & discrepantia inter diuisionem & partitionem:

Diuisio & partitio conueniunt, quod tam diuisione quam partitione vnum ducitur in multa: Differunt precipue in hoc, quod diuisum de suis speciebus verè enunciatur: totum integrale de suis partibus minime:

Definitionis duæ sunt partes:

Genus. } est { Prima pars definitionis.
Differentia: } Posterior pars.

Genus est in eodem predicamento cum specie.

Obiectio.

Scientia est in relatione, grammatica in qualitate: ergo, Genus & species non semper sunt eodẽ predicamento.

Respons.

Scientia quatenus refertur ad scibile, est in relatione: quatenus ad grammaticam, est in qualitate.

De legibus definitionis.

Tres

Iohannis Setoni

Tres definiendi leges.

{ *Vt definitio & definitum
conuertantur.*
Vt explicet substantiā rei.
Vt brevis sit & aparta.

*Etymologia, interpretatio. & c. possunt referri
vel ad nomen rei, vel ad definitionem: Ad defini-
tionem, quatenus vocem cuius est etymologia
consideramus. & c. Ad nomen rei, quatenus sub-
iectum consideramus.*

*Etymologia est vera verbi ratio: vt, ex humo
factum, pro homine.*

*Interpretatio est dilucida nominis expositio: vt,
saxo frangere, pro molere.*

*Metaphora est translatio rerum verborumque
à genuina significatione ad non propriam: vt, a-
stas, pro virili aetate.*

*Notatio est explicatio alicuius rei peculiari no-
mine: vt, qui se cubito emungit, pro falsamētario.*

*Periphrasis est circumlocutio nominis: vt, pro
praeceptore dicimus eum qui castigat pueros.*

Diuisio descriptionis.

Descriptio § Poëtica.

duplex: { Dialectica.

*In Poëtica descriptione maxima ex parte omis-
titur genus: è contra in Dialectica descriptione.*

*Descriptio rem apposite explicat, id est, conuer-
titur*

Dialecticæ. Lib. II.

gitur cum descriptio.

De diuisione.

Postquàm quid sit vnum quodque cognoscimus; proximum videtur, vt quod duplex sit intelligamus. Diuisionis ergo locus (cuius est in signis utilitas) nos admonet vt quid ipsa sit, paucis exequamur.

Diuisio est communioris in sua inferiora accommodata diductio.

Trifariam potest vnum in multa diduci, diuisione, partitione, & enumeratione, de quibus ordine dicam.

Quinque sunt diuisionis species.

Prima, quæ & perfectissima, est generis in species: vt, animal partim homo, partim brutum est.

Proxima est generis in suas differentias: vt, substantiarum hæc corporea, illa incorporea.

Tertia subiecti in accidentia: vt, Animalium aliud sanum, aliud ægrum.

Quarta accidentis in subiecta: vt, Feritas alia Leonis, alia Tigridis, alia cæterarum beluarum. &c.

Quinta denique accidentis in accidentia:

vt,

vt Alborum quedam dulcia, quedam amara, quedam medium saporem tenent. &c.

Aliud partim, hoc, & illud, & reliquæ sectionis notæ, plerumq; apud authores designant diuisionem.

Bona est diuifio, cum omnia sua membra pariter diuifum æquant, & cum diuifum nõ cum aliqua parte, sed cum omnibus fimul captis conuertitur.

Obtinendum ne quid in hac defit, aut fuperfit, vt de definitione dictum est.

Postremo, debet vterq; breuis esse & aperta, vtpote quæ manifestationis gratiâ adhibentur.

Partitio, est totius in partes discretio: vt Cum ciuitatem in edes, plateas, portas: moenia, fossas, partiamur. Sit (inquit Fabius) Diuifio rerum pluriũ in singulas: Partitio singularium in partes discretus ordo. Omnis diuifio finita est, & certa habet membra. Partitio vero nonnunquam manca fit, & ex incertis, ne dicã infinitis partibus constans.

Diuifum de fuis partibus verè enunciatur, Non autem partitio. Qui ergo hæc non diftinguit, artem destruit.

Enumeratio est, quoties multa, quæ vni alicui infunt, recensemus: vt, Cicero eloquens orator fuit, prudens fenator, & grauis philofophus.

Proxima

Dialectica. Lib. II.

Proxima est diuisio, cuius per necessaria est utilitas, tū ad rei quæ diuiditur naturam demonstrandum, tum ad definiendum: quando definite nihil aliud est, quam ex genere per differentias diuiso, in speciem descendere. Iuuat verò potissimum diuidendi scientia, ad differendi orationisq̃ue copiam parandum. Eiusdem namque artificij est vnum aliquod, quod multa ambitu suo complectitur, in partes spargere, & multa in vnum colligere, ac quasi in angustum agere. Verum trifariam potest vnū in multa diduci, diuisione, partitione, & enumeratione. Diuisio est communioris in sua inferiora: accommoda diductio: accommoda censeo, quando in omnes suas partes: & eas quidē certas, fit sectio. Quinque sunt species diuisionis. Prima, quæ & perfectissima, est generis in suas species: vt Animal partim homo, partim brutum est; vel, Colorum alius albus, alius niger, alius medius. Hic diuisum, genus est, scilicet animal: eius autem membra deidentia, homo & brutum, species sunt animalis. Sic albū & nigrum, respectu coloris species sunt, licet alias ad substantiam collatę, sint accidentia.

Proxima est generis in differentias suas: vt, substantiarum, hæc corporea, illa incorporea. Hic extra diuisionem, membra ipsa sunt diuisiuę differentię.

Tertia est subiecti in accidentia: vt, Animalium aliud sanum, aliud ægrum. Sanum & ægrum accidentia sunt. animal verò subiectum, vel susceptible dicitur horum accidentium.

Quarta est accidentis insubiecta: vt, Astutia alia humana, alia lupina, &c. Hic ē regione accidēs in sub-

Iohannis Setoni

substantiam dirimitur. Nam astutia accidens est hominis, lupi, & vulpeculæ. &c.

Quinta denique accidentis in accidentia, est sectio, vt febrium hæc acuta, illa lenta. hic tum diuisum tum membra sunt accidentia, Agricola censet omnem diuisionem esse generis in species: quod quidem negari non potest, cum diuisum ad membra diuisionis refertur. Nos tamē docendi gratiā, simpliciter & citra mutuam inter se collationē ista tradidimus: Citiùs me assequuntur pueri, cum dico genus nunc in species, nunc in differentias, & accidentia diuidiquam si solum dixerō, in species diuidi posse Boëthius, Faber, Melancthon, & non pauci alij, putant nomen Polyūmon admittere diuisionem: vt, Canum alius domesticus, alius marinus, alius cœlestis. At Rodolphus (cui ego assentio) negat id posse fieri. Sectionis notæ sunt, hoc, aliud, partim, cum geminantur. & apud Græcos, Men, & De: quæ crebrō apud authores designant diuisionem, sed non semper.

Bona est diuisio, cum omnia membra pariter æquant diuisum, vt prædictis diuisionibus liquet, & non cum vna aliqua parte seorsum, sed cum omnibus simul captis conuertitur. Intelligimus diuisum in ipsis membris, quum opus fuerit: verum amplius rixandi campus habetur, quando subiectum, aut accidens in accidentia secatur. Nam in huiusmodi imperfectioribus diuisionibus, videntur membra esse latiora quā diuisum: vt si dicam, Homo alius albus, alius niger, alius medio colore. Si dixeris, hic diuisum addendum esse partibus statim clamitabunt Sophistæ, mutatam esse faciē diuisionis, cum homo albus non sit accidens. Hic ergo idem respondendū puto, quod in elegantij Valla, nimirum

Dialectice, Lib. II.

posse aliquando aliquid intelligi, quod non liceat exprimere. Namin hec Salustiano. Petij's fame, morte omnium pessima, subauditur mortium, quæ vox exprimi non debet. Et ita apud Ciceronem, Putabam te interrogasse Pompei, vnumne esset cœlum, an innumerabilia. Intelligimus cœla, quod verbum absurdum videbitur, si eloquaris. Obtinendum est, ne quid in diuisione supersit, ne quid desit, vt de definitione dictum iam est. postremo, debet ytraque breuis, & aperta esse. Nam turpe est (vt ait Quintilianus) id obscurum esse, quod in eum solum vsum adhibetur, ne sint cætera obscura.

Partitio est totius in partes discretio. Cicero propriè scripsit Partitionem vocari, cum totum quasi in membris, non in species discerpitur: vt si corpus partiaris in caput, thoracem, ventrem, manus, pedes, aut Domum in fundamentum, parietes, & tecta. Sit, inquit Fabius, Diuisio rerum plurium in singulas, Partitio verò singularum in partes discretus ordo, & recta quædam collatio, prioribus sequentia connectens. Idem Latine sonant Diuisio, & Partitio. At qui hæc non distinguit, artem destruit, vt ait ille. Omnis diuisio finita est, & certa habet membra Partitio fit nonnunquam manca, & ex incertis, ne dicam infinitis partibus constans, quo fit vt credam speciem indiuidua non diuidi propriè, sed partiri potius: quamquã rhetores non admodum inter hæc distinguere solent.

Enumeratio, quoties multa quæ vni alicui insunt, recensemus, vt cum dico, Cicero fuit eloquens orator, prudens senator, & grauis philosophus hæc inter dialecticis rarissimè habet locum. Certè tunc Definitio, tum Diuisio ex omnibus penè locis ducuntur.

N

Loco-

Iohannis Setoni

Locorum tractatio, vt ordo postulat, in aliū
locum dilatus, quartum librum constituet.

De diuisione.

Cart.

Postquā quid sit vnum quodq; cognoscimus.
Et c. Exordium sumendum est à definitione,
si res proposita obscura tantum sit: sin verò
obscura & multiplex, à diuisione.

Ad quot utilis est diuidendi ratio.

Ratio diui- } Cognoscendum diuisum:
dendi utilis } Aptè definiendum:
ad tria: ad } Differendi copiam,

Diuisio quid;

Diuisio est communioris. i. omnis diuisio est ge-
neris in species, per differentias diuisas.

Diuisio duplex:

Nominis, } vt { Hominum alij sunt viuētes,
Rei, } alij mortui,
Animalium aliud homo, aliud
brutum.

Regula.

A diuisione rei argumentum sumitur affir-
mativè & negativè: A diuisione verò nominis
non sumitur, quia alterum membrum est termi-
nus diminuens.

Vnum

Dialectica, Lib. II.

Vnum diducitur
in multa tribus
modis:

Diuisione,
Partitione.
Enumerationem.

Quinque diui-
sionis species.

Generis in species.
Generis in differentias.
Subiecti in accidentia.
Accidentis in subiecta.
Accidentis in accidentia.

Regula.

1 Si diuisum intelligatur in suis membris diuidentibus, tum omnis diuisio est generis in species: Sin autem considerantur absq^{ue} vlla collatione, tum sunt diuisionis species.

2 Quando diuiditur equiuocum equiuocans in equiuoca equiuocata, vt, Canē alius domesticus, alius marinus alius cœlestis, est enumeratio tantū:

3 Quando ima species diuiditur in sua indiuidua, partim est partitio, partim diuisio: partitio, quatenus nō est aliquis certus numerus indiuiduorum alicuius speciei: diuisio, quatenus species verè predicatur de suis indiuiduis.

De legibus diuisionis.

Tres leges
diuisionis.

Vt diuisum cum omnibus membris diuidentibus conuertatur, & non cum vno aliquo.

Nihil debet esse superfluum, aut parum explicatum in definitione.

Vt brevis sit & aperta,

Iohannis Setoni

Descrepantiæ inter diuisionem & partitionem.

- 1 Diuifio est generis in species : partio est totius in partes.
- 2 Diuifionis certa sunt species : partitionis sunt infinitæ partes nobis, licet natura sunt finitæ.
- 3 Diuifum prædicatur de fuis membris diuidendis. totum integrale non prædicatur de fuis partibus, vt, Virtus de morali virtute, & de intellectu. Corpus (quod est totum integrale) non prædicatur de capite, brachio. &c.

Obiectio.

Totum fimilare prædicatur de fuis partibus, vt, Vnaqueq; pars aqua est aqua.

Refponf.

Nomen totius fimilaris prædicatur de parte; ipfum tamen totum non prædicatur : neque aqua prædicatur, vt genus, de parte aqua.

Enumeratio est quoties multa vni alicui attribuantur: vt, Hector vir fortis in bello, cõfiliò polè lens, & Græcorum principum euerfor.

Definitio per locos generales ducta.

Homo

Dialectica, Lib. II.

Seton

Homo est animal rationale.

Leo quadrupes est rugibilis.

Homo est quod capite, humeris, pectore, ventre, manibus, pedibusq; constat.

Terra est pars mundi infima.

Prudens est vir prudentia præditus.

Sturnus avis est nigra, albis distincta maculis.

Tyrannus est, qui vnus rerum potitur, & ius ex arbitrio suo dicit.

Timiditas est impotentia, ceruo, dama, lepori, paucisq; alijs naturalis.

Cerauisia est potus ex aqua, hordeo, lupuloque factus.

Triangulus est figura habens tres angulos duobus rectis æquales.

Statua est imago sculptoris manu affecta.

Rhetorica est benè dicendi scientia.

Aedificator est, qui domus, templa, ædificia potest erigere.

Homo est animal, cuius vsui cætera omnia sunt animalia.

Triarii sunt milites in postrema acie collocati.

Amigdalus arbor est, quæ primò omniū floret.

Vxor est foemina, viro maritata.

Cædes est mors violenta, iurgium, odiū,

N iij

inui-

A differe-
rentijs.

A proprio.

A toto.

A parti-

A coniugatis.

Ab adiac-

centibus.

Ab acti-

bus.

A subie-

cto.

A mate-

ria.

A forma.

Ab effi-

ciente.

A fine.

Ab effe-

ctis.

A desti-

nato.

A loco.

A tēpore.

A connexi.

Ab antea

Iohannis Setoni

cedētibz. inuidiam, contumeliam, iniuriam, plerun-
que sequens.

**Ab adiū-
ctis:** Meretrix est, quæ cultui corporis volup-
tatiq; studet.

**A conse-
quētibz.** Furere est, non cognoscere homines, non
leges, non senatum, non ciuitates, & corpus
suum cruentare.

**A pronū-
ciatis.** Iustitia est virtus, quæ (ex sententia Cice-
ronis) unicuique sua tribuit.

**A compa-
ratis.** Lynx avis est columba minor, pedibus v-
trinque in binos digitos scissis.

**A simili-
tudine:** Paterfamilias est, qui ita præest familiæ,
vt præceptor discipulis.

**A contra-
rijs.** Virtus est vitium fugere.

**A priua-
tiuis.** Obliuio est scientiæ amissio.

**A relati-
uis.** Pater est qui liberos habet.

**A diffen-
saneis.** Virtus est placidis abstinuisse bonis.

Potest quandoq; definitio, ex duobus aut
pluribus locis duci, sed nomen ex eo habet,
qui est manifestior. Hæc ex quatuor diuersis
locis est petita. Bubo avis est nocturna, à boū
mugitu dicta: Vncunguis carniuora, aquilā magni-
tudine referens. Nonnulli fortassis quasdam ex
his descriptiones, habentiū quā definitiones vo-
carent. Verum Agricola, quem in his rebus liben-
tiū imitabor, tales appellat definitiones: non tam
fortasse quod rei essentiam, quā rem ipsam con-
uersim explicant. Apud quem (quantum ad inuen-
tionem attinet) definitio, & descriptio, vnum ean-
demque

Dialecticæ, Lib. II.

demque locum constituunt, nisi poetarum descriptionem intelligas, cum qua nihil est nobis commercij. Definiendi munus magni & excellentis viri est qui non solum vniuersam definiendæ rei naturam, sed & alia plurima, quæ eam circumstant, percipit. Neque quicquam alium æquæ acrem à tardo, doctum ab indocto distinguî, atq; definiendi peritia: quo magis conuenit, vt crebro definitionibus tennelli animi exerceantur. Superest modò vt diuisio etiam per locos ducatur atque hîc Rodolphi, viri eruditissimi, exempla adducam, quem nollem yllo pacto sua fraudari laude.

Diuisio per locos.

A Quoniam perfectæ differentie origo ex forma est, inde ordiamur. *Seton*

Corporum aliud animatum, aliud *A formâ*, ex pers animæ.

Arborum aliæ ex semine sunt, aliæ spon- *A materia*, te nascuntur.

Feritas alia serpentis, alia auis, alia reliqua- *A subiecto*, rum beluarum est.

Animalium alium mansuetum, aliud fe- *Ab adiacentibus*, rum.

Hominum alius studio, alius lucro, alius *Ab actibus*, voluptati operam dat.

Animalium aliud parentis efficatia, aliud *Ab efficietibus*, putrefactione gignitur.

Animalia quædam foetum, quædam ouû, *Ab effectis*, quæ-

Iohannis Setoni

quædam vermem pariunt.

Adesti- Rerum domesticarum aliæ ad necessitu-
natis. dinem, aliæ ad voluptatem, aliæ ad vsum
pertinent.

A fine. Opum parandarum gratiâ, alij iustam na-
uant operam, alij foenerantur, alij vi rapiūt,
alij fraude subducunt.

A loco. Animalia hæc terra, illa verò mari degūt.
A tēpore Flores aut hiberni sunt, aut verni, aut æ-
stiuī, aut autumnales.

A con- Homines partim serui sunt, partim do-
nexis. mini, partim neutrum.

A cōtin- Mulicorum quidam literas sciunt, quidā
gentibus ignorant.

Approni- Quidam homines laudati sunt, quidam
ciatis. vituperati, quidam silentio latent.

A com- Populares quidam infra regem sunt opi-
paratis. bus, quidam pares. quidam superiores sunt,

A simili- Aliorum vitę propositum industria for-
tudine. micam imitantur, aliorum segnities similis
est muscis.

NOMEN rei, opposita, & dissentanea, prorsus aliena sunt à diuidendi ratione, Præterea absurdū esset, vt vna diuisio, ex duobus locis ducatur, quod in definitione non est rarum. Nunc restat, vt exerceant sese pueri multis tum definitionum, tum diuisionum exemplis. Nulla enim res citra vsum potest percipitantum abesse vt exacte definire, & recte diuidere quis possit, nisi prius

Dialectica. Lib. II.

præter eius rei sibi usum fecerit. Ex his (definitionibus
& diuisione dico) omnis ferè nascitur disputatio.
& argumenta tanquam ex fonte diriuantur. Atque
hec de Categoricalis dicta sufficiant.

Definitio ducta per locos generales.

Omnis definitio ducitur ab eo loco, à quo id *Care.*
quod supplet locum differentia ducitur.

Nulla definitio ducitur à genere, quia
nulla constat ex genere solum.

Dialectica est differendi ars.

*Linea est longitudo, latitudine & profunda
carens.*

De Hypothesica propo- sitione.

Hypothesica propositio est, quæ duas *Sermon*
categoricalas cum nota hypothetica in
se complectitur: vt, Temperantia est
virtus, & intemperantia est vitium.

Diuidi potest (vt simplex) in veram & fal-
sam: deinde in affirmatiuam & negatiuam.
Quin-

Iohannis Setoni

Quinque numerantur hypothetice species.

- Conditionalis.
- Copulatiua.
- Disiunctiua.
- Causalis.
- Temporalis.

Conditionalis est, vbi geminæ categoricæ conditionali nota iunguntur.

Copulatiua, vbi nota copulationis categoricas coniungit atque ita finiendæ sunt reliquæ species.

Conditionalis vera est, vbi antecedens probat consequens, alias falsa.

Copulatiua est vera, cuius vtraque pars est vera: vt iustitia est virtus: & fraus est scelus.

Falsa, si altera pars sit falsa: vt, Homo est rationalis, & homo est immortalis.

Disiunctiua è regione est vera, si altera pars sit vera: vt, Terra minor est sole, aut mentiuntur philosophi.

Falsa, vbi vtraq; pars sit falsa: vt, Argentum præsta auro, vel literæ virtuti sunt proponendæ.

Causalis similis est conditionali. Nam vera est tantum, quando pars posterior per priorem probatur: vt, Quia homo est capax rationalis, est risibilis. Deniq; quod ad veritatem spectat,

Dialectica. Lib. II.

ſpectat, idem de temporale eſt ſentiendum. Hæ etenim ſunt veræ, Dum quis currit, mouetur: Dum ſis probus, es amandus. Non autem hæ, Dum bibis, peccas: Dum ſcribis, ludis. Quoniam prior pars non probat ſecundā. Nullā agnoſcūt hypotheticæ conuerſionem, nec oppoſitionem præter contradiccionem, præpoſita negatione toti propoſitioni.

Copulatiua vniuerſalitatem, diſiunctiua particularitatem quandā præ ſe fert, quo fit, vt inuicem contradicant, vbi partes ſunt oppoſitæ. Biſariā ſumi poteſt interdū, tū copulationis, tū diſiunctionis, nota: illa cōplexim aut ſigillatim, hæc diſiunctiue aut copulatiu.

Omittitur nonnunquam nodus venuſtatis gratiā, qui tamen licet non exprimatur, intelligi debet.

TA N D E M ad hypotheticam enuntiacionem ventum eſt, quam multo compendioſius, quā alteram abſoluemus. Nam de hypotheticis facilè iudicabit is, qui categoricarum naturā probè nōrit. Nam aliud nō eſt hypothetica enunciatio, quā duæ confuſæ categoricæ. Diuiditur hæc vt ſimplex in veram & falſam, iterum in affirmatiuam & negatiuam: quæ omnia nō in verbū, ſed quatenus ſunt hypotheticæ in cōnexionem, hoc eſt, in notā hypotheticā incūbunt. Notas voco omnes coniunctiones (quas dynamicis grammatici dicunt) & aduerbia temporis, loci, ſimilitudinis, cōparationis, & ſimilia, vt ſi, & nec
vel,

Iohannis Setoni

vel, aut, quia, dum, tam, quādo, æquē. &c. Pro diuer-
sitate harum, distinguuntur species hypotheticarū:
sed ipse, breuitatis ergō, eas tantum quæ præcipuæ
habentur, explicabo, Hæ quinque sunt, conditio-
nalis, copulatiua, disiunctiua, causalis, temporalis.
Quanquam duæ vltimæ, argumentationum formæ,
magis quàm species censendæ sunt. Ad has redu-
ei possunt, quæ reliquæ sunt. Inconditionali re-
spicere oportet cōditionem. nam vera non est, ni-
si prima propositio secundam probat, hoc est, ex
necessitate inferat: vt, Si præcepta dei seruaueris,
saluus eris: Si parētes oderis, es improbus. Hæ fal-
sa sunt. Si non es monachus, nō es pius: Si vxor sit
formosa, est honesta, licet fortasse partes sunt veræ.
Et hæc vera est, quamuis falsæ sint partes, Si equus
volabit, erit alatus. Copulatiua non est vera, nisi v-
traque pars pariter sit vera: vt, Hortensius fuit vir
eloquens, & singulari memoria præditus: Falsa v-
bi vna pars est falsa, vt, Alexander fuit potentissi-
mus, & sobrius hanc, quia nullam habet in se con-
ditionem, quidam ab hypotheticis reijciunt. Di-
siunctiua ē contrario vera est, cuius vna pars est
vera: vt, Fraus est licita, vel mercatores delinquūt.
Falsa non est, nisi vbi vtræque pars simul falsa fue-
rit: vt, Scurrarum vita est honesta, vel nemo auaro
fœlicior. Causalis & temporalis, cōditionalis na-
turam imitantur, Falsæ enim sunt nisi prior propo-
sicio alteram necessariō probauerit Prioris exem-
plum: Dies est, quia sol est in nostro Horizonte.
Posterioris exemplum: Dum quis viuīt, spirat: dū
quis cernit, oculos habet. Nec refert vtra pars in
his præponatur: vt, Nox est nobis, dum sol est in
altero hemisphærio. Sunt hæc omnia de hypotheti-
cis affirmatiuis intelligenda. Non conuertuntur
hypo

Dialectica. Lib. II.

hypothetica, nec oppositionem habent, nisi contradictionem, quum toti propositioni præponitur negatio, vel auferitur præposita: vt, Si vis ad vitam ingredi, seruanda sunt mandata. Contradictio est, Non si vis ad vitam ingredi, seruanda sunt mandata. Nō dum apud Antipodes est sol, nobis nox est. Contradictio, Dum apud Antipodes est sol, nobis nox est, qui modus faciendi contradictionem, generalis est etiam in categoricis: vt, Omnis avarus est miser: Nemo odit seipsum, non nemo odit seipsum: & ita de reliquis. Omititur interdum nota, venustatis causa: vt, Liberali ingenio prodest lenitas, prauo nocet. Pauperi desunt multa avaro omnia. Præsente præceptore, auscultant discipuli: Optare potes quæ velis, consequi quæ velis, non potes, Omnis copulatiua participari videtur vniuersalitatem, & omnis disiunctiua particularitatem. Itaq; sunt qui tradunt copulatiuam contradicere disiunctiuæ, vbi partes sunt oppositæ: vt, Scipio Hānibalem vicit, deleuitq; Carthaginem: Non vicit Annibalem Scipio, vel Carthaginem non deleuit, rursus, Nullus poëta doctior est Homero, vel nullus antiquior: Est aliquis poëta doctior, & antiquior Homero, est porro attendendū, nodū copulatiuū posse bisarriam accipi aliquando, aut complexim, aut sigillatim: vt, Omnis nostra vis in animo & corpore sita est. Si (Et) capiatur cōplexim, vera & categorica est: Si sigillatim, est copulatiua falsa significant enim omnem vim in animo esse, & itidem omnem esse in corpore: vtrunq; est falsum. Huius generis sunt, Lac & piscis sūt venenū. Duo & tria sunt quinque: Anima & caro vnus est homo. Argumentatio est antecedens, & cōsequens & alia similia. Disiunctionis etiam nodus nunc disiunctiuæ

Iohannis Setoni

functiue nunc copulativum capitur: vt, Omne animal
aut homo est, aut brutum. Si sumatur (aut) disjunctiue,
est falsa propositio. Nempe designat omne
animal esse hominem tantum, vel omne animal
esse brutum. Si nota copulativum accipiat, de-
signat, hominem & brutum pariter inter se,
omne animal complecti, Multæ sunt
huius generis propositiones, quas
hic repetere magis esset lon-
gum, quàm necessa-
rium,

Cart. De definitione hypothetica propositionis di-
ctum est prius.

Secundi libri finis.

Dialectica. Lib. III.
LIBER TERTIVS.

De argumentatione.

Vimus huius artis sco-
pus, ad quem omnia di-
riguntur, est argumen-
tatio: Cui explicandæ ter-
tium librū destinauim⁹.
Primū ergo quid argu-
mentatio, deinde quatu-

Seton

plex sit, postremò quæ ei affinia sunt, de-
monstrandum est: qui ordo suprà à nobis est
seruatus.

Argumentatio est propositionum ad il-
latiuam notam connexio: vt, Chremes fuit
ebrius, ergo futilis.

Tria sunt in argumentatione notāda: An-
tecedens, nota, & consequens.

Antecedens est prior pars argumentacio-
nis, notam præcedens:

Consequens verò posterior, eandem sub-
sequens.

Nota deniq; velut nodus quidā est, ipsas res
cōnectēs: vt Catilina fuit proditor patriæ: er-
go meritò Roma expulsus. Hic antecedens,
Catilina

Iohannis Setoni

Catilina fuit proditor patriæ: ergo, nota merito Roma expulsus, consequent.

Antecedens quandoq; induas secatur partes Priorem vocant maiorem, alteram minorem, de quibus suo loco dicemus.

Argumentum est probabile, inuentum ad faciendam fidem de re aliqua: alij medium vocant.

Argumentatio in bonam & malam confumitur.

Bona est, cuius antecedens necessariò infert consequens: vt Cernit, ergo oculos habet.

Mala est, cuius antecedens, aut non omnino, aut non ex necessitate probat cōsequens: vt, Attalus fuit diues, ergo liberalis.

QUONIAM in primo libro terminum incomplexum, ac in secundo propositionem explicuimus, postulat ordo vt in hoc tertio libello illustretur argumētatio, quæ nihil in tota dialectica spaciosius, amplius, aut maius. Quemadmodum enim ab exiguis fontibus orta flumina augefcunt spacio, & in immēsum crescūt: ita & omnis scientia à paruis principijs initium faciens, latius inde emanat, & progressu ad maiora euagatur, tandemque in amplissimam immensitatem expatiatur. Argumentatio est propositionū ad illatiuam notam connexio: vel, vt alijs placet, Oratio qua quis rei, de qua dicit, fidem facere conatur.

Quæ probabile est est induam eum probat.

Dialectica, Lib. III.

natur: vt, Nero fuit tyrannus, ergo indignus imperio. Hæc non aliter ex pronuntiatis, quam ex terminis pronuntiatur componitur. Et vt in hoc subiectum, copula, & prædicatum, sic tria quoque notanda sunt in omni argumentatione, antecedens, nota, & consequens. Antecedens est, quicquid notam antecedit: Consequens, quod notam sequitur. Nota, vtriusque nodus est. Vt, Lucretia seipsam interfecit: ergo fuit homicidij rea. Antecedens est, Lucretia seipsam interfecit: ergo, nota: fuit homicidij rea, consequens. Antecedentis quandoq; duæ sunt partes, maior, & minor: de quibus suo loco plura dicemus. Antecedens ratio, propositumque dicitur: Consequens, intentio, conclusio, illatio, complexio, connexio, sequens, & thema appellatur.

Nota sunt, ergo, deo, igitur, proinde, itaque, & si quæ sunt huiusmodi. Totam autem vtriusque connexionem, argumentationem, ratiocinium, sequentiam, consequutionem, vulgò consequentiam: Cicero conclusionem dicit: Argumentum, vocant alij medium, alius minus rectè, antecedens. Consequentiarum hæc bona, illa mala. Bona est, cuius antecedens non potest esse verum, nisi etiam consequens vnà sit verum: vt, Nullum regnum scelere partum, est diuturnum: ergo nec Philippi Macedonis regnum est diuturnum. Mala est, cuius antecedens potest esse verum, consequenti existente falso: vt, Pulugium est medicamentum: ergo non est nutrimentum. Non desuere qui bonam in geminam speciem diuiserunt, alteram à materia, alteram à forma nominantes: & rursus, quam materialem vocant, in aliquot species, quas hic repetere longius esset, opinor, quam utile.

ANNOTATIONES P.

Careri in tertium Librum Dialecticæ

Iohannis Setoni.

Cart.

¶ Liber tertius inscribitur de argumentatione,
quia argumensari est finis totius Dialecticæ.

Discrimen inter argumentatio-
nem & argumentum.

Argumentatio & argumentum in hoc dif-
ferunt, quòd argumentatio est argumens-
perorationem explicatio: Nam argumen-
tatio complectitur argumentum probans cum cons-
clusiõe quam probat.

Argumentatio quid.

Argumentatio est ratio concludendi vnã
propositionem per alteram per aliquam cõiunctio-
nem illatĩnam: Ut, iustitia est virtus: ergo, est lau-
dabilis.

Argumentum est ratio, quæ rei dubiæ facit fĩ-
dem. Argumẽtum dicitur medium, quia tota vi-
argumentationis dependet ex medio:

Fidem facimus dupliciter.

Per notiora natura, } Syllogismo.
Per notiora nobis, } Inductione.

Ante

Dialectica, Lib. III.

Antecedens in syllogismo tantum, in duas secatur partes, quæ Maior & Minor dicuntur.

Argumentatio bona hisariam dicitur. { *Ex forma.*
Ex materia.

Argumentatio bona ex forma dicitur & non ex materia, quando fit recta dispositio terminorum, licet propositiones ipsæ sint falsæ.

Argumentatio bona ex materia dicitur, quando propositiones verae sunt, ex quibus fit argumentatio, tamen dispositio illarum mala est.

Argumentationum alia bona, alia mala. Hac Setoni diuisio, est nominis diuisio, non rei.

Quatuor sunt argumentationis formæ.

Seton

{ *Syllogismus.*
Inductio.
Enthymema,
& Exemplum.

Enthymema ad syllogismum, exemplum ad inductionem referunt. Aristoteles illud rhetoricum syllogismum, hoc rhetoricam inductionem nominat:

Syllogism⁹ est oratio, in qua ex duabus præ-

Iohannis Setoni

concessis, necessario per concessas infertur conclusio, vt.

Omnis ars alit artificem.

Pictura est ars; ergo,

Alit artificem;

} Ars.

Tres sunt in omni syllogismo enunciationes: maior & minor propositio nodum præcedentes, ac eundem sequens conclusio.

Tres sunt etiam simplices voces in syllogismis; maior, minor, & media, dictis extrema nominantur.

Maius extremum est quod in maiori propositione sumitur cum medio.

Minus extremum, quod in minore propositione cum medio sumitur.

Medium verò dicitur, quod in vtrâq; præmissa capitur.

Materia syllogismorum ipsa sunt. *Axiomata.*

Forma est *Axiomaton* dispositio.

Modus est pronunciatorum quætitatis & qualitatis ratio.

Figura est certa debitaque dispositio medij.

*Bis duo prima tibi numeras, totidemq; secundas
Ultima quæ restat, retinet sex verba, figura.*

Medij

Dialectica. Lib. III.

Medij dispositio.

Præcedit copulam primam, medium sequiturq;

At bis præcedit terna, sequiturq; secunda.

Premissa medium maior minorq; capeffunt:

Hoc tamen ut Scyllam semper conclusio vitat.

Argumentatio bona quatuor sub se species continet, Syllogismum, inductionem, enthymema, & exemplum. Duæ priores perfectæ sunt, & secundum philosophum, dialecticis propriæ: Duæ reliquæ imperfectæ, captiosæ, & poetis familiarioræ. Syllogismus est oratio, in qua concessis Maiore & Minore necessario per eas sequitur Conclusio. Syllogismus Raciocinatio dicitur à Cicerone: ab alijs Collectio. Maior & Minor propositio, quia præcedunt nodum, præmissæ appellantur. Conclusio ex præmissis inducitur. Quæ partes variè, a varijs nominantur, ut hæc patet.

O iij

Syllos

Iohannis Setoni

Syllabi

-I. Pairs.

Ab Aristotele

**Propositio maior
Propositio**

dicity

A Quintiliano
A Themistio
A Boethio
A Rodolpho.

**Sumptum } vel propositio
Sumptum }
Expofitio.**

Aristoreles

**Propositionem minorem
Assumptionem**

Quintilianus

Assumptions

Thermifius

Sumptum } vel propositione
Sumptum }

Rodolphus

Assumption

Ab Arifoticle

Conclusão

A Ciccone

Complexio

A Quintilian

Connexio

A Themistio

Conclusio

A Boethio

Conclusão

Ab Rodolpho

Intencio

3. Pairs,

appellatur,

Dialectica, Lib. III.

Maius, minus, & medium extremum, vulgò termini & extremitates nominantur. Maius extremum sumitur cum medio in maiore propositione. Minus in minore sumitur cum medio. Maior in conclusionem prædicatur. Minus subiicitur. Medium in utraque præmissa capitur, nec vnquam ingreditur conclusionem. Notandæ sunt in syllogismo, materia, & forma. Ad formam spectat modus, & figura. Modi sunt quatuordecim: & tres figuræ, ut docentur versiculi.

Bis duo prima tibi numerat. &c.

Barbara, Celarent, Darij, Ferio: integri habentur.

Ad quos ducuntur reliqui, cum perficiuntur.

Cæsare, Camestres, Festino, Baroco, Darapti.

Felapton, Disamis, Datisi, Bocardo, Ferison.

Addunt alij quinque alios modos primæ figuræ quos vocant indirectos, quod in conclusionem maius extremum minori subiicitur, cum contra fit in reliquis. Varietas figurarum ex medio prouenit, quandoquidem medium in prima figura est subiectum in maiore, & prædicatum in minore. In secunda bis prædicatur medium, in tertia verò medium bis subiicitur, id est, in utraque præmissa, ut versus indicant,

Præcedit copulam, &c. Medium (ut dislichon indicat) non ingreditur conclusionem. Præmissa medium, &c. Conclusio igitur ex maiori & minora extremo conflatur, quæ directa vocatur, quoties maius extremum de minore prædicatur. Præterea. Conclusio cogitatione est prima syllogismi pars. Maior, hoc est, eius ratio, vel causa secunda: & Minor, vltima. Verum priusquam syllogismus absolutus, docendi sunt pueri, quo pacto sese inter argumentandum gerant,

Iohannis Setoni

De disputatione.

Disputatio est aliquorum de re controuersa argumentosa conflictatio: in hoc latens veritas diligenti eximine discutitur. Quippe vt in arbore putanda segmenta reijcimus, ita in disputatione concisus, falsis, & ambiguus, ad vera & indubitata sensim peruenitur. In omni autē disputatione debet esse, qui ratiocinia proponat, & qui ei ad illa respondeat alter oppugnator, alter propugnator appellatur. Illi inuentio præcipuè, huic iudicium semper ob oculos est ponendum. Alter argumētis seu gladio proscindere, ferire, penetrare conetur: Alter dialecticæ iudicio, velut clipeo quodam, ictus declinabit, vitabitq;: petitionis impetum frangat, irruenti resistet, seseq; illèsum, & intactum tuebitur, hoc est, veritati, seu sacræ ancoræ adhærebit. Non licet vni eidemq; incepta semel disputatione, nunc opponentem, nunc respondentem agere, velut imperiti, grammaticastri qui ob imperitiam alternatim questionēs agitant. Imo dialecticorum est obnixè inuicem ratiocinādi formam seruare, ne disputantium vices vllō modo confundantur.

Disputantis officium.

Disputantis officiū est prius meditari quod proponat, scopumq; aliquem in animo præfixum habere, quo (si possit) denso argumentationum agmine aduersarium impellat. Huc rationes suas omnes dirigat, nec vllam sinat ansam arripere ad alia deflectendi, obstruat viam aufugienti, & angulos quærentem reuocet, retrahatq;, & quasi vallo quodam undique obsistat, ne quoquo pacto refugium inueniat, aut è calsis elabatur. Facile autē tergiversabitur antagonista, seseq; è faucibus eripiet, si multa simul, & turbato ordine proponamus,

aut si

Dialectica. Lib. III.

aut si argumentationem absque forma & vinculis proferamus. Vrgeat ergo disputator angustè, vt ad totam connexionem, aut ad eius partes respondeat, non perplexè, sed clarè, & certa cum asseueratione. Responsum animo verset, num consonum & idoneum sit, aut secùs: deinde quale quale sit, argumento aliquo impugnet. Si sequela denegabitur, argumentationis formam allegabimus. Sin propositum, aut eius pars negetur ab aduersario, nouo medio confirmetur, donec tandem veniamus ad aliquid quod certum sit, taleq; vt negare id aduersarius non possit. Si quid elargiatur, ex ipso aliud colligendum est, deinde ex iam collecto rursus aliud inferendum, & ex illo deniq; aliud, donec tandem ad primum illum perueniamus quod reliquarum argumentationum serie conati sumus asserere: quot profecto arduum non erit, si in vtrunque partem, hoc est ab confirmandum, infirmandumq;, accedamus instructi. Argumenta dabunt loci, quæ (vt præmonui) in argumentationis speciem sunt colligenda, atque ita decenti ordine obijcienda, quoad voti compotes simus, vel donec resoluendus sit aduersarius, & nostro arbitrio quasi è compedibus emittendus: id quod tum plerumq; fieri solet, cum seu captius in laqueos ducitur, vel rationem missam facere, à digniore aliquo, qui disputationi præsidet iubemur. Exemplum, vt, si quis neget sapientem esse diuitem, probabis hoc pactor: Sapiens nullis caret opibus, ergo est diues. Antecedens probabis ad hunc modum, Sapiens habet opes quas vult, ergo non caret vllis: & iterum antecedens sic suadebis, Sapiens nullas cupit, ergo habet quas vult: antecedens rursus. Sapiens non putat opes esse bonas, ergo nullas cupit.

Denique

Iohannis Setoni

Denique sic adhuc probabis antecedens. Sapiens solam virtutem in bonis esse iudicat, ergo diuitias non putat esse bonas, atque ita deinceps in infinitum, quicquid negatur nouo medio stabilies.

Officium respondentis.

Respondentis est (qui diuersa tuetur, & pro verò pugnat) primùm in initio statim ratiocinium quod proponitur ordine repetere, deinde deliberare, & secum priùs in animo meditari, diligenterq; apud se statuere, quid sit respondendum, cauereque ne ad redargutionem, vt vocant, hoc est, palinodiam, nec ad falsum concedendum verumue negandũ, nec ad negationem, aut vllam absurditatem esserendam impellatur. Cauendum in primis ne vlla rerum similitudine decipiatur. Animaduertet sedulò, quibus inuoluitur nexibus ratiocinium, & quibus modis dissolui oportet, quod cõfirmatũ est. Reputet antea tacitè apud se, quo videatur argumentatio spectare, & quasi è longinquo respiciat, num si hõc aut illud asserat, pacatum finem, veluti portum quendam, sit habitura. Res pariter & connexio examinanda est, antequàm suam proferat in medium sententiam. Nam nunc materia, nunc cõsequentie artificium fallit.

Non est fas, vt responsor vlla disputanti obijciat aut quæstiones proponat suum agat negotiũ, id est obiecta repetat, repellat, soluat. Tantum ad interrogata respondeat, & quãtum datur, in singulis satisfaciat oppositori. Repellitur argumetatio negatione soluitur distinctione; nam eludere absurdo, & obijce retundere, non tam fortasse dialectici esse, quam grammatici & rhetoris quibusdam videtur. Duplici verò nomine repetimus quod proponitur, tum ne forte vocum aliqua vicinitate decepti

Dialectica. Lib. III.

cepti obauderemus, tum ne ad excogitandam responsionem non satis daretur spatij, quando princeps & inconsultum responsum rarò vacat vitio, ut ait ille. Repetita ergo & quasi ruminata aliquoties, argumentatione, vel quæstione, nõ solum tota per se partium connexio, verum etiam singulæ eius partes singulatim ponderandæ nobis veniunt, ad quas, pro earundem qualitatis diuersitate separatim, peculiari suo partibus addito nomine, conuenit responsum dare. Præterea responsori summa opus est cautione, vbi quis Sacrotico more secum iniit disputationem: hoc est, vbi nulla proposita argumentatione, varias quæstiones dolose agit, cuius inductione exemplum dabimus. Aduersarium quoque nos blanda voce demulcentem, laudantemue, quod ei largimur, suspectum habere debemus, nec minus ducentem, quam trahentem vereri. Porro quorsum tendunt eius conatus prius imaginemur, quæ citius scopum illum, ad quem nos velit adactos, velut scopulos vitæmur, ac fugiamus canepius & angue, ut est in prouerbio. Nam caput esse videre in altercatione, quid positum est in controuersia, ne in ipso portu impingas: Proximum, ut illorum naturam omnem, de quibus agitur, probe perspectam habeas, ne Antabatarum more clausis oculis dimices, ne velut Laberinthum ingressus, quod eas interius, hoc exitus sit incertior.

Propositio vera

Quæstio vera

Argumentatio bona

} sunt concedende.

Propo-

Iohannis Setoni

Propositio falsa
Quæstio falsa
Argumentatio mala } sunt negandæ.

Propositio multiplex
Quæstio multiplex
Argumentatio dubia } sunt distinguendæ.

Decipit enim facilè multiplex, de quo non fuerit priùs præmissa distinctio. Nullum nobis negotium faceffunt, quæ in dubitatæ sunt fidei, aut prorsus à vero aliena: at probabilia rectè discernere, hoc opus, hic labor est. Ad hæc, quicquid denegabimus, seu id verum sit, seu falsum, conabitur illud disputator (si possit) ratione confirmare, & suffulcire, id quod citra nouam argumentationem nequit omnino fieri. Secunda igitur illa argumentatio, & quasi ex responso recens nata, qua negatum colligitur conficiturq; , non minds quam prior recitanda, & diligenter pensitanda venit, atque ita porro, donec ad solutionem tandè ventum sit, quæ sanè nunquam aut perrarò absque distinctione (si doctis credamus) inuenietur. Ac quoniam veritatis & eruditionis tantum gratia decertandum est, non sunt falsa nimis pertinaciter defendenda. Satiùs est victori herbam porrigere, & infantiam cõfiteri, quam à falso stare, & sophistarum more de verbis inaniter argutari. Absit procul rixandi desiderium, absit contumelia, faceffant conuitia: quæ biliosis ingenium obfuscant, mētis aciem perstringunt, omne rationis penè lumen extinguunt. Mitte Scotistis omnem inanem loquacitatem: nullum est enim certius illiterati argumentum, quam garrulitas mu-

Dialectica. Lib. III.

tas muliebris, doctos decet modestia, & morū cana-
dot ingenuos. Nec respondentī licet, recitato ra-
tiocinio statim ad ipsam solutione (tanquā respō-
dendi munere graueretur, aut laqueos timere) fe-
stinare. Longē enim est aliud verem respōdere, ā-
liud rectē & appositē quare aut omnia pariter cō-
cedere, aut antecedens, aut sequelā, aut deniq; ne-
gare, vel distinguere oportet. Nam cōsequens in-
ficiari nemo solet, nec debet. Hanc rem multō ex-
ercitamentis facilius, quam regulis percipies. Nam
si quis sic disputationē nobiscū institueret. Omnis
mercator est improbus, ergo est puniendus, Non
hic sequela, sed propositum est negandum. Si hoc
pacto probet, Omnis mercator vitur fraude ergo.
Omnis mercator est improbus, hic etiā antecēds
negabis. Quod si sic probet, Omnis mercator plu-
ris reuēdet, quam emit merces. Igitur vitur frau-
de: iam negāda est consecutio. Si alligabit enthy-
mema, dicemus eius formam non semper esse eū-
tactem ad probandum institutum.

*Nunc ordine syllogismos col-
ligamus.*

Prima figura.

Bar Omne vitium est castigandum

ba Omne mendacium est vitium, ergo

ra Omne mēdacium est castigandum.

} *Vitium*

Ce Nullus magistratus reddit honestū,

la Omnis pratura est magistratus, ergo

rē Nulla pratura reddit honestum.

} *Magis-
tratus*

Dat

Iohannis Setoni

Da Quisque affectus est reprimendus.

vi Ira est affectus, ergo

i. Ira est reprimenda.

} affectus

Te Nulla lasciui sunt legendi:

vi Quidam poeta sunt lasciui, ergo,

o. Quidam poeta non sunt legendi.

} Lascium

Hi quatuor soli perfecti sunt, reliqui omnes imperfecti.

Prima figura est perfectorum tantum. Perfectus est syllogismus, cuius partes, quasi naturæ ductum sequentes, non possunt in meliorem formam reduci: reliqui modi sunt imperfectorū. Itaque transmutatione, & conuersione egent, priusquam ad perfectorum ordinem reducantur: quam rem mox platiorem faciam. Subiungam hīc etiam quinque illos, qui vulgò adduntur, primæ figuræ modos. Et si enim conclusionem (ut vocāt) indirectam, hoc est, conuersam inferunt, necessario tamen sequitur adsumpte: Nam si ad easdem præmissas in Barbara sequitur hæc conclusio, Omnis sobrietas est amplectenda, necessario per conuersionem attenuata sequitur. Aliquod amplectendum est sobrietas: & ita in cæteris modis,

BA Omnis temporaria est amplectenda, Tem-

ra Omnis sobrietas est temperaria, ergo, } peras

lipton. Aliquod amplectendū est sobrietas. tia.

. Ce.

Dialecticæ. Lib. III.

Ce- Nullum vitium est decens

lan- Omnis audacia est vitium, ergo, } Vitium.
tes, Nullum decens est audacia.

Da Quodui crudele est odiosum

bi Aliquod bellum est crudele, ergo } Crudele.
sis Aliquod odiosum est bellum.

Fa Omnis auarus est miser

pes Nullus probus est auarus, ergo, } Auarus.
mo Aliquis miser non est probus.

Fri Quædam modestia est laudabilis,

ces Nullū conuiciū est modestia, ergo, } Modestia.
morū Aliquod laudabile nō est conuiciū.

Fapesmo, & Fricesmorum dicuntur omnibus figuris exæquo congruere, & communes esse, si medium ad debitē figuraram naturā rectē tēperetur.

Secunda figura.

Ce Nemo liberalis cupit aliena:

sa Omnis auarus cupit aliena, ergo, } Cupiens
re Nullus auarus est liberalis. } aliena.

Ea Omnis prudens est temperans:

me Nullus voluptarius est tēperās, ergo } Tem
stres Nullus voluptarius est prudens, } perans

Fe-

Iohannis Setoni

Fe Nullum scelus est excusabile:
fi Aliqua culpa est excusabilis: ergo, } excu-
no Aliqua culpa non est scelus. } sabi-
lis.

Ba Omnis fraus est prohibita:
ro Quadā mercatura nō est prohibita: ergo } pro
eo. Quadam mercatura non est fraus. } hibi
iū.

Tertia figura.

Da Omne periurium est flagitium,
ra Omne periurium est mendaciū: ergo, } Periu-
pti Aliquod mendacium est flagitium. } rium.

Fe Nulla dialectica est venalis:
la Omnis dialectica est scientia: ergo, } Diale-
pton Aliqua scientia non est venalis. } ctica.

Di Castigatio est necessaria,
sa Omnis castigatio est pœna: ergo } Castigatio
mis. Pœna est necessaria. }

Da Omnis studiosus est adiuuandus,
ri Quidā studiosus est pauper: ergo, } Studiosus.
si Quidam pauper est adiuuandus. }

Dialectica. Lib. III.

Bo Aliqua podagra non est medicabilis
car Omnis podagra est morbus : ergo, } Podagra.
do Aliquis morbus non est medicabilis.

Fe Nulla seueritas placet puero
ri Aliqua seueritas ē perutilis : ergo } Seueritas
sou Aliquod pusile nō placet puero.

Quatuor sunt }
Species bonæ ar- } Syllogismus,
gumentationis. } Enthymema,
Inductio,
Exemplum.

Cart.

Regula.

Syllogismus & inductio ad dialecticos præcipuè pertinent.

Syllogismus est oratio composita, in qua maiore & minore concessis, necessario per concessas infertur conclusio.

Regula.

Conclusio diuersum quiddam est à præmissis, quatenus ad formam syllogismorum, non quatenus ad materiam.

De Syllogismo:

Diuisio Syllogismi.

Duplex est }
Syllogismus } Categoricalis } Communis.
Hypotheticus. } Singularis.

P

Syllo-

Iohannis Setoni

Syllogismus categoricus est, cuius premissæ & conclusio categorica propositiones sunt.

Hypotheticus syllogismus est, cuius premissa vel conclusio hypothetica est.

Categoricus syllogismus.

Directè concludens, { Est syllogismus concludens maiorem extremitatem de minore.

Indirectè. { Est syllogismus concludens minorem extremitatem de maiore.

Subdiuisio categor. syllog.

Catego. syllogismus. { Perfectus, qui nullius alterius indiget, ut conclusio demonstretur esse necessaria.
Imperfectus, qui indiget, vel ostensua reductione, vel reductione per impossibile, ut conclusio sit perfecta.

Quatuor modi primæ figuræ tantum perfecti: reliqui omnes imperfecti.

Syllogismorum diuisio.

syllo

Dialectica, Lib. III.

Syllogism. { Demonstratiui,
Dialectici,
Sophistici.
Obtratiocinationes.

Demonstratiuus syllogismus constat ex necessarijs principijs, & immediati alicuius artis.

Dialecticus ex probabilibus constat.

Sophisticus ex apparentibus veris.

Obtratiocinatio dicitur, quando ipsa argumentatio peccat in proprijs principijs male quidem intellectis vel diminutè sumptis.

Diuisio Sophistici syllog.

Sophisticus syllog. triplex:

Materia tantum
Forma tantum
Forma & materia } peccans.

Sophisticus syllogismus peccans materia tantum, dicendus est, syllogismus: omnis enim argumentatio denominatur ex conclusione.

Tres sunt in omni syllogismo simplices dictiones. cetera supplementa dicuntur.

Materia syllogismorum sunt ipsa propositiones ex

Iohannis Setoni

nes ex quibus fit syllogismus.

Forma syllogismorum est propositionum dispositio:

Modus est certa declaratio quantitatis & qualitatis propositionum.

Figura est quæ docet quomodo medium disponitur in vnoquoq; syllogismo.

Dispositio Medij.

Sub, præ, prima, bis præ, secunda: tertia, bis sub.

Expositio Versiculi.

In prima figura medium est subiectum in maiore, & prædicatum in minore. In secunda figura est prædicatum tam in maiore quam in minore.

In tertia figura medium est subiectum, & in maiore, & in minore.

Regulæ Titelmani de ratione inueniendi medium.

- 1 Concludere volentibus vniuersalem affirmatiuam, sumendum est consequens subiecti, & antecedens prædicati.
- 2 Ad concludendam particularem affirmatiuam, antecedens ad vtrumq; extremorum sumendum est.
- 3 Ad concludendam vniuersalem negatiuam, sumendum est consequens subiecti, & extraneum ad præ-

Dialecticæ Lib. III.

ad predicatum: vel consequens prædicati, & extraneum subiecti.

4. Ad concludendum particularem negatiuam, sumendum est antecedens subiecti, & extraneum prædicati.

Expositio earundem.

Medium in Barbara, est superius subiecto conclusionis in toto: & inferius prædicato in toto.

Medium in Calarent, est superius subiecto in toto: & repugnans prædicato in toto.

Medium in Darij, est inferius prædicato in toto, & superius subiecto in toto, & aliquando ex parte.

Medium in Ferio, est superius subiecto ex parte: repugnans prædicato in toto.

De ratione inueniendi medium in .2. fig.

Medium in Casare, est superius subiecto conclusionis in toto: & repugnans prædicato in toto.

Medium in Camestres, est superius prædicato conclusionis in toto, & eodem modo subiecto repugnans.

Medium in Festino, est superius subiecto ex parte, & repugnans prædicato in toto.

Medium in Baroco, est superius prædicato in toto: &

Iohannis Setoni

to: & repugnans subiecto ex parte.

De ratione inueniendi medium in.3. Figura.

Medium in Darapti, est inferius tam subiecto quam predicato in toto.

Medium in Felapton, est repugnans predicato conclusionis in toto: in toto subiecto inferius.

Medium in disamis: est inferius subiecto conclusionis in toto: & inferius predicato ex parte.

Medium in Datisi, est inferius predicato conclusionis in toto, & subiecto ex parte.

Medium in Bocardo, est repugnans predicato conclusionis ex parte, & inferius subiecto in toto.

Medium in Ferison, est repugnans predicato conclusionis in toto, & inferius subiecto ex parte.

Seton

In his vocabulis, quæ vocamus Modos, significatiuæ sunt literæ quædam.

A	Vniuersalem affirmatiuam	} designat.
E	Vniuersalem negatiuam	
I	Particularem affirmatiuam	
O	Particularem negatiuam	

Reductio syllogismorum est quum secundæ & tertiæ figuræ syllogismi ad primæ figuræ

Dialectice, Lib. III.

gura ordinem disponuntur, eadem remanente materia. Imperfecti autem, ad eos perfectos reducuntur, qui ab eisdem literis incipiunt.

In reductione est aduertendum, quod B, C, D, E, in imperfectorum principijs, eos modos ad illos quatuor perfectos debere reduci denotant, qui ab iisdem characteribus initium sumunt, vt, Baroco ad Barbara, Cæsare ad Celarent, & ita de alijs adhæc.

M Mutationem præmissarum	} repræsentat,
P Attenuatam conuersionem	
S Simplicem conuersionem	

C, si alibi quàm in primo loco ponitur, per impossibile conuersionem denotat.

Reductio imperfectorum.

1 Tres primi imperfecti in prima figura per conuersionem conclusionis reducuntur. Quartus præter conuersionem, etiam mutatione præmissarum eget. Quintus conuersas præmissas transponit.

2 In secunda figura, primus & tertius modus: per conuersionem maioris, secundus mutata & conuersa minore: quartus solum per impossibile reducitur.

3 In tertia figura, primus, secundus, quartus, & sextus modus, per conuersionem minoris. Tertius transponit præmissas, maiore, & conclusione conuersis: denique quintus solum per obliquum syllogismi ductum perficitur. Potest quisque modus per obliquum ductum probari: at Baroco & Bocardo nullam aliam reductionem agnoscunt, Reductio

Iohannis Setoni.

per impossibile est, cum ex contradicentia conclusionis cum alterutra præmissarum, colligitur alterius præmissæ contradicentia: vt, Omnis fraus est prohibita, quædam mercatura non est prohibita, ergo quædam mercatura non est fraus: sic reducitur. Omnis fraus est prohibita, Omnis mercatura est fraus, ergo, omnis mercatura est prohibita. Sic etiam Bocardo, Quædam podagra non est sanabilis, omnis podagra est morbus, ergo quidam morbus non est sanabilis: Ita reducitur ad Barbara.

Omnis morbus est sanabilis, omnis podagra est morbus, ergo omnis podagra est sanabilis. Seruat maiorem Baroco, Bocardo minorem: Ille à maiore, hic à conclusione incipit in reductione. De his satis.

Hunc tam concinum syllogismorum ordinem, qui maximè in quatuor perfectis cōspicitur, nos docuit ipsa natura: nobiscum enim simul nascuntur scientiarum principia.

Vtilissimum est, quādo syllogismum colligis figuras & modos semper in mentem reuocare. Si vniuersale sit quod probatum iricupis, vniuersali modo ad hoc inferendū conuenienti est vtendum, sin particulare, vtendum aliquomodo particulari Nihil enim firmiter statuitur, nisi quod in couclusione per præmissas infertur. Quicquid autem negatur inter ratiocinandum, in noui syllogismi

Dialecticæ, Lib. III.

gismi conclusione semper, ponendum est donec voti compotes fuerimus. Categorici, & simplices syllogismi in dialecticæ sunt visitationes.

Porro ut inuentio ex locis propriè petitur, ita iudicium, altera dialecticæ pars, præcipuè ex syllogismi cognitione pendet: eoque plura nobis hic de eo sunt dicenda.

Modi alij sunt vniuersales, alij particulares: & rursus alij affirmatiui, alij negatiui, quas nomenclaturas à conclusione habent. Tum enim vniuersales vel particulares dicuntur, cum conclusio sit vniuersalis vel particularis: & ita de affirmatiuis & negatiuis est dicendum. Si vniuersale sit quod statuere vis (thematís enim quantitas in primis est spectanda) Barbara aut alio vniuersali modo est vtendum. Sin particulare, tum Darij, Ferio, aut alij particulares modi conueniunt. Nam ponendum est semper in conclusione, quod cupimus persuasum iri, excogitandæ quæ sunt (inuento semel medio) præmissæ, unde illud commodissimè sequi potest: quæ si fortè negentur, & ipsæ statim in conclusione alterius syllogismi ponantur, & per alias novas præmissas probentur. Insuper dirimitur syllogismus, in categoricū & hypotheticū, Categoricus est cum & præmissæ & conclusio sunt Categoricæ enunciationes: hypotheticus, quando harum aliqua sit hypothetica. Categoricus, in communem & singularem: Communis, in simplicem & compositum, quæ nomina ab extremis induntur.

Communis dicitur, cuius extrema sunt communis de sin-

Iohannis Setoni

de singulari suo loco dicemus. Simplex est, cuius extrema sunt simplicia vocabula, quales sunt ferè syllogismi, quos hactenus collegimus. Compositus iisdem est, cum extrema sunt composita. Minus apti sunt ad disputandum, quorum media & extrema sunt multum composita, & ideo a philosopho rejiciuntur.

Literæ significatiuæ.

in modis:

- Cart.** **A** E. I. O. quantitatem & qualitatem propositionum designant.
B. D. C. F. omnes modos imperfectos reduci ad modos perfectos ab eisdem literis incipientes.
M. mutationem præmissarum significat.
P. per accidens conuersionem:
S. simplicem conuersionem denotat.
C. in primo loco non positum, reductionem per impossibile significat.

De syllogismorum reductione.

Reductio syllogismorum est, cum modi secundæ & terciæ figuræ, & etiam modi indirectè concludentes, reducuntur ad modos primæ figuræ.

Diuisio reductionis syllog.

Redu-

Dialectica. Lib. III.

Reductio syllogismor. duplex:

- { Ostensiva, siue demonstrativa.
- { Per impossibile.

Ostensiva, siue demonstrativa reductio dicitur, quando modi imperfecti reducuntur ad modos perfectos per conversionem terminorum, aut pramissarum mutationem, aut utriusque ad eisdem literis incipientes.

Per impossibile reductio est, cum ex contradicentia conclusionis cum altera pramissarum, colligitur alterius pramissa contradicentia, vel contrarium in Darapti & Felapton: in reliquis omnibus modis directe concludentibus, contradicentia.

Regulae reductionis per impossibile.

Obtineat, trahit ad primos obliqua secundos.

Ad duo verba trahunt ternos, Certare tonanti.

Expositio carminum.

In vocalulo obtineat, quatuor sunt vocales, quae designant modos secunda figura debere reduci ad modos prima figura, quorum conclusiones eandem habent quantitatem & qualitatem cum ipsis vocalibus, ut Cesare ad Ferio, quia O significat per tunc.

Iohannis Setoni

perticularē negatiuam, cuiusmodi conclusio est in Ferio.

Certare tonanti. In his vocibus sex vocales cūdinentur, quæ desinant modos tertiæ figuræ debere reduci ad modos primæ figuræ quorum conclusiones sunt eiusdem quantitatis & qualitatis cum ipsis vocalibus.

*Seruat maiorem, Variatq; secunda minorem:
Tertia maiorem Variat, seruatq; minorem.*

Expositio Carminum.

In reductione modorum secunda figuræ incipiendum est à maiore propositione seruata, & pro minore accipienda est contradictio conclusionis & concludendū est contradicentiam minoris, Ut,

Fe- Nemo liberalis cupit aliena
ri Aliquis auarus est liberalis; ergo } liberalis.
o. Aliquis auarus non cupit aliena }

In reductione modorum tertiæ figuræ, ex ordinandam est à contradicētia conclusionis pro maiore propositione, seruata minore propositione: concludendum contrariū maioris in Darapti & Felap-ton, in reliquis modis contradicentiam: Ut,

Ce Nullum mendacium est flagitium, } Men
la- Omne periurium est mendaciū, ergo } da-
rent. Nullum periurium est flagitium. } cium

De

Dialectica. Lib. III.

De reductione modorum indirecte concludentium.

Nesciebatis.

In omnibus indirecte concludentibus modis incipiendum est à contradicentia conclusionis, præterquam in Celantes, nam ibi à minore, seruando maiorem, & concludendo contradicentiam vel contrarium minoris.

De ostensiua reductione omnium modum.

Baralipton reducitur ad Barbara per attenuatam conuersionem conclusionis: Vt,

Bar Omnis temperantia est amplectenda. } Tem
ba Omnis sobrietas est tēperantia: ergo, } perā-
ra. Omnis sobrietas est amplectenda, } tia:

Celantes reducitur ad Celarent per simplicem conuersionem conclusionis: Vt,

Ce- Nullum vitium est decens. }
la Omnis audacia est vitium: ergo } Vitium.
rent. Nulla audacia est decens, }

Dabitur reducitur ad Darij per simplicem conuersionem conclusionis: Vt,

Da Quoduis crudele est odiosum, }
ri Aliquod bellum est crudele: ergo, } crudele;
i Aliquod odiosum est bellum, }

Fapese

Iohannis Setoni

Papesmo reducitur ad Ferio per attenuatā con-
uersionem maioris, & per simplicem conuersio-
nem minoris, & per transpositionem permissa-
rum: Ut,

Fe Nullus avarus est probus.
ri Aliquis miser est avarus: ergo, } avarus.
o. Aliquis miser non est probus. }

Fricesmorum reducitur ad Ferio per simplicem
cōuersionem utriusq; præmissæ & earundem mu-
tationem.

Fe Nulla modestia est conuitium,
ri Quoddā laudabile est modestia: ergo, } mo-
o. Quoddam laudabile nō est conuitium } de-
lia,

De ostensiuæ reductione secun- dæ figuræ.

Cesarereducitur ad Celarent per simplicem cō-
uersionem maioris: Ut,

Ce Nemo cupiens aliena est liberalis,
la Omnis avarus est cupiens aliena: ergo, } cu-
rent Nullus avarus est liberalis. } pi-
ens.

Camestres reducitur ad Celarent per simplicem
conuersionem minoris & cōclusionis, & utriusq;
præmissæ transpositionem: Ut,

Ce Nullus temperans est voluptuarius,
le Omnis prudens est temperans: ergo, } Tem-
rent. Nullus voluptuarius est prudens. } pe-
rans.

Festina

Dialectica: Lib. III.

Festino reducitur ad *Ferio* per simplicem conversionem.

Fe Nullum excusabile est scelus,
ri Aliqua culpe ē excusabilis ergo } Excusabile
o. Aliqua culpa non est scelus.

Baroco reducitur ad *barbara*, non ostensuē, sed per impossibile, quod indicat C, non collocatum in maiore propositione: Vt,

Bar Omnis fraus est prohibita,
ba Omnis mercatura est fraus: ergo, } Fraus,
ra. Omnis mercatura est prohibita.

De ostensiva reductione tertia figura.

Darapti reducitur ad *Darij* per attenuatam conversionem minoris: Vt,

Da Omne periurium est flagitium.
ri Aliquod mēdacium est periuriū: ergo, } Periurium.
i. Aliquod mendacium est flagitium.

Felapton reducitur ad *Ferio* per attenuatam conversionem minoris: Vt,

Fe Nulla dialectica est venalis,
ri Omnis dialectica est sciētia: ergo } Dialectica
o. Aliqua scientia non est venalis.

Disamis reducitur ad *Darij* per simplicem conversionem maioris & conclusionis, & praemissarum mutationem: Vt,

Da

Iohannis Setoni

Da Omnis castigatio est pœna,
 ri Aliquod necessariū est castigatio: ergo, } Casti-
 i Aliquod necessarium est pœna. } tio.

Datiss reducitur ad Darij per simplicem con-
uersionem minoris: Ut,

Da Omnis studiosus est adiuuandus } Stus
 ri Quidam studiosus est pauper: ergo, } dio-
 i Quidam pauper est adiuuandus. } sus.

Bocardo reducitur ad Barbara non offensiuè, sed
per impossibile: Ut,

Bar Omnis morbus est medicabilis }
 ba Omnis podagra est morbus: ergo, } Morbus.
 ra. Omnis podagra est medicabilis. }

Ferison reducitur ad Ferio per simplicem con-
uersionem minoris: Ut,

Fe Nulla seueritas placet puero }
 ri Aliquod perutile est seueritas: ergo, } Seue-
 p. Aliquod perutile, non placet puero. } ritas.

De Syllogismo Regula.

Seton. **M**Aiori inest maxima vis syllogismi,
 quæ penè semper conclusionem intra
 se complectitur.

2 In maiori ergo causa conclusionis po-
 nenda

Dialectica, Lib. III.

- nenda est, præsertim in prima figura. Tū
videndum ne subiectum minoris sit ex-
tra causam, atque ita necesse est conclusio-
nem sequi.
- 3 In maiori collocanda sunt plerunq; gno-
me, lex, communis sententia, locus com-
munis apopohthegma.
- 4 Thesis etiam maiori. } conue-
Hypothesis verò conclusioni } nit.
- 5 Maior non potest esse particularis in pri-
ma aut secunda figura, si sit directa.
- 6 Maior minus virum habet, quàm minor
in tertia figura.
- 7 Minoris subiectum in prima figura sub
subiecto maioris continetur.
- 8 Minor non potest esse negatiua in qua-
tuor perfectis.
- 9 Minor in tertia figura semper est affir-
matiua.
- 10 Minor ad inferendam intentionem mi-
nus habet virum, quàm maior.
- 11 Ex præmissis, veris recteque constitutis, in-
fertur intentio ex necessitate vera.
- 12 Præmissæ probant, non probantur.
- 13 Conclusio probatur, nihil probat.
- 14 Conclusioni, igitur minus quàm præ-
missis creditur.
- 15 Conclusio rarius ex conuertibilibus con-
flat.

Q

Iohannis Setoni

16. Conclusio deteriore sequitur partem.
17. Conclusio enim negatur, quoties altera præmissarum est negatiua.
18. Conclusio etiam particularis est, vbi altera præmissarum est particularis.
19. Conclusio nec vniuersalis, nec particularis vnquam affirmatur, nisi vtræque præmissa sit talis.
20. Conclusio affirmatiua ad confirmandu, negatiua ad infirmandum est apta.
21. Conclusionem falsa necesse est alterutram positionem esse falsam.
22. Conclusio minus continet, quam altera præmissarum.
23. Concedenda est conclusio in omni bono syllogismo.
24. Nulla est conclusio affirmatiua in secunda figura.
25. Nulla est conclusio vniuersalis in tertia figura.
26. In prima figura, ex causis affectus: in secunda, ex affectibus causæ colliguntur.
27. Maius extremum nunc iungitur, nunc disiungitur à medio.
28. Maius minori nunc superius, nunc inferius, nunquam aut raro æquale.
29. Maius & minus extremum, nunquam ante

Dialectica, Lib. III.

ante conclusionem iunguntur.

30 Medium est extremorum quasi mēſura.

31 Medium in affirmatiuis vtriq; extremo congruit.

32 In negatiuis alteri iungitur, & remouetur ab altero.

33 Medium igitur in affirmatiuis prime figuræ, debet eſſe vox inter maius & minus extremum media; in negatiuis, minore superior.

34 Medium in ſecūda figura, debet eſſe vox superior eo, cui affirmatiue iungitur.

35 Medium vbiq; in tertia inferius eſt minore, & maiore etiam, quoties ab ea non diſiungitur.

36 Medium non fit ex voce diſſentanea vtrique extremo.

37 Medium ſæpiſſimè ſuperius eſt ſubiecto conclusionis.

38 Medium preſcius non impedit conſequutionem.

39 Medium ex locis omnibus petitur.

40 Medium, eſt cauſa quod prædicatum cōclusionis ſubiecto inſit, vel non inſit.

41 Ex medio pendet cuiuſq; argumentationis vis & energia.

42 Syllogiſmus affirmatiuus ad probandū, negatiuus ad infirmandum eſt aptior.

- 43 Bonus est syllogismus, ex cuius intentio-
nis contradicentia cum altera pramissa-
rum infertur alterius contradicentia.
- 44 Omnis syllogismus recte dispositus, fir-
ma est argumentatio.
- 45 Malus est syllogismus, vbi fuerint qua-
tuor aut plures termini.
- 46 Malus itidem, si plus sit subiectum mi-
noris in prima figura (vt dictum est) quam
sub subiecto maioris continebatur.
- 47 Deniq; malus est, vbi vox vlla homo ni-
me capitur.
- 48 Amphibologia vbiq; , sed in syllogismis
maxime vitanda est.
- 49 Nullus est syllogism⁹ ex solis negativis.
- 50 Nullus est omnino ex solis particulari-
bus.
- 51 Si tantum in materia peccetur, non im-
pedit syllogismi consecutionem.
- 52 Vbi medij aut extremorum dispositio
non seruator, vocatur paralogismus, siue
obratiocinatio, cuius sequelam inficiari
licet.

Prædictarum regularum expositio.

MAIOR magis pollet, nam in se continet
conclusionem. vt, Omnis virtus est laudabilis
Omnis Iustitia est virtus, ergo omnis Iustitia est
lauda-

Dialectica, Lib. III.

1. laudabilis.
2. Conclusio sub Maiore intelligitur. Itaque maior causa est conclusionis, ut docet. 2. regula.
3. Aptè conuenit lex Maiori, ut Potest quisque Vim vi repellere. Milo occidit Clodium, vim vi pellendo, ergo iure fecit.
4. Thesis generalis & infinita est sententia: Hypothesis, finita, atq; aptior conclusioni, quod syllogismus à cōmuniōri ad angustius descendit.
5. Maior yniuersalis est in prima & secunda figura, ut ex modis liquet.
6. Maior minùs pollet in tertia figura, quantum ad quantitatem, quia particularis est, sed nō ad inferendam conclusionem.
7. Subiectum minoris in prima figura, inferius est ad subiectum maioris, ut, Iustia ad virtutem, in superiori exemplo.
8. Minor affirmatur in quatuor perfectis, est enim aut A. aut I.
9. Minor nunquam, negatur in tertia figura, quæ regula multos soluit paralogismos.
10. Quamuis aliquando minor iuxta quantitatem æquat vel superat maiore, minùs tamen propriè probat conclusionem.
11. Ad veras præmissas, non potest sequi falsa conclusio.
12. Præmissæ probant conclusionem, non probantur, quatenus sunt præmissæ.
13. Conclusio contra nihil infert, sed infertur.
14. Conclusioni propter præmissas creditur minùs igitur quam præmissæ ipse, meretur fidem.
15. Conclusio ex extremis constat, quæ raro quantur.
16. 17. Sequitur conclusio deterio rem partem, hoc

Iohannis Setoni

- est, potius negationem quam affirmationem, & particularitatem quam vniuersalitatem.
18. 19 Nunquam vniuersalis est, nec affirmatiua, nisi vtraque premissa sit talis.
- 20 Conclusio affirmatiua, ad confirmandum, hoc est, ad asserendum aliquid: Negatiua ad infirmandum, hoc est, negatiue concludendum, est aptior.
- 21 Conclusione falsa, falsa est altera premissarum, quia syllogismus est quasi descensus, quod dictum est.
- 22 Concedenda est conclusio, quia syllogismus est argumentatio perfecta, necessario inferens consequens. Pro. 24. & 25. consule modos. Omne leue ascendit, omnis ignis est leuis, ergo omnis ignis ascendit.
- 26 Ascendere effectus est leuitatis. Nullum graue ascendit, omnis ignis ascendit, ergo nullus ignis est grauis.
- 27 Maius extremum nunc iungitur medio, hoc est, affirmatiue necitur, nunc disiungitur à medio: hoc est, negatiue separatur.
- 28 Extrema raro sunt conuertibilia.
- 29 Nunquam inuicem occurrunt, nisi in consequente.
- 30 Per medium deprehenditur extremorum cognatio.
- 31 Nam in affirmatiuis vtrique extremo conuenit, & affirmatiue iungitur.
- In negatiuis semper disiungitur ab altero.
- 32 Mediū igitur in affirmatiuis primæ figuræ debet esse nomen inter extrema medium.
- 33 In negatiuis minore superius, si syllogismus in eadem predicamentali linea fiat: ut, Homo animal,

Dialectice, Lib. III.

mal, substantia. Non potest homo, nec substantia medium esse, si verus sit syllogismus.

54 Medium in secunda figura (ubi nullus est modus affirmatiuus) vni tantum extremo iungitur, & superior est eo: vt si ex his vocibus fieret syllogismus, Vitium, iustitia, virtus; nec iustitia, nec vitium, sed virtus fieret medium.

35 Contrà, si in tertia ex iisdem fieret syllogismus, non virtus, sed iustitia medium esset.

36 Medium nunquam disiungitur vtriq; extremo.

37 Medium sæpe est superius minore.

38 Medium sæpius impedit conclusionem, quum largè, quàm quum stricte sumitur.

43 Bonus est syllogismus, ex cuius contradicentia conclusionis cum maiore sumitur minoris, contradicentia, vel quando maioris contradicentia colligitur ex contradicentia conclusionis cum minore.

45 Malus est syllogismus, quando minus extremum sit maiori superius.

47 Aequiuocatio & Amphibolia reiiciuntur à dialectica.

48 Sequitur consequentia, etiam si materia falsa sit: vt,

51 Omnis lapis crescit, Ferrum est lapis, ergo ferrum crescit.

52 Contrà, si forma syllogismi non seruetur, paradoxismus fit, etiam si in materia nihil peccetur: vt, Rex est homo, Omnis rex induit diadema, ergo, Omnis homo induit diadema. Nihil est præterea in his regulis, quod magnopere expositione egeat. Quædam quæ per se satis manifesta sunt, prudens prætereo.

Iohannis Setoni

De regulis syllogismorum.

1. *Maxima vis est in maiore, quia continet in se ipsam conclusionem.*

2. *Extra causam, id est, ut subiectum minoris in prima figura contineatur sub subiecto maioris.*

3. *In maiore collocanda sunt Gnome. &c. quia syllogismus semper descendit ab vniuersalibus ad minus vniuersalia.*

Gnome, est generalis sententia.

Lex, est legi sententia: ut Licet vim vi pellere.

Locus communis loca topica sunt: ut, Quod effia est tale, id magis est tale.

Apophthegma est sententia brevis & acuta.

4. *Thesis, est sententia generalis, & infinita;*

Hypothesis, particularis & finita.

Regula.

Thesis conuenit maiori, hypothesis conclusioni: quia maior propositio semper plura in se continet, quam conclusio.

6. *Maior habet minus virium in Disamibus & Boetardo, quatenus ad quantitatem propositionum, non quatenus ad rationem inferenda conclusionis.*

12. *Premissa probant, & non probantur à conclusione, quatenus sunt premissa.*

Dialectica. Lib. III.

14. Conclusio minus creditur, quam præmissis quia præmissis per se, conclusioni gratia præmissarum creditur.

15. Conclusio rarius ex conuertibilibus constat, quia maius extremum sæpius superius est minore extremo. Sed si constet ex maiore & minore extremo, quæ sunt termini conuertibiles, nihil ferè aliud est nisi petitio principij; nam quicquid probatur, probatur ex prioribus & notioribus.

16. Conclusio sequitur deteriorem partem, quia si altera præmissarum sit negatiua, conclusio erit negatiua; si altera præmissarum sit particularis, conclusio erit particularis.

27. Maius extremum iungitur cum medio affirmatiuè, disiungitur à medio disiunctiue.

29. Maius & minus extremum. & c. quia conclusio constat ex maiore & minore, extremum cum extremo coniungitur, quando conclusio est affirmatiua; disiungitur, quando conclusio est negatiua.

30. Medium est extremorum quasi mensura; id est, cognitio extremorum dependet ex medio. Nā in affirmatiuis, utriq; extremo congruit: in negatiuis disiungitur ab altero, & coniungitur cum altero.

33. Medium in barbara & Darij superius est subiecto conclusionis, & inferius predicato. In Celarent &

Iohannis Setoni

rent & Ferio debet esse vox superior subiecto cō-
clusionis, & repugnans prædicato.

35 Medium in omnibus modis affirmatiuis tera-
ria figura, semper est inferius tam subiecto quàm
prædicato conclusionis.

36 Medium non fit ex voce dissentanea vtriq;
extremo, quia nullus syllogismus secundum mo-
dum fit ex solis negatiuis.

38 Medium præstina non impedit conclusionem,
id est, medium sapius impedit, cur conclusio rectè
sequatur, cum largius, quàm cum strictius suma-
tur.

39 Medium petitur ex omnibus locis, quia me-
dium dicitur argumentum: omne autem argumē-
tum petitur ex aliquo loco.

43 Bonus est syllogismus, & c. id est, reductio per
impossibile est, cum contradicentia conclusionis cū
altera præmissarum colligitur alterius præmissa
contradicentia, vel contrarium: de quo dictum est
prius.

44 Omnis syllogismus, si rectè disponitur secun-
dum modū & figuram, firma est argumentatio.

45 Malus est syllogismus, si fuerint quatuor ter-
mini, aut plures, quia tres solūmodo figurae sunt:
& tres termini, ex quibus omnis syllogismus cō-
stat, tribus modis disponuntur.

47 Malus est syllogismus, ubi aliqua vox sit æ-
quinoca.

Dialectica. Lib. III.

48 *Amphibologia est, ubi aliqua propositio di-*
uersis modis sumi potest.

Regula.

Equiuocatio cernitur in Vocibus: amphibologia
in propositionibus.

49 *Syllogismus nullus potest constare ex solis*
negatiuis secundum modum, sed secundum figu-
ram.

51 *Si propositiones false sint, non sequitur ut cō-*
clusio sit falsa. Nam Syllogismus denominatur ex
forma, non ex materia, & ex falsis verum po-
test sequi.

52 *Obtratiocinatio est malus Syllogismus peccans*
forma semper, non verò materia.

Ratio consequutionis Syllogismorum *Seton.*
est, quòd in premissis duo extrema sic
in medio iunguntur, vt in cōclusionē,
eadem eodem modo inter se cōiungi sit ne-
cesse: vt,

Bar *Quodque pulchrum est difficile.*

ba *Queque scientia est pulchra: ergo,*

ra *Quæq; scientia est difficilis.*

Quæcunq; enim in eodem tertio conueniunt,
eadam inter se quoq; conueniunt.

Simi.

Iohannis Seroni

Similiter quum duo termini in medio disiunguntur, illi inter se in conclusione disiunguntur: vt,

Ca Omnis prudens est temperans,
me Nullus voluptuari⁹ est téperās, ergo } Tem
sres. Nullus voluptuarius est prudens. } pe-
rans;

Difficile & scientia iunguntur affirmatiue, in eo quod est esse pulchrum: iunguntur in conclusione etiam inter se affirmatiue. Quæcunque enim eodẽ tertio conueniunt, eadem inter se quoque conueniunt. Nam tertium, quod medium vocamus, illud est, quod duobus combinationem, & velut cognitionem quandam addit: vt si qui duo vnum aliquẽ habeant, qui vtrique sit contrerraneus, illi ipsi inter se sunt contrerranei: & quicumque eundem habent fratrem, illi fratres sunt inuicem, & ita in reliquis, vbi mutua & reciproca est nomenclatura, alioqui non sequetur. Nam ei qui mihi pater est, non sum ego illi pater at frater sum, illi qui est mihi frater, quia nomenclatura in talibus non est reciproca. Exemplum eorum quæ disiunguntur in conclusione quod in medio non conueniunt: Nullum natium est laudabile: Omnis virtus est laudabilis, ergo nulla virtus est natia. Virtus & laudabile conueniunt, hoc est, affirmatiue iunguntur: sed virtus & natium non congruunt, hoc est, disiunguntur natia, ergo in conclusione virtus & natium necessario negatiue disiunguntur: Præterea apud oratores, & poëtas nonnunquam inuertitur ordo, & dispositio syllogismi. Illi enim conclusionem nunc primo, nunc secundo loco inferunt, ac
pro

Dialectica. Lib. III.

propositiones quandoq; præposito ordine pro arbitrio, & commoditate sua collocat, quam rem neque citius dialectico prospiciet. Valla contendit hunc syllogismum recte disponi.

Socrates est homo,

Omnis homo est animal: ergo, } homo,

Socrates est animal.

Et hunc apud Senecam.

Omne peccatum est actio.

Omnis actio est voluntaria: ergo, } actio.

Omne peccatum est voluntarium.

Hi syllogismi transmutatis propositionibus, et ipsam habent dispositionem, quam nobis commendat Aristoteles, quæ profecto ducem naturam magis sequitur.

De ratione consequutionis,

syllogismorum.

Simpliciter & minus extremis coniunguntur in medio, coniunguntur in conclusionem, si Cart. disjunguntur in medio, disjunguntur in conclusionem: ut,

Da Omnis virtus est laudabilis.

ri Iustus est virtus: ergo,

j. Iustus est laudabilis.

Quia Iustus & Laudabilis iunguntur cum Virtute, coniunguntur inter se in conclusionem.

Regula,

Tertium dicitur argumentum, siue medium,

quia

Iohannis Setoni

quia tota vis argumentationis dependet ex medio: & quacumq; in eodem tertio conueniunt, id est, in eodem medio conueniunt, conueniunt quoad que in conclusione.

De duplici Syllogismo-
rum ductu.

Seron Syllogismus duplicem habet ductum: rectum, ut cum recto gradu procedit: & obliquum, cum reflexo ordine ad scopum peruenitur. De priore satis disseruimus. Obliquum utimur, quum aliquod manifestè verum negatur, ut in hoc exemplo:
Bar Omnis virtus ornat philosophum.
ba Omnis patientia est virtus: ergo,
ra Omnis patientia ornat philosophum.
In hoc Syllogismo si quis omnia præter intentionem asserat, sic per obliquum ductum insurgemus:
Bo Quædã patientia non ornat philosophum.
car Omnis patientia est virtus: ergo,
do, Quædã virtus non ornat philosophum.
Conclusio hæc est falsa, ergo altera præmissarum vnde est inducta: at non minor, quæ antè est concessa, ergo maior: nimirum
Quædam,

Dialectica. Lib. III.

Quædam patientia nō ornat philosophum
quare eius contradictio ex necessitate est ve-
ra, scilicet, Omnis patientia ornat philoso-
phum. Hic vides quomodo antagonista ad
polinodiā vel inuitus impellitur: Hoc enim
Axioma, Omnis patiētia ornat philosophū,
in priori syllogismo erat negatum, quod ta-
men ab eodem postea cōceditur. Ex ijs quæ
diximus colligere licet, ex veris Falsum non
posse induci.

Ex falsis falsum, verumq; aliquando se-
quetur.

Ex veris possit nil nisi vera sequi.

SYllogismus, quemadmodum ceteræ species
consequentiar, duplicem habet ductum: vñum
directum, vt cum propositio aliquo, velut re-
cta via colligimus id quod probare cupimus,
vt videre est in syllogismis à nobis superius addu-
ctis: Alterū obliquū, cum non recto sed retrogrado
quodam ordine, ad id quod cupimus peruenimus.
Illum vulgo syllogismum ostensuum, hunc syllo-
gismum ducentem ad impossibile appellant. In
quo accipere oportet illius negati contradictionē
pro vna præmissarum syllogismi, deinde alteram
aliquam propositionem prius concessam, aut ma-
nifestē verā. Ex his præmissis (vt necesse est) seque-
tur conclusio falsa. Recurrendum ergo ad præmis-
sas, vnde inducta est conclusio, quarum altera ne-
cessario erit falsa, non illa prius concessa, aut ma-
nifestē

misere vera: et altera igitur eius contradictio est
vera, quæ in priori syllogismo fuit. propositio ne-
gata, quam confirmare nitēbamur. Sumus igitur iā
voti compotes, habemusq; quod conabamur. Pa-
ratum est (inquit Agricola) quamlibet argumenta-
tionem vitiosis hōrum ductuum explicare. Verū
acrius & instantius virgere videtur obliquus: alter
paulo mitius & leuius. Directus itaque monenti,
obliquus exprobandi est similior. Prior aduersum
ferurum & intrepidum aduersarium est aptior:
posterior contra sollicitum & tergiversantem; cui
nihil non suspectum proponitur. Ille ad docendū
dicendumq; magis accommodus, hic ad refellē-
dum. Deniq; animaduertendum ex his quæ dixi-
mus, non posse fieri, vt ex veris falsum vilo modo
vnquam sequatur, vt patet ex carmine.

Cart. DE duplici syllogismorum ductu prius dictum
est.

De Rhetorico syllogismo.

**Propo-
sitiuo.**

Rhetoricus Syllogismus nihil à pre-
dicto syllogismo distat, nisi quia plu-
res habet propositiones. Sumamus ex-
emplum a Cicerone. Melius accurratur quæ
consilio geruntur, quam quæ sine consilio
administrantur.

Ratio.

Domus ea quæ ratione regitur, omnibus
instructior est rebus, quam ea quæ temere,
& nullo

Dialecticæ Lib. III.

& nullo cōsilio administratur. Rursum, Na-
uis optimè cursum conficit ea, quæ scientis-
simo gubernatore vtitur: Eadem est exerci-
tus & cæterorum ratio.

Nihil autem omnium rerū melius consilio,
quàm omnis mundus administratur. Nam
& signorum ortus obitusq; definitum quæ-
dam ordinem seruant, ac dierum noctiumq;
vicissitudines immutatæ perstant. &c.

Consilio igitur mundus ad-
ministratur.

Rhetoricum syllogismum Cicero ratioci-
nium, Fabius epichierema vocat, Epichere-
matis (vt ait Quintilianus) & quatuor, &
quinque, & sex factę sunt partes à quibus-
dam. Cicero maxime quinq; defendit, vt sit propo-
sitio, deinde ratio eius, tum assumptio, & eius ap-
probatio, quinta complexio: quia verò interim &
propositio non eget rationis, & assumptio proba-
tionis, nonnunquam etiam complexione non sit o-
pus, quadripartitam, & bipartitam quoq; fieri pos-
se ratiocinationem. Mihi, & pluribus nihilominus
authoribus tres ad summū videntur, hæc ille. Su-
perius exemplum ē Cicerone ad Herennium de-
cerpitur, in quo loco Aristotelis, & Theophrasti
authoritatem allegat, à quibus hunc syllogismum
maximè frequentatum asserit. Vnde magis miror,
Rodolphum sequutum Boëtium & Quintilianum,
tantum tres partes numerare, rationē & approba-
tionem, nouas argumentationes appellare, sed quo-
niam de re conueniunt, de verbis minus refert Fa-

Complexio.

R

tentus

Iohannis Setoni

ſentur omnes quinque illa prædicta pronunciata
plerunq; poni ſolere in hoc ſyllogiſmo, quæ om-
nia pro partibus computant hi, qui quinq; parti-
um eſſe volunt. Qui verò epicherema in tres tan-
tùm partes diſtribuunt, pro prima, propoſitione &
ſuam rationem: aſſumptionem & eius approbatio-
nem pro ſecûda: denique complexionem pro ter-
tia ſupputant.

De Syllogiſmo Rhetorico.

Cart.

Rhetoricus Syllogiſ. ex quinque
partibus conſtat:

Propoſitione,
Ratione,
Aſſumptione,
Aſſumptionis probatione,
Complexione.

Propoſitio eſt per quam breuiter locus ille expo-
nitur, ex quo tota viſ argumentationis dependet.

Ratio eſt, per quam id quod breuiter expoſitum
eſt, rationibus aſſignatum probabilius & aperi-
tius fit.

Aſſumptio eſt, per quam id aſſumitur, quod ex
propoſitione ad oſtendendum pertinet.

Aſſumptionis probatio eſt, per quam id quod
aſſumptum eſt, rationibus confirmatur.

Comme

Dialectica, Lib. III.

*Complexio est, per quam id quod conficitur ex
omni argumentatione, breuiter exponitur.*

Sorites.

Seton

Sorites est consequentia, quæ ab vno cō-
cesso ad alia coniuncta assurgit. Philoso-
phus eius formam expressit in prædica-
mentis hoc modo;

{ Homo est animal:
  Animal est viuens:
  Viuens est substantia: ergo,
{ Homo est substantia.

Huius quoq; consequutionis ratio à com-
muni sensu est petita. Quando enim alterum
de altero prædicatur, vt de subiecto, quæcun-
que de prædicato dicuntur, ea omnia de sub-
iecto primo dicuntur, vt apud eundem ha-
betur. Redigitur in syllogismum, si prædica-
tum prædicato, & subiectum subiecto subij-
cias, in hunc modum:

Bar Omne animal est viuens.
ba Omnis homo est animal: ergo,
ra. Omnis homo est viuens.

Soritem gradationi similem in syllogismū re-
ferunt eruditiores. Captiosum est argumēta-
tionis genus, à Chrysippo Stoico inuentum,
quod ab vno concesso, ad alia coniuncta assur-

Iohannis Setoni

git; vulgò dialectici à primo ad vltimum appellan-
t. Alij, vt vox sonat, coaceruationem, siue acer-
ualem argumentationem dicunt. Tātum animad-
uertendum est, vt illa omnia, quæ in coaceruatione
inducuntur, his necessario cohæreant, quibus tri-
buuntur, ne transitus nos aliquando fallat: vt, Qui
dormit non videt, qui non videt cæcus est, ergo
qui dormit cæcus est. Hactenus de syllogismo cō-
muni.

De Sorite.

Cart.

*Sorites est argumentatio, qua gradibus quibuscum-
dam ad conclusionem peruenitur: vt,*

*{ Iustitia est virtus:
Virtus est habitus:
Habitus est qualitas: ergo,
Iustitia est qualitas.*

Regula.

*Redigitur in syllogismum, si predicatum pre-
dicato, & subiectum subiecto subiicias, mutata
tamen propositione minore in locū maioris; vt,*

*Da Omnis virtus est habitus.
vi Iustitia est habitus: ergo,
i. Iustitia est virtus.*

Cautiones duæ.

*Sorites non sequitur, si procedat ab vno pre-
dicamento in aliud predicamentum; vel à rebus
ad*

Dialectica, Lib. III.

*ad Voces artium: vel effectus ex causis remotis
non proprijs collectus arguitur. Vt,
Quicumq; labori est deditus, in diuitijs abundat;
Qui diuitijs abundat, splendide viuit;
Qui splendide viuit, fit libidinosus: ergo,
Qui labori est deditus, fit libidinosus.*

Cautio, 2.

*Argumentum in Sorite non sequitur negatiuū
sed affirmatiuū: Vt,*

Dialectica non est musica.

Musica non est differendi facultas: ergo,

Dialectica non est differendi facultas.

Syllogismus expositorius.

SYllogismum expositorium aiunt esse,
cuius medium est singulare: talis autem
tertiæ figuræ peculiaris dicitur, quod
medium bis subijcitur, & eius formam præ-
cipuè refert.

Seton

Exemplum affirmatiui.

Diogenes fuit pauper.

Diogenes fuit philosophus: ergo,

Quidā philosophus fuit pauper.

} Dio.

} genes.

*Ratio huius sequelæ hæc est, Quæcunque
vni conueniunt, illa inter se quoq; cōiuncta,*

R iij

con-

Iohannis Setoni

conueniunt.

Exemplum negatiui.

Vergilius non est lasciuus.

Vergilius est poëta, ergo,

Aliquis poëta non est lasciuus.

} Virgilius.

Huius ratio est, Quando aliquid remouetur ab aliquo, remouetur & ab his quæ illi sunt coniuncta:

Refert hic syllogismus aliqua ex parte tertie figuræ formam, non quod propriè in illo modo conflat, sed quia huic, quàm alijs, est similior, In hoc ex singularibus communis sententia aptè colligitur. Huiusmodi syllogismum ideo vocat philosophus expositionem, quòd communes propositiones frequenter explicat, & exponit quandoquidem si quis dubitet, num liceat concionatoribus allegare ethnicos necne, sic probari potest:

Paulus licitè allegabat ethnicos.

Paulus fuit concionator: ergo,

Concionatori licet allegare ethnicos.

} Paulus.

Si conclusio hoc rectè ad præmissas sequitur, necesse est eandem ad communes sequi, Nam quum ad præmissas communes sequuntur singulares, quicquid ex singularibus rectè inferri potest, id à fortiori ex communibus rectè colligetur. Quicquid enim sequitur ad conclusionem bonæ consequentiæ, id ad antecedens eiusdem non potest non sequi. Frequenter probantur communes syllogismi

per

Dialectica, Lib. III.

per expositiones, & ad eos reducuntur, non tantum
quàm ad perfectiores, sed magis perspicuos, idque
potissimum in tertia figura, in hunc modum.

Di Castigatio est utilis.

sa Omnis castigatio est supplicium: ergo,
mis. Quoddam supplicium est utile.

Maiores si cui videatur esse incerta, probabitur per
hanc singularem. Castigatio Catilinæ est utilis. Mi-
nor etiam licet non satis exactè probetur, quum
sit vniuersalis, tamen per hanc subiectam singula-
rè sit multo clarior, & apertior, videlicet, Castiga-
tio Catilinæ est supplicium: & prorsus eadem cō-
clusio ex vtriusq; syllogismi præmissis colligitur,
nimirum, Quoddam supplicium est utile, ut est vi-
dere.

Castigatio Catilinæ est utilis.

Castigatio Catilinæ est supplicium: ergo,

Quoddam supplicium est utile.

} Casti-
gatio;

Expositoria igitur ratiocinatio quasi prima argu-
mentandi via habetur, rhetoribus multò frequen-
tissima, Nam quum omnis humana cognitio ex
sensibus oriatur, sensus autem singularia, & non
communia comprehendant, ex his mens commu-
nes sententias, & rerum causas, colliget: quæ licet
sint percipientibus certiores, sunt tamen primò in-
tuenti minùs perspicuæ, quàm singulares. Postre-
mò cauendum est in his syllogismis, ne minor pro-
positio sit, vnquam negatiua, id quod suprà de re-
liquis tertiæ figuræ admonuimus.

R iij

Di

Iohannis Setoni
De expositorio syllogismo.

Carter.

Dicitur expositivus syllogismus, quia declarat uniuersales propositiones veras esse vel falsas per singulares.

Regula.

Argumenta sumuntur tam affirmatiue quam negatiue ex syllogismo expositorio: vt,

{ Cicero fuit sapiens,
{ Cicero fuit diues: ergo,
{ Aliquis sapiens fuit diues.

Ratio huius consequentionis est hac, Si maior & minor extremitas affirmatiue conueniunt in medio, conueniunt quoq; in conclusione: si verò negatiue disjunguntur, disjunguntur in conclusione.

Vsus expositiui syllogismi frequens est; quia cognitio rerum vniuersalium oritur à singularibus.

De Inductione.

Seton

Inductio est argumentatio à pluribus singularibus ad vniuersale: vel, à partibus ad totum progressio.

Exemplum de speciebus.

Ebrietas puerum ducit in perniciem: Mē.
dadium

Dialectica. Lib. III.

dacium ducit puerum in perniciem: Furtum idem agit: periurium idem: similiter faciunt libido & ocium, nec in cæteris est contrariū videre: ergo, Omne vitium ducit puerum in perniciem.

A partibus.

Plebs Romana optimè de Milone sentit, equeſter ordo optimè sentit, ſenatus optimè ſentit: ergo, Totus populus Romanus optimè de Milone ſentit.

Dicitur inductio inuerſus ſyllogiſm⁹, quia ſicut in ſyllogiſmo ab vniuerſali deſcendit, ita è contrario in inductione à ſingulari inchoatur, & aſcendit argumentati. Hanc viam docuit nos natura paulatim inductione ex multis ſingularibus vniuerſale colligendi. In hac ſummopere notanda eſt ſingularium ſimilitudo, ſine qua nemo recte valet inducere. Demum in epagogis cauendum eſt, ne diuerſum aliquid inter ſingularia quæ non exprimuntur, appareat: quando non rectè colliges,

Frugiſera eſt ceraſus, nux, prunus, vitis, & ilex:

Ergo facit fructum, arboris omne genus.

Ante-

Iohannis Seroni

Antecedens in epagoge est, quod singularem coaceruatione constat: Consequens verò, vniuersale ex singularibus vel totum ex partibus collectum. Per inductionem utrumque probari possunt scientiarum principia, quæ nullo modo demonstrari queant.

Inductio dicitur ab Agricola Enumeratio, quæ modus quidem est, quo vniuersale constituitur cognosciturque. Vniuersale, notio quædam est in singularibus reperta, indeque in intellectu coaceruata, & retenta. Principia & causæ cognoscendi singularia, sunt ipsi sensus, vniuersale autem mentis opus est, ab ea enim effingitur, sicut causæ quæque. Mētis enim propriū est vnire, & cogere, quæ paulatim ex sensibus collegit. Animæ quoque acrimonia est, ut, etiam si genera, quæ accidunt sensibus, continenter labuntur & fluunt, tamē similitudines eorum accipere & memoria continere possit. Quare ad quendam modum vniuersale sensu percipitur, non quidem seorsum à singulari, at obiter, subindeque, ut apud Themistiū habetur, Ex his duobus cognoscendis, syllogismo, & inductione, nō aliter, quam ex locis inuenio constat, altera pars dialectices, quam græci critichin, id est, iudiciū dicunt. Rectē Aristoteles syllogismū firmiorē esse dixit, sed inductionem magis obuiam, & in conspectu omnibus positam, quod sensus sequatur, hæc suaderet apertissimē, ille vel nolentes trahit hæc indoctis, ille eruditus est aptior. Denique sine ijs, nihil propriè condiscitur, si authoribus credamus. Inductio appellatur Socratica, propterea quod ea Socrates crebor-

Dialectica. Lib. III.

creberrimè vsus est, idque forè nunquam sine magna Interrogationū congerie: vt, An nō pomū generosissimum, quod est optimum? An non & quī optimus equus, generosissimus erit? quid pisces? ager? pratum? an nō similiter per omnia sese habēt? quæ si fatearis, tandem ex proluxa inductione propositum suum tibi inexpectatissimum inferet, hoc modo: quid nī igitur optimus homo erit: & generosissimus? In his igitur labi, & decipi aliquando, minor est culpa, quam in cæteris ratiocinijs, quòd difficilius sit latentem scopum in nuda interrogatione depræhendere, quàm si integra proponeretur argumentatio. Nam subitò in inductione, & quasi ex insperato irretitur propugnator, nisi innumera simul animo verset ac prospiciat, Addūt Sophistæ in antecedente, Ita de reliquis, ne inter partes diuersum aliquid, & dissimile appareat, authores nō tam exprimunt, quam intelligunt, Rhetores rogant aduersarium, vt ille dicat, possit, vbi diuersum reperiatur, vt ex eius imperitiis conuincant. Possunt qui volunt, inductiones elegantiores ex Platone & Cicerone colligere.

De inductione.

Cart.

Inductio.	{	Rhetorica non ex necessitate Dialectica ex ne- cessitate.	}	conclu- dit.

Exemplum rhetoricæ inductionis.

Rhetorica inductio est, vt, si in manu, brachio, pede, alysq; corporis partibus, acceptum insanabile vulnus

Iohannis Setoni

Vulnus rescinditur, ne pars sincera trahatur, ergo
& in capite vulnus insanabile acceptum eodem
modo curari debet.

Dialectica inductio quid:

Dialectica inductio est progressio à minùs cō-
munibus ad magis commune, tam affirmatiue
quàm negatiue: Vt, Iste ignis est calidus, & ille
ignis est calidus, nec in ceteris est contrarium Vi-
dere: ergo, Omnis ignis est calidus.

Officium vtentis inductione quid:

Si aliquibus singularibus enumeratis, respondēs
non concedat consequutionem, cūm adiecerimus,
Nec in ceteris est contrarium Videre, Petendum
est à respondente, Vt inslātiā inferat in quo sin-
gulare non est verum, Si non potest, concedenda
est conclusio.

Inductionis duæ } Antecedens.
partes: } Consequens.

Antecedens in inductione est coaceruatio rerū
singularum: Consequens est generalis propositio
ex rebus singulis collecta.

Quando vtendum est inductione.

Vtendum est inductione, cūm argumentum siue
medium non occurrit, quod aptè confici potest in
aliquo syllogismo: & vtendum est inter indoctos
potius.

Dialectica. Lib. III.

potius, quam doctos;

Quando inductio sequitur

Similitudo singularium causa est cur sequatur, dissimilitudo verò cur non sequatur.

Principia scientiarum possunt aliquo modo probari, non autem demonstrari per inductionem: possunt probari, non autem per ea quae sunt notiora natura, magis vniuersalia (nam nihil est notius primis principijs) sed per ea quae sunt notiora nobis: Vt, si probarem quòd omne genus predicatur de pluribus speciebus, sic probatur: Animal predicatur de pluribus speciebus: Nec in ceteris generibus est contrarium videre: ergo, Omne genus predicatur de pluribus speciebus.

Prima principia non possunt demonstrari, quia primis principijs nihil est prius. Omnis autem demonstratio propriè est per priora & notiora natura.

Principia quot modis cognoscuntur.

Principia quatuor
modis cognoscuntur, { *Vsu.*
Experientia.
Inductione.
Intellectu.

Enthya

Iohannis Setoni

Ethymema.

Seton

ENthymema est imperfectus syllogismus, alteram tantum præmissam conclusio-
ni connectens. Vel, est oratio, in qua,
non omnibus propositis, festinata infertur
cōclusio, quādoq; maiorem cū themate, quā-
doq; minorem complectitur: vt, Temeritas
est vitium, ergo, temeritas est fugiēda. Deest
maior, scilicet, Omne vitium est fugiendū.

Nulla scientia sine usu paratur, igitur nec
dialectica sine usu paratur. Deest minor, Di-
alectica est scientia.

Si in antecedente & consequente idem sit
subiectum, deest maior: sin prædicatum sit
in vtroq; idem, minor desideratur.

Prior enthymematis pars antecedens, po-
sterior verò consequens appellatur. Aristot-
eles ait esse ex probabilib⁹ & signis, imper-
fectum syllogismum: signum interpretatur
quidam, necessarium.

Necessariū est, quod aliter se habere nequit,
vt, si cui quid addas, totum maius efficitur.
Probabile dicitur, quod omnibus, plurimis,
vel sapientibus: vel iisdem omnibus, aut plu-
ribus, aut præcipuis videtur: vt, Omnis ma-
ter filium diligit.

Probabile est enthymema, quando vtraque
eius

Dialectica. Lib. III.

eius pars sit probabilis.

Enthymema autem, si quando validum & efficax sit, ex ipsa re magis, quàm ex sua forma fidem facit, vt, Nulla colis virtutem, ergo nec Iustitiam colis. Hæc arbor fructum fert, ergo floruit.

IN Enthymemate vel maior vel minor tacetur: nec magni negotij res est, vtra desit perspicere, vt præmonstratum est. Duplici autem nomine potissimùm dissimulatur altera præmissarum, alias breuitatis studio, cum aperta & omnibus obuia sit illa omittenda sententia: vt, apud Ciceronem pro Milone. Omnis insidiator est iure occidendus, ergo Clodius est licitè interfectus: alias cum infirma videtur præterita illa propositio, vt melius sit eam tacitè de industria præterire, quam exprimere: vt, Quintus Fabius fuit cunctabundus, ergo bonus imperator: Catilina fuit temerarius, ergo parum fortis. Omisq; maiores parum sunt firmæ, nimirum, Omnes cunctabundi sunt boni imperatores, & Temerarij quique sunt parum strenui. Ita enthymematis vitium facilè se offert, si statim in integrum syllogismum mutabitur, in quo facilius deprehenditur, si quod fuerit falsum axioma. Latius patet enthymematis nomen apud dialecticos, & omnibus imperfectis syllogismis attribuitur. vt cum à diuisis ad cōinncta proceditur: vt, Aristoteles est eruditus, & Aristoteles est philosophus, ergo Aristoteles est eruditus philosophus. A tertio adiecto (vt loquuntur) ad secundum adiectum, vt, Carbunculus est viridis, ergo Carbunculus est; Taurus est robustus, ergo Taurus est. Dicuntur ex omnibus locis
verum

Iohannis Setoni

verum maxime perspicua sunt enthymemata, quæ ex pugnantis ducuntur: ut, Quem alienum fidem inuenies, si tu tuis hostis fueris? Amici sunt diligendi, ergo non sunt odio habendi. Omnes nouis delectamur, ergo vetera minoris facimus. Vergilius.

Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes. &c. Hinc moti sunt forsitan veteres, ut solis talibus. Enthymematis appellationem tribuerent. Tullius enim testatur, rhetores Enthymemata proprie appellasse rationes illas, quæ ex contrario ducuntur. Optime admonet Melancthon, inuersum esse nonnunquam enthymematis ordinem apud oratores, & poetas, ut quum prior periodus consequens, posterior antecedens infertur, ut, Improbus est, si crudelis. Sæpe etiam pluribus verbis amplificatur eius partes, ut ab imperitiis agnosci nequeant, nisi de tracto ornatu: & contra aliquando tam implicite, succincte, & citra formam connectuntur, ut ea bene gnarus lector, nisi animaduertat, non aspiciat: ut, Quid facerem cum ebrio? Hocine est officium patris? qualia innumera ubique in omni oratione sparguntur. Enthymema ex ipsis, aliquando uerbis, nunquam ex forma sua est efficax, quare quoties negetus illius consequentia, in perfectum argumentationem est vertendum.

Cart.

De Enthymemate.

Enthymema { Rhetoricum.
duplex: { Dialecticum.

Enthymema Rhetoricum semper est ex contrariis: ut, Nulla salus bello igitur, pacem te poscimus.

Dialectica, Lib. III.

omnes, Turne.

Enthymema quid:

Enthymema est imperfectus syllogismus, ex probabilibus & necessarijs propositionibus.

Regula.

Supprimitur alterum pronuntiatorum in Enthymemate, duplici de causa, scilicet, brevitatis causa, & vitio argumentationis: nam si ambo exprimerentur, facile argumentationis vitium deprehendatur.

Enthymema, dicitur festinato oratio, quia enthymema nihil aliud est, quam cogitatio; cogitatione autem nihil est velocius.

Necessarium } Simpliciter.
duplex: } Cum conditione.

Necessarium simpliciter est, quod semper ita sese habet, ut, si aequalia ab aequalibus demantur, necesse est aequalia remanere.

Necessarium cum conditione est, quod fit secundum aliquod tempus, vel aliquam aliam circumstantiam; ut, Dum homo currit, necesse est eum currere.

Probabile dicitur, quod omnibus, plurimis, vel sapientibus videtur. &c.

Videri duplex: } Videri & esse.
} Videri & non esse.

S

Prior

Iohannis Setoni

Prior significatio huius distinctionis intelligitur in definitionis probabilis.

Sapientes in definitione probabilis sumuntur probis qui in aliqua arte vel facultate excellunt.

Enthymema dicitur efficax, non ex dispositione antecedentis cum consequente, sed ex materia illarum propositionum.

Exemplum.

Seton

Exemplum est argumentatio, qua vnum particulare ex alio probatur, propter vtriusq; similitudinem: vt, Gypsum aut argilla dum est vda, in quamuis imaginem facile sequitur fingentis manum: ita rudes animi ad omnem disciplinam sunt idonei. Hic inter argillam & animos, & inter vdam & rude, similitudo est.

Exemplum non est absimile enthymemati, nisi quod exemplum aliquantò imbecillior est argumentatio, & magis infirmas habet propositiones: vt, Cæsar non occidit Ciceronem inimicum suum, ergo nec occidisset Catonem inimicum.

Nam in exemplis similitudo causa confectionis existit. Itaq; quoties in his bona est consequentia, ex materia & pronunciatorum similitudine, potius quàm à sua propria forma
robur

Dialectica, Lib. III.

robur habebit : vt, Apes per omnia circum-
uolans, id quod est vtile domum adducit:
Ita ergo studiosus ex vnoquoq; quod ad mo-
res confert, excerpit. Satis erit si ea parte cō-
gruunt, cui adhibentur, similitudines. Dis-
soluimus exemplum, ostensa partium dissi-
militudine. Nam hoc ratiocinium: Lateren-
sis fuit accusatur, quia consolatum affecta-
uit: ergo Cicero fuit accusandus, quia con-
sulatum affectauit, Non valet ob dissimili-
tudinem: alter enim per ambitum, alter citra
ambitum affectauit. In suadendo mirè con-
ducunt, in vrgendo parum habent momen-
ti. Petitur non solum à comparatione, vt
pari, maiori, minori, sed etiam è locis similiū
& dissimiliū.

Syllogisum & inductionē præmonuimus esse
perfectas formas argumentandi, in quibus tā-
tū rectè possit antecedens negari: at vero
in enthymemate & exemplo, tum antecede-
s, tum consequutionem licet inficiari. Aristoteles vo-
cat enthymema rhetoricum syllogisum. Exem-
plum, rhetoricam inductionem: nam ad perfectio-
res referuntur (vt diximus prius) imperfectiores,
verū omnia imperfecta inductio non est exem-
plum, nec contra, licet sæpenumero ita contingat.
Exemplum est enthymemate minùs efficax, & in-
firmiorē habet sæpe probationem: vt, Milo missus
est in exilium, quod Clodiū occidit: ergo Cicero

Iohannis Setoni

mittendus in exilium, quòd lentulum occidit. *Ta-*
lia & tam frigida ratiocinia appellat Cicero plu-
beos pugiones. Itaque ob hoc inefficacissima for-
ma est exemplum, quod raræ sunt similitudines a-
deo consonæ, & per omnia cõuenientes, vt non in
aliquo appareat dissimilitudo. His tamẽ imperfe-
ctis argumentandi speciebus vti licet, quoties per-
fectioribus non est opus. Si quando negabitur il-
larum cõsequutio, nec valemus ex sua materia en-
thymema, nec ex similitudine exemplum satis cõ-
firmare, tum statim ad perfectiores, syllogismum &
inductionem (quorum firma semper & efficax est
consequentia) confugiemus. Aiunt quidam exem-
plum esse comparationis speciem, quod, quam sit
verum, aliorum esto iudicium Ducitur exemplum
à pari: vt, Si fratrem domi alis, cur me eijsis? Ama-
iori, Nõ potuit Romam capere Annibal, ergo nec
Gothi. A minori, Patres vestri libertatem ciuium
Romanorum immunitam non tulerunt: vos vitam
ereptam negligetis? A simili, Gagates aquæ infusa
incenditur, oleo restingitur: ita quidam quò magis
roga, eò magis frigescent: si negliges, vltro cupiunt.
A dissimili, vt, *Hyllrix* nõ iaculatur spinas nisi pro-
uocatus: at *scurra* vltro inquẽuis, sua dictatorquet
A maiori cõfirmationi: à minori infirmationi apta
sunt argumẽta. Huc etiã spectat puerbia, sententiæ,
apologiç, & alia similia vt, facile inuenitur bacu-
lũ, quo canem cedas: ergo potẽs facile capiet cau-
sam nocendi pauperi. Distat tamẽ locus ab autho-
ritate, & exemplum nam in illo hominis iudiciũ, in
hoc similitudine vtimur. Qui inductione, vel ex-
plo sæpe inter disputandum vti velit, crebras apud
auctores similitudines colligere debet, quarũ in-
gens est copia in parabolis *Erasmi*. Vt tandem si-
niam

Dialecticæ, Lib. III.

niam, vitandæ sunt propugnatori falsæ, obscuræ, & incertæ similitudines, quæ (nisi diligenter prospiciat) facile eum deiciunt. Sequuntur ex diuisione, dilemma, pseudomenos, crocodelites, & violentum, quæ ad prædictas argumentationem species, adiecta conclusione, reduci possunt.

De exemplo.

Exemplum est quoti s vnum particulare probatur per alterum, propter simile quod in vtroq; conspicitur: Vt, Si bonum est Gracos cū Troianis belligere, bonum quoq; est Romanos cū Cartaginensibus armis concertare.

Cart.

Regula.

Exemplum species est comparationis. Est enim vel aliquod maius, vel par, vel minus, quod ad imitandum vitandumue sumitur.

Quæstio.

Exemplum est aliquando duorum in duobus, (Vt in Exemplo Seton): quomodo ergo est species comparationis? nam comparatio est duorum in vno.

Respons.

Exemplum & comparatio aliquando sunt duorum in duobus, scilicet in duobus proximis, Vt in exemplo Setoni; Tamen semper est duorum in vno.

Iohannis Setoni

Mo tertio, aliquantulo remoto.

Regula.

Exemplum Valet, si similitudo in qua comparantur, eadem si ambobus : Si sit aliqua dissimilitudo, non sequitur argumentatio.

Exemplum ducitur à maiore, minore, & pari. A maiore ad minus, negatiuè : Vt, Græci non potuerunt funditus euertere Troiam : ergo, Nec Romani Carthaginem.

A minore ad maius affirmatiuè ducitur argumentum : Vt, Hector potuit interficere persicum Achillem : ergo, Tota Troia potuit.

A pari argumentum ducitur affirmatiuè & negatiuè : Vt, Si Iustitia sit Virtus, & fortitudo erit Virtus : Et si fortitudo non erit Virtus, Nec iustitia erit Virtus.

Dilemma.

Seton

Dilemma est oratio bicornis, vtrinque aduersarium illaqueans : vt, Si duxeris uxorem formosam, habebis communem : sin deformem, habebis molestam : proinde nulla dicenda est.

Medium facile dabit effugium, si poteris excogitare. Sed aptissima vitiosi dilemmatis dissolutio est Antistrophon, id est, conuersio, quæ vtrunq; cornu in aduersariū retorquet. Valdè suadent, quæ nec habent medium,

Dialectica, Lib. III.

dium, nec facile reflectuntur.

Pseudomenos, & Crocodelites sunt, in quibus quodcunq; eligeris, capieris. Prioris exemplum: vt, An sit mentitus nec ne, qui tantum dixit se mentiri? Si fatearis eum mentitum, non quadrat, quia dicta fides sequitur: Sin neges, itidem contrarium eueniet. Posterioris exemplum, Crocodilus matri raptum filium reposcenti, ita respondit: reddam, si verum mihi respondeas, quid ais ergo reddam, an non? tum illa, non reddes (inquit) & ideo reddes, quia verum dixi. Cui ille, atqui si reddidero, non dixisti verum, & ideo non reddam. Postremo, violentum (quod Græci vocant Biaion) est, quoties aduersarius sua ratione, quasi proprio gladio iugulatur: vt, Nolo philosophiæ operam dare, quia sum filius regis. Responderi potest, imo hoc magis philosophiæ est tibi insudandum, quod sis regia proles.

O Riuntur ex diuisione, dilemma, pseudomenos, crocodelites, & violentum. Dilemma cornuta ratio est, vtrunque respondentem pungens. vt, Si vir bonus, cur vituperas? Sin malus, cur hactenus in amicis habuisti? Quædam retorqueri possunt: vt, Si duxero formosam, erit iucunda: sin deformem, non erit communis. Potest & idem exemplum per medium dissolui: vt, Non omnis femina formosa, vel deformis est: talem er-

Iohannis Setoni

Mo tertio, aliquantulo remoto.

Regula.

Exemplum Valet, si similitudo in qua comparantur, eadem si ambobus : Si sit aliqua dissimilitudo, non sequitur argumentatio.

Exemplum ducitur à maiore, minore, & pari. A maiore ad minus, negatiuè : Vt, Græci non potuerunt funditus euertere Troiam : ergo, Nec Romani Carthaginem.

A minore ad maius affirmatiuè ducitur argumentum : Vt, Hector potuit interficere persicum Achillem : ergo, Tota Troia potuit.

A pari argumentum ducitur affirmatiuè & negatiuè : Vt, Si Iustitia sit Virtus, & fortitudo erit Virtus : Et si fortitudo non erit Virtus, Nec iustitia erit Virtus.

Dilemma.

Seton

Dilemma est oratio bicornis, vtrinque aduersarium illaqueans : vt, Si duxeris uxorem formosam, habebis communem : sin deformem, habebis molestam : proinde nulla dicenda est.

Medium facile dabit effugium, si poteris excogitare. Sed aptissima vitiosi dilemmatis dissolutio est Antistrophon, id est, conuersio, quæ vtrunq; cornu in aduersariū retorquet. Valde suadent, quæ nec habent medium,

Dialectica, Lib. III.

diu, nec facile reflectuntur.

Pseudomenos, & Crocodelites sunt, in quibus quodcunq; eligeris, capieris. Prioris exemplum: vt, An sit mentitus nec ne, qui tantum dixit se mentiri? Si fatearis eum mentitum, non quadrat, quia dicta fides sequitur: Sin neges, itidem contrarium eueniet. Posterioris exemplum, Crocodilus matri raptum filium reposcenti, ita respondit: reddam, si verum mihi respondeas, quid ais ergo reddam, an non? tum illa, non reddes (inquit) & ideo reddes, quia verum dixi. Cui ille, atqui si reddidero, non dixisti verum, & ideo non reddam. Postremo, violentum (quod Græci vocant Biaion) est, quoties aduersarius sua ratione, quasi proprio gladio iugulatur: vt, Nolo philosophiæ operam dare, quia sum filius regis. Responderi potest, imo hoc magis philosophiæ est tibi insudandum, quod sis regia proles.

O Riuntur ex diuisione, dilemma, pseudomenos, crocodelites, & violentum. Dilemma cornuta ratio est, vtrinque respondentem pungens. vt, Si vir bonus, cur vituperas? Sin malus, cur hactenus in amicis habuisti? Quædam retorqueri possunt: vt, Si duxero formosam, erit iucunda: sin deformem, non erit communis. Potest & idem exemplum per medium dissolui: vt, Non omnis scæmina formosa, vel deformis est: talem ergo mihi

Iohannis Setoni

ergo mihi deligam, cuius nec deformitas, tedium, nec forma Zelotipiam parere queat, Efficacissima sunt, quæ nec inuertuntur, nec medium habent. Vt, Mentietur in eculeo, qui cruciatus ferre poterit, mentietur itidem qui ferre non poterit, ergo tormenta non exquirunt verum. Pseudon enos mentiens Latine interpretatur, in quo siue hoc seu illud fatearis, absurdum sequetur. Hæc vulgò insolubilia & sese falsificantia appellantur, nec quicquam aliud dici potest, nisi talem in his esse hypothesein, ut quodcunque respondeas, contrarium eveniet, Huic admodum similis, est crocodelites, à Crocodilo quodam tyranno nomen retinens, qui matrem ereptum filium reposcentem, hoc interrogationis genere illudit. Poterat hic dixisse mulier, tyranno in manu fuisse efficere, ut verè aut falsè responderet: quemadmodum in apologis de Phœbo legimus, Adjicit quidā Apollinem, periculū facturum num omnia præsciret, passerem ferens in manu a tergo posita dic(inquit) Phœbe, animatum an inanimatum in manu proferam? si, inanimatum dixisset, viuum produxisset passerem: si animatū, passerem mortuum digitorum compressu necatum ostendisset. Phœbus præscius, vitauit vtrūq; hoc modo, Penes te est(inquit) o inepte viuum ne an mortuum velis producere. Violenti frequentissimus est vsus apud oratores & concionatores. Facile autē in hoc genere elabitur, qui, quod prius dixit, vel noua ratione corroborare, vel quod contra eum assertur, retorquere valet ut, Improbus es o Cato, quod quadragies in rus sis vocatus. Imò hoc maior est, inquit, mea integritas, qui toties iudicū sententijs sum liberatus. Imo tantò es flagitiosior, qui non semel iudices pecunia corrupisti: & ita vterque in-

Dialectica Lib. III.

que insurgat & instet, quoad eius fieri potest. Talia argumenta, ad perturbandum magis, quam ad veritatem inuestigandam sunt excogitata. Postremo in casu, vt vocant, vbi non tam quid sit, quam quid esse possit spectatur, hic seruabitur ordo: Postulabit oppugnator, concedi sibi quod verum non sit, quod positum vocari solet; quod semel cōcesso, seu secus, vsque cauendum est, ne vel huic repugnans fateamur, vel annexum, & consequens negemus. Ad aliena, quæ nec repugnāt, nec sequuntur, iuxta illorum qualitates, est respondendum: hoc est, vera concedenda, falsa neganda, & dubia distinguenda.

(.)

Iohannis Setoni

De Dilemmate.

Cart. **D**ilemma est oratio bicornis, ex utraq; parte
aduersarium illaqueans: ut,
Quod non perdidisti, illud habes.

At cornua non perdidisti: ergo,
Cornua habes. Vel,

Qui totus deditus est contemplationi, inutilis est
reipub. Et qui literas non cognoscit, is quoq; inu-
tilus est: ergo, Omnis homo est inutilis reipublica.

Dilemmatis duplex ratio.

Quaedam habent } Medium.
Quaedam non habent }

Regula.

Si Dilemma habet medium, est vitiosa argumē-
tatio, & dissoluitur per conuersionem, retorquen-
do utraq; partem argumentationis in eum qui
proponit.

Pseudomenos quid.

Pseudomenos dicitur mentiens, quia contrari-
um infertur à proponenti, ei quod à respondente
statuitur: ut, Gorgias sophista dixit, Omnes So-
phistas mendaces esse: Est ne igitur ei credendum?
Si neget, adhuc modum confirmatur, Omnis So-
phista mendax est: ergo, Ei credendum est, quia
verum dixit. Sin affirmes, sic refellitur, Mendax
ei non est credendum: ergo, Nec Gorgia Sophista.

Exemo

Dialectica. Lib. III.

Exemplum Crocodilitis.

An prolaturus sum carmen legitimum? Si aliquis affirmet, proferam carmen falsum: Sin neget, contrario modo faciam.

Biaion, siue violentum, est argumentandi forma, ad refellendum aptior quàm ad probandum, in qua ex oratione aduersarij, non quod ipse vult, sed quod nostras partes confirmat, sequi demonstratur: Vt, Nolo aequo iure viuere cum socys meis, quia me fortuna honoribus auget. Imò tanto magis aequo iure tibi viuendum est, quia eadem ipsa fortuna, inconstans, fragilis, perfida, lubrica est.

Nec quos clarificat, perpetuo fouet; nec quos deseruit, perpetuò premit, ut inquit Maro.

Iohannis Setoni

LIBER QVARTVS.

*De inuentione, altera parte
Dialectices.*

*Ost quàm de Iudicio, qua vides
bantur instituto nostro congru-
entia, diximus, sequitur vs de
Inuentione, altera. Dialectices
parte, paucis disseramus.*

Dialectica. Lib. IIII.

Iohannis Setoni

Seton. **D**ictum est quid definitio, genus, species
& proprium: reliqua solito compen-
dio perstringam.

Totum est, quod in varias sui partes discer-
pitur: vt, Domus in fundamentum parietes,
& tectum.

Pars totius quasi membrum, ipsi toto ad-
nexum, vt, Corpori caput.

Coniugata sunt, quæ sub eodem cadunt
iugo: vt, Sapiens, sapientia, sapienter.

Adiacens est modus rei in inexistens, quo
aliquid aliud quàm secundum substantiæ suæ
denominationem appellatur: vt, Homini
prudencia.

Actus est id, quodcunq; aliquo modo ex-
ercere afficiq; dicimur: vt, Dolere.

De subiecto antè diximus.

Causa est, ad quam aliquid sequitur.

Efficiens, ex qua } aliquid

Finis, cuius gratiâ } fit.

Euentum est, quod ex causa sequitur.

Effectum, quod ex efficiente } produci-

Destinatum, quod ex fine } tur.

Tempus & locus, hic pro prædicamentis,
Quando & vbi, accipiuntur.

Connexa, licet sunt extra rem, eam tamen
denominant: vt, Vxor marito:

Contin.

Dialectica. Lib. IIII.

Contingentia, sunt accidentia, quę contingenter circa rem eueniunt, vt Pallor aggregationi.

Pronunciata sunt, quęcunq; quisquam scripto vel dicto significauit.

Nomen rei, est vox ad rem significandam consensu hominum destinata.

Comparatio est, quando duo in vno conferuntur: vt, Furtum est capitale: ergo & mendacium.

Similitudo est, vbi duo in duobus referuntur: vt, In nassam facilis est introitus, egressus difficilis: ita in vitia procliuē est iter, exitus verò non perinde peruius.

Repugnantia continent opposita & differentia, de quibus satis altero libro est dictū.

Prima locorum diuisio est in internos, & externos. Interni iterum partim sunt in substantia, partim circa substantiam. In substantia sunt septem, definitio, genus, species, proprium, (de quibus altero libro egimus): sub proprio comprehenduntur passio & differentia. Idem interdu & pars & totum potest esse, ad diuersa relatum: vt, Manus pars corporis, totum ad pollicem & digitos. Totum & pars, & coniugata, non egent explanatione. Circa substantiam sunt, adiacens, actus, & subiectum. Adiacens, est modus, qui inest subiecto, & id denotat: vt, Iustitia homini, Actus & actionem, & passionem (quas suprà finiuimus) continet. De subiecto etiam antè dictū est. Locus
exter-

Iohannis Setoni

externus diuiditur in cognata, applicita, accidentia & repugnantia, Cognata, causas & euenta continent. Causa est, ad quam aliquid sequitur,

Materia ex qua	} aliquid fit.
Forma per quam	
Efficiens à qua	
Finis cuius gratia.	

Materiam & formam inter partes supputat Agricola, Euentum vocat, quod ad causam sequitur, alij Effectum dicunt: is tamen id solum Effectum dici contendit, quod ex efficienci producitur, & Destinatum quod ex fine, Applicita dicuntur, locus, tēpus, & connexa. Tempus & Locus nihil sūt hic aliud, quàm prædicamenta Quando & Vbi, de quibus in suis locis prius egimus. Solent oratores tum in accusatione, tum in defensione, tempus & locum in primis diligenter obseruare, & inde ducere argumenta. Connexa dicuntur, quæ cum extra rem sunt, eam tamen denominant: vt, Regnum regi, Accidens quinque habet species, contingentia, pronunciata, nomen rei, comparata, & similia. Contingentia sunt accidentia, quæ circa rem contingunt, ea conditione, vt sine eis, res: & illa sine re existere possint: vt, Pallor ante ægrotationem, & iurgium ante cædem, potest enim quis pallere, vt non ægrotet: & ægrotare, vt non palluerit. Pronunciata sunt dicta, à scripta authorum, & quorumcunque de rebus significationes quidā à testibus philosophi in artificialem hunc locum dicunt. Nomen rei, vox est ad rem significandam consensu hominū instituta. Inter Comparisonem & Similitudinem hoc interest, quod in comparatione, iuxta Rodolphum,

Dialecticæ Lib. IIII.

phum duo in vno, in similitudine verò duo in duobus conferuntur, exemplum prioris: Catoni licuit sequi bellum ciuile, ergo & Ciceroni licet sequi bellum ciuile. Similitudinis exemplū est: Vt equū non reddunt meliorem phalaræ, ita nec hominem fortuna ornamenta. Repugnantia deniq; completuntur opposita & dissentanea, quæ in primo libro exposita sunt. Si cui videbuntur hæc nimium succinctè præcipi, Agricola cōsular, qui eadem fusiùs explicat. Plurimum certè iuuaret inuentionē si quis præter locos illos generales in superiore tabula depictos, singulas etiam illorum species (vt in Ecclesiasta admonet Erasmus) ordine numerosas animo complecteretur. Multò enim faciliùs loca ipsa separatim per omnia sua membra ducta, quàm generaliter explicata, argumenta scribenti subministrabunt. Huius rei gratiā quandam de inuentione tabulam conscripsimus, quæ, si pateretur diuisionum multitudo, infereretur hoc loco.

¶ Tabula de Inuentione, in calcem huius operis reiecta est.

Annotationes P. Carteri in quartum librum Dialecticæ Ioannis Setoni.

De Locis.

Locus est communis rei nota, cuius admonitus quid in quaq; re probabile sit, facile inuenire potest, vel, Locus est sedes argumenti.

T

Diui.

Cart.

Iohannis Setoni

Divisio loci.

Locorum alij sunt. { Interni.
Externi.
Medij.

Locus internus est, quando argumentum sumitur ex locis, quæ sunt de substantiorci, de qua quaritur.

Medij loci qui sunt,

*Medij loci sunt loci circa substantiam, qui neq^{ue}
omnino extra substantiam rei sunt, neq^{ue} ita in fixi
ut loci interni.*

Loci externi qui sunt.

*Externi loci sunt, qui rem quidem attingunt,
sed in fixi tamen non sunt neq; abhaerentes Ut loci
medij.*

Diuisio locorum externorum.

Locus externus
diuiditur in

Cognata.
Applicita.
Accidentia.
Repugnantia.

Cognata quæ sunt.

Cognata sunt, quæ licet extra rem sunt, necessaria tamen quodam vinculo coniuncta sunt rei; Ut, Efficiens gignit effectum: finis destinatum.

Cogna-

Dialecticæ, Lib. IIII.

Cognatorum.

Cognatorum } Causæ.
alia sunt. } Euentæ.

Causa est, cuius *vi* aliquid fit.

Euentum est, quod ex causis oritur.

Quæ sunt applicita.

Applicita sunt, quæ dant rebus *habitudinem*,
& nomen, Eorum aliud rem ipsam complectitur,
vt, Locus; aliud actus ipsius metitur, *vt* Tempus:
aliud quodam modo cum re cohaeret, *vt* Connexa.

Accidentia quæ sunt.

Accidentia sunt, quæ cum extra substantiam
res sint, nullam necessitate cum re coherent, *vt* siue
ipsa eueniant siue non eueniant, res nihilo minus
esse vel non esse possit.

Repugnantia siuæ sunt.

Repugnantia est dissidens per se rerum habitu-
do, qua fit, *vt* aliterum, ipsum quod alterum est,
nullo modo dici possit.

Repugnan- } Opposita.
tia: } Diuersa.

Opposita sunt, quæ repugnant, *vt* vnum vni,
vna ratione.

Diuersa sunt quæ repugnant, *vt* vnum plurio-
bus, vel plura vni.

Iohannis Setoni

De definitione.

Definitio est oratio, qua quid sit res explicatur.

Regula.

Nulla vera est differentia in definitione, propter intellectus nostri imbecillitatem: sed pro veris sumantur, quacumq; veris sunt proxima.

Locus communis definitionis.

Cui tribuitur vel adimitur definitio, eidem attribuitur vel adimitur definitum: Itemq; cui definitum adimitur vel attribuitur, eidem etiam definitio: vt, Liberalitas est virtus; ergo, Est mediocritas duorum vitiorum.

De genere secundum inuentione.

Genus est prædicabile de pluribus, siue specie differentibus, siue nume, in questione qua quid sit dicitur.

Regula.

Individuum à specie, nec species à genere se cernuntur secundum inuentionem, si cum individuo conferatur.

Loci communes.

1 *Sublato genere, tollitur species: posito genere, non continuo ponitur species.*

2 *Quod attribuitur vel adimitur vniuerso generi, id, tribuitur vel detrahatur cuilibet eius speciei:*

Dialectica. Lib. IIII.

ciei: ut, Sensibile predicatur de animali: ergo, de homine & bruto, predicabitur.

De specie.

Loci communes.

1 *A specie ad genus argumenta ducuntur affirmatiue: ut, Scipio consul est, ergo, Magistratus.*

2 *A genere ad singulas species argumenta ducuntur negatiue: ad omnes vero species ducuntur affirmatiue.*

3 *Cui species conuenit, ei conueniet & genus:*

Cautio.

Nulla est argumentatio à termino diminuentem: ut, Est mortuus homo: ergo, Est homo: imò non est, sed cadauer.

De proprio.

Proprium est predicabile, quod conuenit omni soli, & semper: ut, Posse loqui, hominis proprium.

Regula.

1 *Proprium sub se complectitur differentiam.*

2 *Inter proprium & differentiam re ipsa nihil interest, sed sola comparatione differunt: nam proprium dicitur quatenus ad suam speciem refertur, quatenus vero ad alienam speciem vel ad genus refertur, differentia nomen obtinet: ut, Rationale homini comparatum, est proprium: animali vero*

Iohannis Setoni

Vel bruto, est differentia.

Locus communis.

Proposito proprio, vel differentia, ponitur & species. & sublato proprio vel differentia, tollitur species: Ut Dialecticus est: ergo, Probabiliter disputare potest, & è contrario modo: Ut, Non potest probabiliter disserere: ergo, dialecticus non est.

De toto.

Totum est, quod ex partibus est constitutum.

Totum } Vniuersale.
duplex: } Integrale.

Loci communes.

1 Posito toto, partes inferuntur: Ut, Dialecticus est. ergo, Tenet artem inueniendi & iudicandi.

2 Sublato toto, non continuò partes auferuntur: Ut, Domus non est: ergo, Parietes absunt, non sequitur.

3 Argumenta sequuntur affirmatiuè à toto ad partem principalem: Ut, Corpus est, ergo, est caput. Negatiuè non sequitur à parte minus principali.

4 A parte principali ad totum, argumentum sequitur negatiuè: Ut, Radix non est: ergo nec arbor est.

5 A toto ad partes, & ab omnibus partibus ad totum, argumenta ducuntur & affirmatiuè & negatiuè.

De par-

er
st

us

r:
e-

d
t.

ma
cc

ad
r-

r-